

NOVA ET VETERA

SVAZEK 28. V BŘEZNU 1918.

MARIA SKLADNICE MILOSTÍ
z vitraje katedrály manské, XIII. stol.

Litanie o Naší Paní, Rodičce Boží Panně Marii

*Modlitba velice dobrá. Třeba ji říkati denně
v jakémkoliv soužení.*

Kyrie. Christe eleison.

Christe, uslyš nás.

Spasiteli světa, pomoz nám.

Otče s nebes Bože, jenž jsi vyvolil Marii
vždy Pannu, smiluj se nad námi.

Synu, Vykupiteli světa, synu Marie Panny
smiluj.

Duchu Svatý Bože, jenž jsi osvítil a zastínil
Marii vždy Pannu, smiluj.

Svatá Trojice jeden Bože, jenž jsi vládl v
Marii vždy Panně, smiluj.

Svatá Maria, pros za nás požehnaný Plod
života tvého.

Svatá Maria, Boží Rodičko slavná, pros.

Svatá Panno panen, pros.

Svatá Královno nebes, pros.

Svatá Matko milosrdenství, pros.

Svatá Maria, radosti andělů, plesání všech svatých, pros.

Svatá Maria, počátku našeho Vykoupení, matka a teta naší spásy, pros.

Svatá Maria, matka ustavičného milosrdenství, pros.

Svatá Maria, brána nebeská, vchode do ráje, svatyně Ducha Svatého, pros.

Svatá Maria, kmeni patriarchův, věštbo prorokův, útěcho apoštolův, růže mučovníkův, kázání vyznavačův, lilie panen, pros.

Svatá Maria, naděje ponížených, útočiště chudých, přístave troskotajících, léku nemocných, pros.

Svatá Maria, panovnice královen, spasi-
telko duší, pros.

Svatá Maria, nejzářnější hvězdo mořská, spáso světa, pros.

Svatá Maria, jasnosti nebes, zrušení pekel, obnovení a očištění nebe i země, pros.

Svatá Maria, postrachu zlých duchů, hrůzo duchů nečistých, pros.

Svatá Maria, odpuštění hříchův, lůno prominutí, útulku pokoje, pros.

Svatá Maria, dvorano věčného Krále, lůžko Šalomounovo, paláci pravého Pokojného, ložnice nebeského Ženicha, pros.

Svatá Maria netknutá, panno neporušená,
nad všechny ženy požehnaná, pros.

Svatá Maria, medotoké smilování s bíd-
nými, sladká potěcho ztrápených, pros.

Svatá Maria, matko a panno, kteráž jsi ko-
jila maličkého Krista, pros.

Svatá Maria, sílo křehkých, pevnosti tře-
soucích se, statečnosti usilujících, pros.

Svatá Maria, živote, sladkosti a naděje i
orodovnice naše, pros.

Svatá Maria, požehnaná ochrano lidského
rodu, přístave a přijetí k tobě se utíkajících,
zlatá slitovnice milosrdenství, pros.

Svatá Maria, cesto života, příčino cesty,
hojnosti všeho dobrého, pros.

Svatá Maria, chválo duší svatých, naděje
vinných, noho upadlých, nehynoucí radosti
andělův, pros.

Svatá Maria, matko Světla, chráme pravého
Božstva, živitelko svrchovaného Pána, pros.

Svatá Maria, hvězdo rodící Slunce, panno
rodící Dítě, prute nesoucí květ Krista, pros.

Svatá Maria, která doušek kalu, ochutnání
smrti svatým svým porodem jsi zmařila, pros.

Svatá Maria, z tebe života hrozen, původce
pokoje vyšel a tebou veden a nutkán za světla
hříšník se vrátil, pros.

Svatá Maria, perlo cudnosti, pravidlo spravedlnosti, matko Potomka věčného Krále, pros.

Svatá Maria, kteráž jsi Bohumila vydaného ďáblu mocně vyrvala a jiným přemnoha téměř zoufalým jsi přispěla, pros.

Svatá Maria, z níž rodí se spása, jíž zmírá vina, člověku obnovuje se naděje, pros.

Svatá Maria, kteráž čistoty Lilii zrodila jsi ubohým na pomoc, pros.

Svatá Maria, ty utvrzená na Sionu, prute kvetoucí Arona, mokré rouno Gedeonovo, pros.

Svatá Maria, matko a dcero věčného Krále, město Krále spravedlnosti, obnovitelko pokoje, pros.

Svatá Maria, kteráž jsi malého i velikého Spasitele Krista chrámem byla a pannou neporušenou jsi zůstala, pros.

Svatá Maria, ty květu i rosy, Chleba i Pastýře, panen Královno, růže bez trní, pros.

Svatá Maria, kterouž vychvaluje nebeský dvůr, jejíž útroby proti stanovám smrti porodily Syna, pros.

Svatá Maria, svítilno panen, skrze kterou zazářilo nebeské světlo, pros.

Svatá Maria, z níž ráčil se naroditi a jejímž

mlékem živen býti Král nebeský, pros.

Svatá Maria, jejíž panenství jest podivuhodné a chvály hodné, již všecku ovládlo a osvítilo Božství, pros.

Svatá Maria, dcero Jerusalemská, jež jsi zrodila v Betlémě slavného potomka, pros.

Svatá Maria, kterouž chválí mladice, Ženich volá v poledne, vzývají duše ubohých, pros.

Svatá Maria, jejíž zjev žádoucí, ctnost nevýslovná, líbeznost nedocenitelná, pros.

Svatá Maria, vznešená rodiitelko, matko bez poskvrny, kteráž jsi porodila Smývajícího skvrnu světa, pros.

Svatá Maria, skrze niž se obnovuje všecko, skrze niž nám otevřen jest vchod do radostí nebeských, pros.

Svatá Maria, jejíž nevýslovné milosrdenství věčně zpívá a s plesáním velebí nebeská harmonie, k níž hrou se nese hlas jásání a spasení ze stánků spravedlivých, pros.

Svatá Maria, kteréž dopřáno maličkého Krista nositi, kojiti, živiti, svatými polibky naříkajícího konejšiti: skrze božskou i lidskou sladkost, které ti v něm nad ostatní lidi jediné dáno bylo okoušeti, a skrze svaté člověčenství a nemluvněství jeho, a skrze ta-

jemství panenského lůna tvého a skrze sám požehnaný Plod života tvého, vysvobod' nás ze zlořečení duše a pros za nás požehnaný Plod života tvého.

Svatá Maria, skrze onen meč bolesti, který ti duši pronikl, když sám Syn tvůj trest smrti před tebou na kříži trpěl, a skrze úzkost utrpení Páně, vysvobod' nás ode všech úzkostí našich duše i těla a pros.

Svatá Maria, kteráž jsi navracujícího se z pekel radostnýma viděla očima, matka milovaného Syna, pro radost z mrtvých vstání Páně, obvesel duše naše i všech rodičův našich a příbuzných, všech drahých a všech věrných zemřelých a pros.

Svatá Maria, nesmrtelná nevěsto, vyvolená Nejvyššího, přítelkyně Boží, krásná před ním v ponížení, krásná v čistotě, krásná panenstvím, krásná plodností, krásná v ctnostech, krásná v skutcích, krásná zde chvalou lidí, krásná na nebesích chvalou andělův, pros.

Svatá Maria, jejíž božský Výhon deptá hlavu hadovu, stírá pláč večerní, vrací veselé jitro, pros.

Svatá Maria, prostřednice Prostředníka, smíření a spasitelko lidského rodu, pros.

Svatá Maria, matko ustavičné radosti, dejž

nám věčného kvílení zniknouti skrze nářek Krista, maličkým pro nás bídné učiněného.

Milostiv ať jest nám požehnaný Plod života tvého, vypros nám, o zlatá slitovnice milosti, Svatá Maria.

Skrze přečistý panenský porod tvůj od veliké nečistoty mysli i těla, vysvobod' nás požehnaný Plod života tvého, Svatá Maria.

Skrze všecka tajemství velebnosti a člověčenství, kříže a utrpení i smrti, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení jeho a skrze tajemství panenského lůna tvého, též na tvou přímluvu a všech svatých jeho od úzkosti všech hříchův našich a od pout' pokušení našich, vysvobod' nás požehnaný Plod života tvého, Svatá Maria.

Aby Církev svou svatou upokojiti, jí chrániti, ji sjednotiti a řídití ráčil požehnaný Plod života tvého, pros, Matko Panno Maria.

Aby našeho shromáždění a rodiny i všech přátel a domácích našich chrániti a jim žehnati ráčil požehnaný Plod života tvého, pros, Matko Panno Maria.

Aby všecek lid křesťanský drahou Krví svou vykoupený zachovati a v den soudu vykoupiti ráčil požehnaný Plod života tvého, pros, Matko Panno Maria.

Aby skroušenost srdce a hojný zdroj slzí nám udělil požehnaný Plod života tvého, pros, Matko Panno Maria.

Aby duše všech rodičů a příbuzných našich i všech nám svěřených a všech věrných zemřelých od všeliké úzkosti trestů a béd vysvoboditi ráčil požehnaný Plod života tvého, pros, Matko Panno Maria.

Aby nás vyslyšeti ráčil požehnaný Plod života tvého, pros, Matko Panno Maria.

Synu Matky Panny Marie, tě prosíme, u-slyš nás.

Beránku Boží, Synu Matky Panny Marie, jenž snímáš hříchy světa, ušetř nás, Pane.

Beránku Boží, květe Panny Marie, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Dle rukopisu z XII. století:

v knihovně mohučské ze zákl. kartus. čís. 622.

Nejstarší dokument Litanií k Přesvaté Panně.

LUDVÍK DE LA GARDE

B O H O R O D I Č K A

Podle zásad theologie scholastické jest vyvolen člověk k SVATOSTI: je totiž povolán, aby se přirozeným povýšením celé své bytosti účastnil patřením na Bytnost Boží ŽIVOTA a SLÁVY věčné; a základem tohoto nadpřirozeného povýšení hned na tomto světě jest MILOST.

Kristem, postaveným do metafysického středu Vesmíru, člověk jest sblížen s Bohem takovým způsobem, že dostává z nadbytku Bohočlověka veškeru milost, jež ho posvěcuje.

Jak nás učí víra, jest Kristus seslán na svět

podle Božího úradku a budeme zkoumati, jak měl naň sestoupiti.

Bůh zajisté mohl stvořiti tělo Kristovo bez použití příčiny druhotní; mohl tuto zvláštní bytost ztělesniti zázrakem. Bohočlověk mohl sestoupiti na zemi v té podobě, v jaké se vznesl v den Nanebevstoupení na nebesa.

Ale tím by byla ztratila Inkarnace Slova všechnu líbeznost rodinné posloupnosti; Kristus by nebyl dobyl světa láskou, ale byl by ho překonal velebností své moci, jak to ostatně učiní při svém druhém příchodu.

Posléze tento Bohočlověk, ač by měl podobu lidskou naší podobnou, nepocházel by vskutku z naší krve, a páska mezi Bohem a lidmi nepoutala by tak upřímně.

Bylo tedy třeba, by měl Kristus genealogii lidskou.

Tuto genealogii* nám zůstavili dva evangelisté, svatý Matouš (kap. 1.) a svatý Lukáš

* Evangelia nám podávají genealogii Josefa, což Mariina, ale ježto byli oba z jednoho pokolení, je souvislost společná.

(kap. 3.); ostatní knihy Bible, vypisující Starou úmluvu, jsou jen oficielními a svatými doklady, jež předvádějí Kristovy předky, jejich způsob života, jejich historii, jejich národnost, jejich víru a jejich naději.

Studujeme-li historii Kristových předků, zjišťujeme, že je tísnila všechna neštěstí, všechny pohromy, ba i všechny hříšné žádosti, jež sužují lidstvo. Jistě jsou mezi těmi předky osoby svaté; ale celkem vzato, i když má svatá historie a genealogie Ježíše Krista nepopíratelný charakter velikosti, vidíme v ní, zkoumajíce generaci za generací, ten princip náklonnosti ke zlému, jež fyziolog přičítá dědičné vadě, racionalista přirozenému poklesku a theolog hříchu dědičnému.

Všichni tři mají pravdu, leč s podmínkou, že nevyloučí ani jednoho z těchto tří tvrzení trojího způsobu bádání, jež ustavuje vědu v její úplnosti.

Jest hřích prvotní, ale jest to hřích přirozenostní; člověk má totiž ve své duši a své krvi dědičnou vadu.

Historii dědičného hříchu vypravuje třetí kapitola knihy Genese.

Obrazotvornost volných myslitelů usilovala vysvětliti toto líčení a jest třeba vyvrátiti jejich tvrzení, jež si půjčují od Manichejců.*

Praví, že našim rodičům bylo zapovězeným ovocem jen obcování pohlavní. Když Adam přestoupil na naléhání Evino tento příkaz Boží, zastyděli se a poznali zlo.

I podkládají volní myšlenkáři stromu zlého, o němž mluví Genese, smysl velice smělý.

Tento výklad je tak hloupý jako nepřiléhavý.

Bůh nejen nezakázal Adamovi a Evě manželského obcování, nýbrž on jim zcela jasně nařídil (Gen. I, 28), aby plodili děti a zalidnili zemi a jakmile ukázal Bůh Adamovi jeho družku, pochopil, že jest mu spojení se s ní *v jednom těle* (Gen. II, 25).

* Z kacířstva Katharů (Manichejských) pochází předsek o povaze zakázaného ovoce. Viz *Rohrbacher*, sv. VI., str. 554.

Je tedy nepochybně, že sexuální akt nepřivodil hříchu dědičného.

I se stanoviska prosté historické kritiky jeví se rozumným připustiti ono učení, jež jest ve svých částech dostatečně spořádáno a jehož stopy ostatně nalézáme v mythických tradicích starých národů.

Nepustíme však se zřetele, že vypravování biblické náleží literatuře orientální, vždy bohaté a výstřední v obrazech; že má formu poetickou, a že vlastním úkolem poesie jest vykrášliti vyjádřenou pravdu a neporušiti jí; vypravování, jež bylo v různých dobách jazykového vývoje opisováno a napodobováno i překládáno do řeči všech těch dob,* snadno podlehne nepatrným obměnám.

* Při této úvaze stoupenci nové exegeze příliš se nepozastavili. Určovali staré dílo podle filologie, toť pouštěti se do výkladu té oné knihy ne podle originálu, nýbrž podle znění nepůvodního. Kdyby se ztratil původní text *Pisně o Rolandovi* nebo děl Rabelaisových a zbývaly jen překlady v moderní frančtině, po dvou tisících letech by filologové tvrdili, že jsou to originály století devatenáctého, a že jsou mylně pokládány za daleko starší.

Posléze nesmí se ani zapomínati, že líčení pádu vztahuje se na dobu, kdy nebylo lidstvo poskvrněno žádnou nepravostí a tudíž kdy byly jeho vztahy k Bohu, jeho způsob rozumového i citového chápání, jeho řád životní a jeho vláda nad nižším tvorstvem nezbytně jinými než později.

Při oceňování činů a výkladu vypravování, je třeba vždy, ovšem bez přehánění, připustiti subjektivismus.

Slovem, bychom hlouběji vnikli do prvních kapitol Genese a nedali se odpuditi událostmi, jež se nám zdají cizími, bylo by třeba míti jiné smýšlení a jiný temperament než jaký mají ti, kteří jsou nejméně 6000 let od prvotního hříchu vzdáleni.

Přes to můžeme vyvoditi si z tohoto líčení jistý počet thesí:

1. První člověk přestoupil výslovný příkaz Boží.

2. Tento rozkaz prikazoval zdržlivost již si *vyminil Bůh za znamení sarchovaného panství*, když svěřoval člověku vládu nad světem.

3. Překročení tohoto zákazu nebylo tudíž lecjaké a soukromé, nýbrž porušovalo *u základě a úplně světový Řád*.

4. V toto porušení bylo zahrnuto *celé lidstvo*, poněvadž tehdy bylo jen jedinou dvojicí lidí. Když naši prarodiče neuposlechli Boha, byli oni dva celým pokolením; jejich hřích nebyl tedy jen hříchem osobním, nýbrž hříchem rodovým. V Adamovi, ať byl tehdy sám nebo jako pán své ženy, bylo vlastně celé plémě lidské.

5. Nuže, celý rod lidský od Adama pocházející klesl a od svého prapředchůdce se poskvrnil. Celá bytost lidská jest od prvního okamžiku svého bytí, totiž od početí v útrokách matčiných, přirozeně ve stavu zvrhlém.

6. Porušení hříchem dědičným záleží především v tom, že lidstvo, již svou vrozenou neposlušností stojí v nepřátelství k Bohu a je tak oloupeno o nadpřirozený život a **SVĚTOST**, k níž bylo původně určeno.

Mimo to jeví vůle v důsledku toho porušení *jistý sklon** k zlým pudům a vášním.

Nadpřirozený úkon, jímž Bůh smývá poskvrnění hříchem a povznáší duši k svatosti, zve se v theologické mluvě *ospravedlněním*.

Člověku padlému jest těžko a nesnadno se ospravedlniti, poněvadž jest mu, aby vyhověl vůli Boží, obnoviti dokonalým a účinným úkonem lásky a lítosti řád, který hříchem zničil.

Ale Bůh, jehož milosrdenství jest nekonečné, přizpůsobil svůj čin slabosti člověka, bytosti zároveň rozumné i citové, uděluje mu viditelnými znameními nebo svátostmi sílu, jež ospravedlňuje lidské stvoření i tehdy, dokud neužívá ještě rozumu.

Toť důvod, proč se přisluhuje novorozeňátkům křtem, svátostí, jež byla ustanovena zvláště proto, by stírala prvotní poskvrnu.

Některým svatým osobám starého Zákona

* Dotýkáme se zde nejchoulostivějších otázek dogmatických. Tento sklon činiti zlé neznamená nezbytnosti hřešiti, přece však, jak praví koncil tridentský, „vůle byla hříchem prvotním velice oslabena a ke zlému nakloněna, *viribus attenuatum et inclinatum*“ (Conc. Trid. sess. VI. cap. 1.)

dostalo se, jak vĚříme, veliké výsady, že byly před svým narozením ospravedlnĚny. Ale tato milost, jeŤ byla udĚlena tĚebas svatĚmu Janu Křtiteli, nestanoví vĚjimky z tohoto vĚs-obecnĚho pravidla, že *kaŤdĚy ělovĚk jest od prvni chvíle svĚho poěeti v lůnĚ matěinĚ v odporu k Bohu, a že jest nezbytno, by byl ospravedlnĚn.*

Tak byli tedy vĚichni pĚdchůdci Kristovi zneěiĚtĚni hříchem aspoň před svým narozením, a nedivme se, vidíme-li v jejich povaze mravní úpadek, jenŤ jest důsledkem prvotního hřichu, a v jejich ŤivotĚ neĚtĚstí, jeŤ jest zaň odpoutal.

Stojíme tudíŤ před opravdovou *antimonii*.

Jednak má náleŤeti Kristus lidskému pokolení, jednak zase v tomto pokolení pĚchází hřích z potomstva na potomstvo, hřích, jenŤ odporuje nekoneěné svatosti BoŤské osoby.

Bůh si můŤe pĚvlastniti VtĚlením svou podstatnou dokonalostí lidskou pĚirozenost; můŤe trpĚti i zemřítí za hřích jinĚho, ponĚvadŤ usmíření má zásluhu a vzneĚenost, které pĚi-

družují Bohu důstojnost vykupitele a usmiřovatele; ale Slovo nemůže býti hříšníkem v lidském těle ani na okamžik.

Nic z toho, co vtiskuje úpadek mravní, ani poskvrnění hříchem prvotním, ani zaslepenost těla, ani hnutí žádosti, jež mu jdou v patách, nemůže se připustiti v lidské přirozenosti Kristově.

Sama tato Kristova důstojnost vyžaduje dle svatosti jeho osoby, aby náležející zcela rodu Adamovu, nepřijal od své matky prvotně znečištěné krve tohoto rodu.

V tom tkví jasný a hluboký důvod dogmatu o neposkvrněném Početí, jež chrání Kristovy důstojnosti, dbajíc při tom dokonale svazku genealogického.

Matka Kristova byla sproštěna zvláštní předností zákona o ospravedlnění nebo, co jest ještě lepší, byla ze všeobecné platnosti tohoto zákona vyňata, takže ospravedlnění nepotřebovala; poněvadž však neměla nikdy na své duši poskvrnky nějakého hříchu, byla vždy *Spravedlivou a Svatou*: a to hned od

prvního okamžiku svého bytí, jakmile ji Anna, její matka, počala.

Zde viděli, jak se klamou nezasvěcení do otázek theologických.

Dogma o neposkvrněném Početí nesměřuje, jak se bludně tvrdívá, k tomu, že Maria počala Krista, aniž poznala tělesně muže; ale má základ v tom, že v docela přirozeném ostatně početí Marie, dcery Joachima a Anny, nestála duše mariánského plodu ani chvíli v odporu k Bohu, a že byla tak od svého počátku plna Boží milosti.

Tak byla podle Božího záměru a ke cti Bohočlověka upravena ta, již se mělo přivésti Slovo Boží v jeho přirozenosti lidské bez porušení hřešícímu lidstvu.

Dogma o neposkvrněném Početí chrání důstojnosti Kristovy se strany jeho Matky; dogma ustavičného panenství Mariina chrání jí se strany Otcovy.

A teď nejprve uvažujme, bylo-li třeba k početí onoho plodu, jímž měl býti Kristus, tělesného spojení mezi mužem a ženou?

Otázku, již jsme právě vyslovili, můžeme řešiti dvojím způsobem. S hlediska metafysického se jí rozumí toto: Jest Kristus opravdovým člověkem, nemajícím jiného člověka za otce?

Odpovídáme, že v základě panenství *Matčino* nemění v ničem lidské přirozenosti *Synovy*, jakmile on náleží hodnověrně mateřským synovstvím rodu Adamovu, a přirozenost, již Slovo přijalo, dostává všechny bytostné prvky, jež rozpoznáváme v celé lidské přirozenosti.

Připojme, že by bylo možno ještě mluvit se stanoviska fyziologického o důležité úloze muže při plození.

Poskytuje ženě podstatných prvků pro zárodek nebo působí spíše na orgán rozplozovací toliko dráždivě?

Podle této druhé domněnky nebyl by styk s mužem nevyhnutelným, aby se týž druh udržel: specifikace by závisela úplně na matce. Děkujeme tedy vynikajícímu přírodopisci, ježmuž si klademe za čest vydati svědectví vděč-

nosti za rozluštění tohoto důležitého problému. Dokázal, že existuje hmyz, jehož několik generací následuje po sobě bez přispění samečka, který má jen úkol dráždit a obnovovat plodnou sílu samičky.*

Nechceme souditi z hmyzu na člověka, ale můžeme říci, že parthenogenese, totiž plození pannou, jest skutečnost zjištěná vědou.**

Odpovíme tedy na otázku theologickou, již

* Předložili jsme svou práci panu Abeilleovi. Prohlásil naše konkluse nejen za naprosto shodné s výzkumy přírodní vědy, ale poslal k nám i zúmyslně z Marseille svého syna, by ještě více tyto závěry zdůraznil.

„Pořáde, praví pan Abeille, objevuje p. Maillet, profesor v Montpelieru, nové zjevy parthenogenese, takže *tento nález obecní*. Bývá zjišťován pravidelně u hmyzu rovnokřídlého, motýlů, hmyzu polokřídlého, stejnokřídlého a blanokřídlého.“

** P. Delage vyvodil nedávno bez oplození život ze dvou vajec. Volná myšlenka přichvátala honem s tvrzením, že tento objev vyvrátil líčení Genese, která zastupuje Boha zasahujícího v tvoření druhů.

Jakmile podali volní myslitelé tento nový důkaz *své nevědomosti* v oboru theologie, uveřejnil theolog abbé Jindřich Gaye ve *Francouzské Pravdě* (22. října 1903)

jsme si položili, takto: Kristus jest opravdu člověkem, poněvadž jeho Matka, dcera Joachima a Anny, náleží rodu lidskému, třeba počala bez přispění chotě Josefa.

Ale otázka, řekli jsme, jest přijatelná v jiném smyslu, jenž vyplyne ostatně z vývodu dřívějšího.

Jak jest možno připustiti početí lidské bytosti bez účasti dvou pohlaví?

článek, v němž přespříliš zapomíná, že není dovoleno theologii od vědy světské se odvracet, nýbrž že jí musí upotřebiti.

Podle silného výrazu svatého Tomáše Akvinského, mají býti vědy skutečně služkami a ne sokyněmi theologie.

29. října poznamenal v tomtéž časopisu mgr. Kernaeret, že se z výzkumu p. Delagea těží neprávem proti katolické víře. Ale překládal slovo parthenogenese výrazem „plození jednopohlavní.“

Překlad tento není výstižný. Řecké slovo *parthenos* značí: pannu. Parthenogenese tedy znamená: *panenské plození*. Ať se tedy abbé Gaye uklidní. Výzkum p. Delagea naší apologetice prospívá, ježto odnímá volným myšlenkářům práva jednati o absurdnosti katolického učení, zabývá se ustavičným panenstvím Matky Boží.

Tato nejistota též obestřela ducha Mariina, když jí anděl oznámil, že se stane matkou.

„*Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?*“

„Jak se to stane, ježto muže nepoznávám?“

Anděl hned s velikou péčí vysvětluje Panně theologicko-fysiologický způsob jejího zázračného porodu. A objevy vědy, mluvící o parthenogenesi, vykládají nám sdělení Andělovo velice pochopitelně a srozumitelně.

Dlužno přiznati, že plození jest dokonalý vývoj lásky. Prvek samčí, ať již ho béřeme v jeho styku materiálním, ať na něj patříme se stanoviska činu morálního, vzbuzuje plodivou schopnost samičky.

Jsme-li tedy nuceni pozitivně uznati lásku za základ plození, jakmile se jeví organickým podrážděním, v přenášení na símě životní, je zcela rozumno připustiti, že láska podstatná, nekonečná a božská, jejímž všechna láska stvořená jest jen slabým a nepodstatným odleskem, oplývá mocí plodivou v stupni svrchovaném, a že ukazuje podivuhodné

účinky, jakmile se dotkne stvoření. *Et concepit de Spiritu sancto.*

Kniha Genese nám vypravuje, že na počátku Duch Boží vznášel se nad vodami, a v původním textu tento výraz zobrazuje a naznačuje, že na nich seděl, aby se vylíhlo vše živé z vesmíru jako z vejce kuře.

Nezapomínejme, že v Trojici pravé jméno třetí Osoby jest Láska a že slova „Duch Svatý“ mají smysl metaforický, jenž vyznačuje vztah lásky mezi Božskými Osobami. Jako prudký vítr pohání Láska Boha milujícího k Bohu milovanému.

Po těchto úvahách budeme moci převést do mluvy theologické a vědecké rozmluvu Marie s Andělem při Zvěstování, jež jest podána v první kapitole evangelia svatého Lukáše.

Ikonografie zobrazovala téměř vždy vznešenou Pannu, ana klečí před Andělem. Toto umělecké pojetí jest po našem mínění naprosto chybným. Ve vypravování evangelickém nic neopravňuje domýšleti se, že se

Maria modlila, když k ní Anděl byl vyslán.

Anděl *ustoupil*, praví text.* Nebylo to tedy zjevení náhlé, neboť božský Posel se představil jako cizinec a pozdravil paní domu těmito slovy:

„Zdravím tě, Maria, plná milosti; Pán s tebou; jsi požehnána mezi všemi ženami.“

Na první pohled neviděti v tomto pozdravení nic neobyčejného.** Tak pozdravuje cizinec neočekávaně přicházející k mladé paní, pronášeje svůj pozdrav uctivě a zdvořile v řeči nábožné a bohaté, vlastní orientalům.

Panna jest překvapena slyšíc takové oslovení a táže se, co toto pozdravení znamená.

Na to Anděl: *Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha*; zalíbila jsi se totiž Bohu: jeho Láska se na tobě shlédla.

* Viz první kapitolu evangelia podle svatého Lukáše.

** Stavíme se zde toliko na stanovisko historické, neboť slova ta nejsou v té chvíli prosycena nadpřirozeným jasem, jehož se jim dostane z vysvětlení Andělova, a až je zpřesní Alžběta ještě v den Navštívení, když zvolá: „Požehnaná jsi mezi všemi ženami a požehnaný plod života tvého.“ Luk. I, 42.

„Počneš ve svém životě a porодиš syna, a nazveš jméno jeho JEŽÍŠ. Ten bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude; Pán Bůh mu dá trůn Davida, otce jeho, asi jako: bude skrze tebe skutečně náležeti pokolení Davidovu; vládnouti bude v domě Jakobově na věky, totiž nad lidmi Bohu oddanými, a jeho panování nebude konce.

Maria jest uklidněna výkladem příchozího, ještě však se chvěje vším, co jí zvěstuje: *„Jak se to stane, praví, ježto muže nepoznávám?“*

Maria právě potvrzuje výslovně své panenství; Anděl nám zjevuje tajemství jejího mateřství.

„Duch Boží, Láska podstatná, jíž záříš, SUPERVENIET, ještě mocněji tě obchvátí a tato láska, oplodňující moc Nejvyššího, tě zastíni; pročez SVATÝ, jenž se z tebe narodí, slouti bude SYN BOŽÍ.* Nebudem míti člověka

* Žádná podobnost mezi hodnotou synů Božích, přisuzovanou v Evangeliu lidem, a mezi tímto názvem přivlastněným Ježíši Kristu není možna. Zde nejvíce rozlišuje mluvnické. Latinská Vulgáta jí ve skutečnosti

otcem a nepočneš Ho z lásky lidské, ale působením Lásky podstatné a božské, pramene vší plodnosti.

„A, aj, Alžběta, přibuzná tvá, i ona počala syna ve starobě své, a nyní jest již v šestém měsici ta, jež slove neplodná, neboť žádné slovo, jež jest pochopitelno, není u Boha nemožným.“

nerozlišuje. Ale Bůh nedopustil nadarmo, aby všechny knihy Nového Zákona byly sepsány jazykem řeckým, nejkrásnějším a nejsrozumitelnějším z řečí, jimiž lidstvo kdy mluvilo. Nemůže se dle řeckého textu pochybovatí a popíratí, že Ježíš Kristus nevěděl, co tvrdil, a že přemlouval své žáky, že jest Synem Božím.

Výrazem „syn Boží“ jsou na několika místech Nového Zákona označováni žáci Spasitelovi a všeobecně i lidé, jež jsou syny neb dětmi Božími v duchovním slova smyslu. Na těch místech se prostě vždy praví: *υιοὶ Θεοῦ*. Ale pokaždé, běží-li o Ježíše Krista, klade řečtina úmyslně určitý člen, jehož nikde v latině není, a Slovo stává se tělem, pravým člověkem a pravým Bohem, a nazývá se nejen *synem Božím*, nýbrž *vlastním Synem Božím*, *ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ*, (upozorňujeme důrazně, že tento překlad jest v hlavních rysech provázen theologickou parafraší) názvem jediným a nesdělitelným, jenž

Tehdy Maria působením intenzivní lásky, jež podmaňovala její vůli, jež pronikala celou její bytostí, jež oživovala v jejím lůně veškerou hru organismu mateřského a v níž oddávala se Moci Boží veškerou živoucí lidskou plodností, s níž mělo se utvořit tělo Kristovo, tehdy Maria odvětila Andělu:

„Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ A stala se ihned Matkou Boží, Dei genitrix, Theotokos. Je nesporné, že tělo Kristovo se zrodilo z tělesné podstaty Mariiny. Svatý Pavel výslovně praví: *„Bůh poslal*

náleží jen jemu a určuje ho po výtce a výlučně. Není to jen syn Boží neb dítě Boží, jako jiný člověk, ani jen Syn Boží dokonalostí, nýbrž je to vlastní, jediný Syn Boží, *ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ*.

Svou mluvnickou důrazností má zde člen platnost dogmatickou; svědčí přímo o Božství Ježíše Krista, o jeho božském synovství. Tento protiklad v textech evangelických mezi *υἱὸς Θεοῦ* a *ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ*, podle něhož buď ukazuje na člověka vůbec nebo na Ježíše Krista, jest z nejvýznačnějších; rozřešuje otázku; žádný hellenista, žádný učenec nemůže o tom pochybovati. (Vérité française, 10. listopadu 1903.)

na svět svého Syna, učiněného ze ženy. (Gal. IV, 4.) Nebylo to tedy vnější símě, jež vzpučelo v lůně panenském. Zárodek byl vzbuzen Bohem ze samého pokolení Davidova: „*Vzbudim Davidovi potomstvo spravedlivé*“, píše Jeremiáš (hl. XXIII.) Jistě je tento čin zázrakem, ale nemůže se pokládati za nemožný a absurdní, ježto v principu věda, jak jsme poznali, možnost *parthenogenese* připouští.

Nuže, jak praví Anděl: „Nic z toho, co jest pochopitelné, není u Boha nemožným.“ — „*Non erit impossibile apud Deum omne verbum.*“ (Luk. I, 37.)

Tak tedy sestoupil Kristus na svět; mezi nebe a zem byla napiata páska a plán Boží se dokonale splnil.

Ale počala-li Bohorodička Bohočlověka panensky, trvalo toto panenství ustavičně, totiž zrodila ho na svět, jak ho počala. S toho stanoviska ještě odporuje názor laiků nauce theologické. Práví-li se, že Maria zůstává *ustavičně* pannou, rozumí se tím podle Otců Církevních, že čistota jejího plodícího orga-

nismu nebyla poskvrněna žádným zneuctěním a žádnou z těch poruch, jež jsou následkem hříchu, a nad nimiž se rdí ženský stud.

Bossuet vyjádřil tuto nauku pozoruhodně ve svých „*Elevations sur les mystères*“:

„Vyjdi, mluví odvážně k Dítku, jež nosí Maria ve svém nitru, vyjdi, Božské Dítě, vše jest přichystáno*, by hlásalo tvou chudobu. Vychází *jako záblesk světla*, jako paprsek sluneční; jeho Matka tone v podivení vidouc, *jak se náhle objevuje*; její porod jest beze slova jako bez bolestí a násilí; byv zázračně počat, *rodí se ještě zázračněji*; a světcové se diví více tomu, že se narodil, než že byl počat z panny.**

Oni jediní, kteří se spokojují věděním čerpaným z příruček, odvážně ještě namítají, že jsou tělesa ve své podstatě neprostupna.***

* Zde myslí Bossuet na chlév betlémský, kde se udál podivuhodný porod.

** *Elevations sur les mystères*, šestnáctá neděle, šesté zjevení.

*** O neprostupnosti těles viz *Rozumovou soustavu experimentálních věd* od Ed. Tardifa, Aix 1891.

Aniž bychom tvrdili, že naše poznání světa hmotného, místa a prostoru má platnost toliko subjektivní, můžeme přiznati, že prostor a místo jsou prosté vztahy přítomnosti a nepřítomnosti, a že hmota jest v základě atomickou, totiž bez zřejmé rozlohy.*

Tělesa se tedy mohou pronikati, aniž se smísí, jediným způsobem modifikace ve svých vztazích přítomnosti.

Z mrtvých vstalý Kristus vstupuje do místnosti, kde jsou spolu apoštolové, ačkoli byly dveře zavřeny; tak vychází z lůna Mariina, a její panenství trvá bez úhony.

A to chce říci liturgie, oslavujíc Marii v této modlitbě: „*Inviolata, integra et casta est Maria!*“ Maria zůstává tedy pannou. A zdráhají-li se nevěřící, jichž duch není s to, aby chápal pravdy theologie metafysické, dopustiti, čemu věříme, nectí Marii ani jak má

* Ve *Studiich* (č. z 5. X. 1903) možno čísti pozoruhodnou stať o ionech, poslední slovo vědy moderní. Tato theorie nesmírně přeje thesi o jednoduchosti prvních hmotných prvků.

každý řádný muž ctí ženu, jež má známého chotě, po němž se dívky nazývají.

Aby chránil cti své Mateře, chtěl Kristus, by před lidmi pojala chotě, pocházejícího z pokolení Davidova a sám se podvolil slouiti synem tesaře Josefa.

Ale Josef, muž spravedlivý a oddaný úmyslům Prozřetelnosti, měl v úctě slib své čisté manželky, takže jest Kristu otcem toliko adoptovaným, zatím co Maria jest jeho skutečnou matkou.

Jméno Matky Boží, jež jest dáno Marii, není tedy prostým názvem obrazným.

Přirozenost lidská, jež povstala v lůně Mariině, náleží osobě Kristově; ježto tedy se osobě přičítá vše, co patří k její přirozenosti, může Kristus říci: „Od Marie mám přirozenost lidskou, ježto mě zrodila, jest proto mou matkou. Přirozeností, již jsem od ní obdržel, stávám se jejím synem.“

Nuže, poněvadž úkolem Kristovým bylo posvětití vesmír a vykoupiti všechno lidstvo, jehož jest bratrem, jsa z pokolení Adamova,

jest Maria podle úradku Božího zvláštím způsobem účastna tohoto posláni, a pozdravujeme ji jako Královnu všehomíra a ještě výrazněji jako svoji Matku.

Na první pohled jsme adoptovanými dětmi Mariinými. Adoptce vlastní jest, považujeme-li za syna toho, jehož jsme vůbec nezpłodili, a učiníme-li ho z vlastní vůle dědicem otcovského podílu.

Bůh Otec povolal tedy lidstvo k dědictví nebeskému a Maria jest Chotí Ducha Svatého. Slovo, Syn Boha a Marie, nazvalo nás bratry a učinilo nás spoludědici svého království.

Vzhledem k životu nadpřirozenému není pro nás mateřství Mariino toliko adoptivním, nýbrž skutečným, neboť tento nadpřirozený život získáváme skrze Marii; můžeme říci, že nás plodí k životu svaté milosti.

Nijak pak nepřekvapuje, že Kristus vyvolil chvíli, kdy umíral za obnovu pokolení lidského, a kdy všechna jeho utrpení rozdírала

srdce Mariino, aby nám řekl: „*Ecce mater tua.*“ Hle, matka tvá. (Jan XIX, 27.)

V tom souhlasí svatí a doktoři katoličtí, že Bůh neuděluje bez přímluvy Mariiny žádné milosti.

Bůh chtěl, aby Maria, jež spolupůsobila svým svolením k Vtělení a Vykoupení, stala se svodnicí všech jeho milostí.

Když dával Bůh Marii svého vlastního Syna, svěřoval jí pramen milosti, nezamýšlel již jí toho daru odníti, neboť dary Boží jsou bez lítosti.

Bohorodička rozdává milost, kterou obdržela pro zásluhy Kristovy. Sami světcové, jež vzýváme, musí se obracet k této Prostřednici, by nám zjednali vše, zač prosíme.

A prosba Panny Marie jest všemocnou; má sílu rozkazu, praví svatý Antonín, musí býti vyslyšena.

To proto, že Syn miluje svou Matku láskou nekonečnou a božskou. Tak praví Suarez, že moc Bohorodičky na vyprošení něčeho jest taková, že kdyby to možno bylo, a celý ne-

beský Dvůr její prosbě odporoval, ona by přece došla vyslyšení.*

Tak přísnost Božího úradku jest zmirňována milostí dokonalé ženské fysiognomie. Kristus, jenž se doplňuje ve všech svých svatých, jest nesmírně něžný ke své Matce.

Při myšlence na Marii netřese se již tvor před Všemohoucím; není již odpuzován přísností Ukřižovaného a svrchovanou harmonií mezi bytostmi a Stvořitelem v řádu milosti jako v řádu přírody jest, jak praví Goethe: „Věčně ženské, jež nás k nebesům povznáší.**“

* Vincenc: *De Beata*. 1. cap. VI. art. II.

** Variant překladu: „Věčný půvab ženy, jež nás k nebi povznáší.“ Faust, tragedie, II. část. Poslední mystický chor.

Přeložil JOSEF KRLÍN

STARÉ VLÁMSKÉ POSTNÍ PÍSNĚ

Tož na Zelený Čtvrtek v půlnoční hodině Pán
Ježíš byl jat; dá se zžertviti v hořké smrti.

Vyvedli Ježíše z bran; obracel se však tak často
vzad, by uviděl, zda jeho Matka nejde za ním;
ano, v dálce uviděl, jak přichází.

„Matičko, zvolal, Matičko, všechny moje bolesti
nestačí, hořkou smrt mám podstoupiti, bych při-
nesl blaho všem lidem.“

Když vystupoval na horu Kalvarii, upadl pod
svým křížem; žilky mu popraskaly, jeho draho-
cenná Krev se z nich vylila.

Kde jsou všichni, jež trápí žízeň; kam se poděli
teď ti, kdož žízni zmirají? Řcete jim, ať přijdou pít
víno, pátá Rána jest již otevřena.

Kde jest mládí, kde jest radost? Kde jest tanec,
kde písňě kolové?

Hle, vše odvanulo a rozplynulo se jako sníh na
paprscích slunečních.

Stará vlámská píseň, kterou zpívají dle nápěvu
Miserere v Casselu a ve francouzském Vlámku;
před r. 1856. zapsal ji pan de Coussemaker.

Býlo to jednou na Zelený Čtvrtek. Ježíš seděl za stolem se svými dvanácti apoštoly při poslední Večeři.

Pán lámal malé chleby a Maria nalévala vína. — „Kdo sedí se mnou za stolem, jenž půjde a zradí mne?“

I promluvil pokrytec Jidáš: „Pane Ježíši, já jistě ne.“

Tu promluvil tichý člověk Ježíš: „Příteli milený, vždyť tobě toho nepravím.“

I řekl pak své Materi: „Vzbuď mne zítra ráno ke třetí hodině, než bude den, až kohoutek zazpívá třikráte.“

Pán vstal záhy zrána, by se odebral do zahrádky. Co potkal na své cestě? Zástup židů tam byl.

„Vy židé, židé proradní, kam tak záhy na cestě?“ — „Hledáme tichého člověka Ježíše!“ — „To já jsem, ježž potkáváte!“

Svázali Pána Ježíše, jeho ruce, jeho nohy, bičovali ho čím dál silněji; a Marii bylo vše to viděti, Maria praví v slzách: „Co zlého učinil můj

Syn? Přivažte mne k sloupu a odvažte Syna Božího.“ —

„Nepřipoutáme tě k sloupu a neodvážeme Syna! A zítra ráno jest mu umříti: neboť Velký Pátek se přibližuje.“

Zapsaná v 19. století v Bruggách od pp. Loo-
tense a Feys a v Malinách od P. M. Bolsa.

Tu k půlnoční hodině zazpíval kohoutek tři-kráte.

A náš Panáček křesťansky vstal, by šel na své umučení, by šel na své umučení.

A co potkal na svých cestách? Co potkal cestou? Věru, lotrovská cháska sedmnácti židů, stojí a čeká na cestě Boží.

„Co pak zde děláte tak pozdě na cestě? Co pak zde děláte tak pozdě na cestě? — Hledáme Ježíše Nazaretského.“

A tu ho zbičovali — tolik tím trpěl — a tak ho zbičovali, že háčky důtek se zadíraly do těla Ježíšova, se zadíraly do těla Ježíšova.

Zapsána byla v Lothu v belg. Brabantu od P. M. Bolsa.)

Sestřička svatého Pavla děvčátko, se svící hromnicí po světě chodilo. A na všechny strany svítí její záře, až na tváře padá starší z jejích bratří!...

Viděli Východ, viděli Západ, viděli Krista nebeského, viděli, jak přicházejí ti pověstní židé, kteří svázali našeho sladkého Pána. Na kříž ho přibili: a hrubé hřeby nebyly nejpříjemnějšími; do nohou našeho sladkého Pána je vrazili, a na jeho hlavu korunu trnovou vstavili, a z hlavy Krev svatá stříkala.

Ah, synu! praví Syn; oh, ženo, praví Žena.

*

Není muže ani ženy, kteří by rádi o Velkém Pátku neodřikali na lačný žaludek třikrát tuto modlitbičku.

Bůh pošle anděla tři hodinky před tvou smrtí,
tři dny před koncem tvým.

Všichni hříchové budou vám odpuštěni, ať sebe
větší, ať sebe větší.

Po ni se říká Otče náš a Zdravas.

Zapsaná v kraji Eecloo ve Flandrech a vydaná
v „*Onze Vlagge*“ (Anvers. T. I, p. 131) Srovnej
varianty v „*Rond den Heerd*“ ročník 1878.

Z vitraje kaple Panny Marie v katedr. manské,
XIII. stol.

ANDĚLSKÉ POSELSTVÍ

Archanděl Gabriel stojí před Bohem. Řeklo by se posel, ale kníže! jenž čeká jenom na rozkazy, by se vydal na cestu. Neboť takový jest jeho úkol u Boha.

Konsistoř Tří Osob uradila se a Bůh právě na něčem se ustanovil. Již Gabriel to pochopil, avšak hle, kterak přijímá rozkaz ze samých úst Páně. Ihned běře v ruku jako hůl žezlo královské a vychází z nebe, aniž čeká východu slunce.

Z překrásných oblaků, po nichž rozesel drahé kamení, setkán plášť jeho, z přečistých květin, jež trhá v pozemském ráji světů, věnec si upletl, a halenu z kořínků přeušlechtilých bylinek.

Nuže Gabriel s očima zářícíma, s jasnou zřítelnicí, s paprsky na oděvu, a s tváří jak úslužnou a skromnou, přišel do světla.

A tak octl se před Pannou, na kolenou jak mladý panoš. Rozvinul před ní závitok pro-
roků, z Isaiáše, a jak psáno v něm, četl: „Hle
panna počne a porodí syna, jehož jméno na-
zváno bude Emanuel, to jest Bůh s námi.“

Přepsáno z „Obrazu víry křesťanské“,
vlámského rukopisu z XV. století.

NA POPELEČNÍ STŘEDU.

Pamatuj, člověče, ať sebe smavější jest tvůj věk, ať sebe výše nese se tvoje žádost, ať sebe mocnější a bohatší jsi, ať sebe svěžejší jest tvoje pleť, nebo daleko váženo jméno tvé, že celkem nejsi než prach.

Tak mluvila ústa, jež neumějí lháti, po prvním hříchu prvního člověka. Z prachu jsi, v prach se rozpadneš. Hleď, bys těla svého nerozvážně nezmarnil.

Takový jest nález Boha; takové písmo průvodního listu syna smrti. Ó Stvořiteli, důstojný a milování hodný jest tvůj soud; a že byl spravedlivý, to služebník tvůj dosvědčuje tímto šedým popelem.

Hle, čelo moje vinné posypáno popelem. Ah! kéž bych byl nikdy nevyrval z duše své milosti tvé. Ach! Pane, kéž bych byl se stezek tvých v slovech i skutcích nikdy nezběhl.

Zhřešil jsem proti tobě před obličejem slunce. A přece rač mne přijmouti jako Tyr a Sidon, a mezi zástup Ninivetský provinitý, jenž činil pokání popelem a žíní.

Běda mně! že jsem se pozdvihl... Zadrž prudkost svého dechu v hněvu: moje síla, běda, jest příliš k tomu nezpůsobilá. A pak, jaká sláva tobě z toho, když rozptýlíš do větru list třesoucí se nebo trochu prachu!

Ale raději račiž mi uděliti, bych — tak jako popelem z jara vidíme klíčiti bylinku — přijal, já, planý fík, díky tomuto popelu, potravu čerstvou a přízeň vzrůstu.

Kníže a králi nebes a země, učiň, ať stále
hrud'tato druží se k tvému Srdci, a moje cesty
kluzké jako led nebo sklo, proměň v cestu
rovnou, celou popelem posypanou.

Stará vlámská píseň.
(Antverpy r. 1621)

EDMOND JOLY

Symbolika stromů:

OLIVY Z UMUČENÍ

Přeložil Josef Florian

Kvetoucí Velikonoce poskytují nejskvostnější symbolisaci života zeleného, ritus věčného jara, slavnost stromů.

Když božské Slunce, Život a Vzkříšení, vystupuje ke královskému a kněžskému městu, ratolesti, jež zobrazují vše, co jest živoucího, lidi, národy, jakož i rody nebeské a rozkvétání našich děl, ratolesti jsou vyjádřeny, určitě vyznačeny v jejich symbolu obětováním zářícímu Králi. V tomto obětování účastňují se vykoupení; ritově láme osudné znovupočínání „života“, usmrcuje je a obrozuje v trvání nesmrtelnosti.

— Ze stromů kvetoucích Velikonoc nejvýznamnějším, nejpravdivějším jest olivovník, oliva božského Orientu a oliva Ježíšova.

V olivách tkví kouzlo jihu, jako palmy jsou jeho slávou. Jsou sladkostí a něhou oplodňujícího slunce; jeho tajemstvím, vytaženým v zlatě vzácného oleje, a stínem sinného stanu.

Ale jediné z oliv Svaté Země line se všechen půvab srchovaně harmonický. Olivy Svaté Země! Není většího psychického divu v celém bylinném životě. Tato dvě jména vyvolávají se pospolu. Mají zamlčené a nesčetné vztahy, které je navzájem připomínají, vyvolávají, doplňují. Olivovníky v jiné zemi zdají se tak nemyslitelnými, jako svatá půda beze stínu a oslavy svých stromů vyvolených. Jsou-li nám libými v Provincalsku, vzpomínáme si, že přátelé Ježíšovi duchovně je kolonisovali, přinesli mu evangelickou tu vůni. Olivy vyjadřují mezi stromy totéž tajemství, jež Svatá Země vyjadřuje mezi zeměmi, jež evangelium hlásá mezi knihami. Kterak určití nevýslovnou tu zvláštnost? Jest to týž ráz, táž zvláštnost, kterou nevýstižná Osobnost v našem vesměrném vztaznu odlišuje se od absolutna.

Olivy, příliš teď vzácné, rozkládají se stupňovitě, připojují se k sobě splývající korunami, a vyvolávají v pahorkovitém střídání se plání a vrchů obrazy houpání vln nebo letu; též kolébání na kolenou mateřských, kde kvetou něžnosti. Ne-

zahrnují rozložitého rozmachu našich lesů ogiválních; každá jest estheticky individuální.

Jsou výrazny pokojným a svrchovaným kouzlem Slova, každá se buduje jako kaple se svým oltářem a svým tajemstvím. Každá, zdá se, jest památkem nějakého kroku nebo nějakého slova. Řeklo by se, že v životě stromů toho jest zvěčněna takto každá hodina božského života, ty hodiny, jichž věčnost záviděla času.

A proto olivy tyčí se v malých okrouhlých kopulích, zaokrouhlených jako obzor, kde země mírných rytmů neláme skoro nikdy kruhu plnosti, kruhu z něhož řine se pohoda, jasnost dokonalého vidění, šťastného panství. Tam svět se zdá býti urovnán, zameten, uklizen jako světnice, vane tam mír pokojného moře, které zpívá třásněmi pěny, chomáčkující se v stříbrné zvonky, své rozvíjení pod žehnáním nebe. Jsou zaokrouhleny kopule oliv jako sama kopule tohoto nebe, jehož vzduch proniká všemi architekturami listoví, jež obráží svou modř v tůních stínů jako v okách pramenů. Modř nebeská, smíšená se zeleněmi mízy, se zlatem slunce a prašností půdy, dokončuje sinné rašení, hlubokou a složitou sladkost jako sladkost vln, též smíšená s nebem.

V kopuli listoví, podepřené ústředním sloupem, jediným sloupem kmene, sídlí evokace královského baldachýnu, stanu, který skýtá útulek v širém prostoru, tabernakul slávy a skrytosti Boží. Proto také jeho listoví jest korouhví, v níž vítr s hůry vdouvá záhyby slávy a pokory.

Olivy spojují symbol stromů památníků, pozvolný život věkovitý, s půvabem stromů, měnících se ročními obdobími.

Památníky trvalé jakož i květení jejich měnná rozestírají s nesmrtelnou vzpomínkou svěžejší stín obnovených listů a rozšiřují blahojímavost plodů a pomazání jejich olejem. Oh! ty libé perly, prodloužené v zelená vajíčka s tímto orientem perel, jaká jasná podívaná!

Oh! toho symbolu oleje, jehož příslibení se chutná v ovoci a ozařuje aureolou celý strom! Jest divem tekutého a laskavího zlata, jakost, zrno, stříž, zlata, jež obhaluje, sladké, hedvábité, subtilně těžké a čerstvé. Uchovává tajemství vydychovaného kouzla, rozšiřované vůně, zapuzuje jakoukoliv moc nepřátelskou, čině duši otevřené jakousi atmosféru slastných rozkoší.

Po věkovitá vyhnanství byla uchována tato prostá vzpomínka: olej vonný, vylitý na hlavu vyvolenou, jehož hojnost

tekla až na bradu. Jest to olej vonný jako čistá láska, láska, která spojuje bratry v ovzduší pokoje, božská sankce lidskému blahu.

Olivy hlásají podél všech cest, na nichž rostou, cestu typického božského života. Svými ratolestmi, upotřebenými k zapomenutému enthusiasmu, oslavili jednoho dne vítězoslávu. Olivy, v nichž bydlí ustavičná vzpomínka, vrhají na půdu, poněvadž po ní kráčela božská noha, koberec svého náboženského stínu. Přibližují se k městům tito relikviářové ze sloně s mnohonásobnými komůrkami, jež obývají slova nesmrtelná, často skoro samotná. Přicházejí smísiti své vzdušné, živoucí kopule, vlnadnost draperie a květu, ke kobkám a kopulím stavěným. Živé ty budovy připomínají „soucca“, náboženské stany, kterých o slavnosti stánkův se stavělo bez počtu z listí a květin. Tito stánkové výročním slavením připomínali putování služebníků Božích. Stánkové oliv připomínají ustavičně putování samého Boha, když neměl útulku pro svou božsky královskou hlavu.

Jest ještě několik oliv Svaté Země, které tvoří v umění myšlenkovém druh tak rýze oddělený jako druhy přirozené: olivy Gethsemanské!

Taková vzpomínka v nich tkví, že se zdá, jako by jim bylo uloženo jedinečné trvání. A sešlost jejich, zdá se, symbolizuje smutek božský, božskou agonii.

A právě proto jest v nich vyvrcholeno toto spojení stromu, památníku na dlouhý kamenný život, a stromu, měnlivého s ročními dobami, oplodňujícími. Jsou sloupy se zářezy pamětních vrásek, sloupy, které nesou tabernakul účinného listoví, a poskytují symbolický plod, obsahující vždy blahojímavost nevýslovně obživujícího pomazání ze strašné lisovny: Gethsemany!

O B Ě Ř A D T R E N P A C U

Obřad Trenpacu (otevření dveří) u Arměnců koná se večer v květnou neděli.

Kněžstvo a lid po nešporách jdou k bráně kostela. Celebrant a přísluhující, před nimiž kráčejí akolyti, z nichž jeden nese kaditelnici, recitují nahlas žalm 117. Potom se zpívá *c h a r a g a n*, hymna:

„Udrž nás, Pane, bdělými, jako panny Moudré a pochodním duší našich dej světlo.

„Vzpomínáme-li tvých slov — vpravdě neznám vás — hrůza nás jímá Pane, jsme přestrašeni.

„Až přijdeš se slávou Otcovou soudit vesmíru, zařad' nás, Pane, na svou pravici.

„Otevři se, bráno milosrdenství nebeského Ženicha, a vstoupíme do síně svatebni s Moudrými pannami.

„Pospěšme si před Ženicha, unikněme do svatebni síně abychom nebyli vyloučeni jako panny Bláznivé.

„Zaskvěj se, plameni našich duší, světlem jasným, abychom si našli místo a mohli usednouti mezi pozvané nebeského království.“

Nastává mlčení, přítomní se usebírají na mysli a celebrant hlasem vážným a třesoucím se pronáší tento verš tluka třemi údery na dveře:

„Otevř nám, Pane; otevř nám, Pane; otevř nám, Pane, bránu milosrdenství, prosíme tě o to se slzami.“

JÁHEN odpovídá z vnitřku:

„Kdo pak jste, komu otevru? toto jest brána Páně; jen spravedliví mohou v ni vejíti.“

CELEBRANT:

„Nejen spravedliví tudy vstupují, ale též hříšníci, ospravedlnění vyznáním a pokáním.“

JÁHEN:

„Vždyť tato jest branou nebes, v místa odpočinku pro spravedlivé, v místa kajících hříšníků, v přibyték andělů, v království Kristovo, v sídlo svatých, v místo útulku, na horu Páně a v dům Boží.“

CELEBRANT:

„Tvoje slova jsou pravdivá a spravedlivá; jest vskutku nadějí naší spásy, skrze ni duše naše jsou spaseny, jest naší matkou bez poskvrny a skrze ni rodíme se dítkami světla a pravdy, a přistupujeme ke Kristu, našemu nebeskému otci.“

Po těchto posledních slovech zpívá se tato hymna:

„Moudré panny zásobily olejem své lampy, šly vstříc nebeskému Ženichovi s lampami rozsvícenými. — Ale panny Bláznivé nenalezly oleje a polekaly se při příchodu Ženichově, — majíce své lampy vyhaslé. — Proto připravme si olej duchovní, bychom vešli do síně svatebni s lampami rozsvícenými.“

„Pane, tys moje naděje v odpuštění mých hříchů, pohleď na slzy, jež tryskají z mých očí; slituj se nade mnou, ó Bože. — Utekl jsem se k tobě jako marnotratný syn, Otče, zhřešil jsem proti nebi a proti tobě, slituj se, ó Bože. — Osvobod

mne, Pane, od mých nescetných hříchů, učiň mne hodným svého království, slituj se, ó Bože.

„Nescetny jsou viny moje ; jsou těžší a hojnější než písek mořský, neboť zhřešil jsem proti tobě jedinému ; slituj se nade mnou, ó Bože.

„Otevř mi, Pane, bránu milosrdenství, prosím tě úpěnlivě s pláčem, neboť jsem zhřešil proti tobě jedinému ; slituj se nade mnou, ó Bože.

„Vylej na mne svoje slitování dobrotivé, a bez mezí, neboť jsem zhřešil proti tobě samému ; slituj se nade mnou, ó Bože.

CELEBRANT hlasem povznešeným :

„Otevř nám, Pane ; otevř nám, Pane ; otevř nám, Pane, bránu milosrdenství, prosíme tě o to se slzami.

JÁHEN :

„Zde Náš Pán Ježíš Kristus trůní u Svatého Stolu, a zve ty, kteří čini jeho vůli řka : Kde já jsem, bude též můj služebník.“

CELEBRANT :

„Jsme cenou neporušitelné Krve Syna Božího ; chvalme tedy zvučným jáсотem Našeho Pána Krista řkouce jedním hlasem : Sláva tvému příchodu, plnému velebnosti, Pane !

Pak se zpívá tato hymna :

„Čekáme tě, ó Králi slávy, v bdění večerním, bychom šli před tebe, jenž přijdeš soudit zemi. Rozžehujeme jasné lampy víry jako Moudré panny, bychom vešli do síně svatební s nebeským Ženichem. — Pospěšme si zavčas, dříve než zazní božský hlas, bychom nezůstali vně jako panny Bláznivé.“

CELEBRANT po třetí:

„Otevři nám, Pane; otevři nám, Pane; otevři nám, Pane, dveře milosrdenství, prosíme tě se slzami.“

JÁHEN:

„Polnice Boha nebeského zaznívá hlasem silným; hle, ženich, jděte mu vstříc.“

CELEBRANT:

Zde jsem s dětmi, jež Bůh mi svěřil, tady jsme všichni čekající, až uvidíme Krista a až uslyšíme jeho hlas plný blaha.

JÁHEN:

„Hlas Stvořitelův hlaholí: Pojdte požehnání mého Otce, vejděte a vládněte královstvím nebes, které vám bylo připraveno od věčnosti.“

CELEBRANT:

„Otevřte mi brány Spravedlnosti, bychom vešli a oslavovali Pána.“

Teď otevře CELEBRANT rukou dveře; všichni vstoupí a zatím co jdou k choru, zpívá se tato hymna:

„Otevři nám, Pane, svou bránu milosrdenství, učiň nás hodnými svých světých síní ve společnosti svých Svatých. — Přijmi nás za své, Pane, a dej nám Vědu života se svými nebeskými hosty. — Až zasedneš na soudnou stolicí, ó Soudče strašlivý, ušetř svých tvorů přispěním a modlitbami svých svatých vyznavačů.“

Z arménštiny přeložil kněz P. SIROUNIAN

VELIKONOČNÍ LÁSKA MAŘÍ MAGDALENY A PÁNA JEŽÍŠE

Magdaleno, milá paní, koho pláčeš, koho hledáš? Přestaň již se svým smutkem, neboť Pán nemá již co dělati s tvou nádobkou vonných mastí.

Hledám Ježíše svého Pána, a nebudu mít stání, dokud ho nenaleznu; u přátel a příbuzných svých ptáti se naň budu za dne bílého i za svítu měsíčního.

Rci mi, krásný zahradníče, neviděl jsi mého Pána? Kam's ho odtud přenesl? Půjdu a vyhledám ho: ani hory ani údolí mi v tom nezabrání.

Kam jsi ho přenesl — prosím tě pro jeho
Kříž zakrvácený — ať aspoň to mi se řekne:
Chci ho vyzdvihnouti... Neustoupím před
nikým, byť to bylo až do domu Pilátova.

Déle již se nemohl Pán skrýti své věrné
děvečce. I vyřkl jméno její. On: Maria. A ona:
Rabboni, zvolala a tak skončil se její smutek.

Ze staré vlámské sbírky písní, vydané v Antverpách
r. 1621.

Přeložil Josef Florian.

Jsou tomu dnes tři dni (ó srdce moje bolesti rozryté...) co jsem ho viděla nésti Kříž před sebou a beze stonu, v bolesti a ve výčítkách.

Tak ho vidím, jak zcela nah — jako proklátec — visí na dřevě v šarlatu svých ran, od hlavy k patám všecek zedrán, hnisem a chrchly pokryt.

Ale nemohu zapomenouti, že nedovolili mu ještě živému, když onou velikou žízni trýzněn byl, by svlačil jazyk vody krůpějí.

Touto službou, v níž mi tehdy zabránili soudce a sběř židovská, chtěla bych aspoň teď, když jest mrtev, mu posloužití a potokem slz odměnití se mu za jeho Umučení a za jeho Kříž.

IDIOTAS

muž učený

PROTI NEZŘÍZENÉ LÁSCE K ŽENÁM

(Z traktátu o Lásce božské, hlava XXXIV. Roku MDCVII.)

Tělesná láska (nejdobrotivější Pane Ježiši Kriste, duchovní milovníku a jehož jest právě v duchu a duchovně milovati) jest nenasytna. Neboť byvši uhašena znovu se zažihá a po nadbytku opět přichází na mizinu a duši mužnou zženštuje; mimo vášeň, kterou strádá, nedopouští na jiné mysliti, ježto jest pozbytím rozumu a šílenství velmi blízka. Takováto nezřízená láska mate záměry, vysoké a vznešené duchy podlamuje; od velkých a nejvyšších myšlenek strhuje k malým a nejnižším, činí hněvivými a bezohlednými. Nadto kdo se sdružuje takovou láskou, toho přemáhají stálá pokušení. Ta-

ková láska jest léčkou duše, ohrožením života, lahodnou smrtí, udeřením lichotným, konejšivým za-
bitím, žlučným medem, slastnou záhubou, jedem
sladkým, bezděkým zlem, zardoušením chutným a
všechněch věcí pohromou. Neboť vypudila Ada-
ma a Evu z rozkoší ráje, nebešťany učinila pozem-
šťany, pokolení lidské pohroužila do pekel. Odňa-
la světu život, vynašla lopotu a nátisk a zlo, jež vede
k smrti. Przní chlapectví, hubí jinošství a rozněcuje
a zneklidňuje mrtvé tělo a stáří.

Takováto láska (Pane Ježíši Kriste, svatosti, či-
stoty a cudnosti milovníku) jest nepřítelka pravé
lásky, trest nezniknutelný, zlo škodné, pokušení
přirozené, pohroma žádaná; nebezpečenství do-
mácí; povaha zlého olíčená barvou dobra; ponou-
kání ustavičné, boj neutuchající, ztráta codenní;
dům bouře; samoty a modlitby závada; zdrželivé-
ho muže ztroskotání, cizoložství nádoba; záhubná
půtka a tíha přetěžká. Ó nejmilosrdnější Pane Je-
žíši Kriste, zakladateli čisté lásky, jenž jsi mne z ni-
čeho stvořil a svou předrahou krví vykoupil, tvé
milosrdenství skroušeně vzývám, srdcem i skut-
kem si vyprošuji, abys křehké mé srdce vzdálil
takové lásky.

Vychvať mě z tak velikého nebezpečení, ochraň mě tak žalostného pádu: zastři mě od tak velikého úskoku nepřítele. Zbav mě, nejmilosrdnější Pane, tak velikého osidla zkázy. Dej mi statečnost v odpírání, uděl mi odpuštění hříchů. Pozdvihni mysli mé i srdce mého, abych tebe miloval a se bál, tobě se líbil a ti sloužil: tebe, pravého Boha, srdcem, ústy i skutkem velebil, a uznával, a od svého neskončeného milosrdenství mne nezapuzuj. Učiň, ať vytrvám v dobrých a tobě libých skutcích, ať v přítomnosti tak žiji a vezdy dále stoupám, bych na konci tohoto prchavého svého života, život našel v lásce tvé pověčný. Amen.

Přeložil Dr. JOSEF VAŠICA

Ž I V O T

S V A T Ě M A R I E E G Y P T S K Ě

sestavený z řeckého rukopisu jednoho velekřesťanského krále a z druhého od vévody bavorského.

Z Bollandistův přeložil P. Ludvík Vrána

P R E D M L U V A

Tajemství krále ukrývati dobré jest, ale díla Boží hlásati slavno: tak řekl anděl Tobiášovi po onom podivném osvícení osleplých očí a po útrapách, které přetrpěl a z nichž byl vytržen pro svou zbožnost. Nezachovati tajnosti královny jest věc škodlivá a nebezpečná, ale skutky Boží zamlčeti uvádí duši do nebezpečnosti. Nuže, já strachuje se mlčeti o věcech Božích a pohlížeje na soud, vyřčený proti služebníku, který hřivnu, přijatou od pána svého, ukryl v zemi a nechal bez užitku to, co ku prospěchu dáno bylo, svatého vypravování, jež až k mým doneslo se uším, nezahalím v mlčení. Nikdo však neváhej, ohromen jsa velikostí věcí, přiložiti víry tomu, co pisatel slyšel, aniž se vůbec domnívej, že bych si co vymýšlel. Bůh uchovej, abych svatou řeč, v níž Jeho jmenovati jest, lhaním falšoval. Stane-li se ně-

kterým, že by mým slovům víru upřeli, smýšlejíce věci nízké a velikosti Vtěleného Slova méně důstojné, o těch jsem přesvědčen, že jednají proti rozumu: a vpadnou-li jiní do tohoto vypsání, a novota skutku je pobouří, a nebudou ho chtítí přijmouti, i těm milosrden buď Pán: poněvadž takoví, rozvažujíce slabost lidské přirozenosti, mají za neuvěřitelno vše, co se praví nad lidskou chápavost. Přes to však vypravování napíši, neboť mám v úmyslu pověděti věc, která se udála v těchto našich letech, jak ji vyložil jeden muž, od pacholetství učený mluvití a konati věci božské. Ale opět ani toho neuváďejte někteří jako důvod nedůvěry, domníváte-li se, že nemůže býti, aby něco takového stalo se za naší doby: přece milost Otcova, přenášejíc se po pokoleních na duše svaté, ustanovila přátele Boží a proroky, jak učí Šalomoun. — Ale jest čas počítí s tímto svatým vypravováním.

*

*

*

H L A V A I.

Svatý Zosimas žije v klášteře, přichází k Jordanu a nachází Marii.

V klášteřích, které jsou po Palestině, byl muž vzdělaného jazyka a života a od útlého mládí vyrostlý v klášterní kázni, jménem Zosimas, už sestárlý. Nikdo však neulpi jen na jméně, maje za to, že mluvím o onom Zosimovi, který padl v nauce, smýšleje méně správně: toto jest zde jiný a tam ten jiný; a mnoho se od sebe liší, ačkoliv jméno jim dal osud oběma stejné. Tento Zosimas byl pravověrný a živ jsa od počátku v jednom z dávných klášterův byl zkušěn ve všelikých cvičeních, též vyučen jsa jak náleží ve všech ctnostech, ostříhal všeho řádu, jaký býval v takové palestře zachováván; mnoho pak i dobrovolně přičinil, chtěje tělo podrobiti duchu. To se mu tak dařilo, že pro mnoho zkušeností ve věcech duchovních velmi mnozí dosti často k němu přicházeli ze sousedních nebo i vzdálenějších klášterů, aby je svým učením vzdělali k dokonalosti. Stařec však přes to, že takové nabytí zběhlosti ve vedení duší, nikdy si neuvolňoval v rozjímání slov Božích, ale zabýval se jimi vytrvale, ať ležel na loži nebo vstával nebo ať cokoliv pracoval rukama nebo i požíval-li pokrmu, když ho náleželo požívati. A přeješ-li si věděti, jaký pokrm

mu chutnal, tož ten, který se nikdy nedojedl, a kterého mu nikdy nechybělo: bez přestání zpívati žalmy a na mysli uvažovati svatá Písma. Ba praví také někteří, že často byl za hodna uznán božských vidění, kdy mysl jeho bývala s nebe osvícena: jak totiž praví Pán, že ti, kdo tělo své očistili, budou stále bdícím okem ducha rozjímati krásy Božího osvícení, a střídě živí jsouce, dostanou odtud záruku dobra, které jich čeká.

Zosimas pak sám o sobě říkával, že byv dán do toho kláštera, abych tak řekl s otcovských loktů, setrval po padesát tři léta v životě klášterním; a že potom, jak vyprávěl, počaly ho soužiti jakési myšlenky, jako by už byl dokonalý ve všem a cizího poučení nijakž nepotřeboval. Neboť, jak pravil, rozmlouval sám u sebe takto: „Myslíš, že jest na zemi mnich, který by mi prospěti mohl a mne naučiti nějakému novému cvičení, jehož jsem dosud neznal, a i skutkem ho nezkusil? Či byl by na poušti nějaký badatel, jenž by mne buď poznáním nebo činem předčil?“ K starci v takových myšlenkách přišel někdo a řekl mu: „Zosimo, tys sice dobře a jak člověku možno zápasil, dobře jsi proběhl klášterním stadiem; mezi lidmi však není nikoho, kdo by o sobě mohl říci, že dokonalý jest, ale více mu zbývá dostihnouti než dosáhl, ač my toho neznáme. Abys tedy zvedl sám, jak mnoho jest cest, které vedou k spáse, vyjdi ze země své a z příbuzenstva svého a z domu otce svého, jako ctihodný patriarcha Abraham, a pojď do kláštera, ležícího při řece Jordanu.“

Stařec, uslyšev to, ihned vstal a poslušen jsa rozkazu vyšel z kláštera, v kterém od mládí dlel a přišed k Jordanu, nejsvětějšímu mezi řekami, byl doveden od toho, jenž ho vyzval, do kláštera, ve kterém ho chtěl míti Pán. Tehdy tluče rukou na bránu nejprve se setkal s mnichem, jemuž svěřena byla starost o dveře; ten ho zavedl k igumenovi; a igumen přijav ho a vida, že jest v zevnějšku i po tváři skromný, že se uklání, jak se uklánívají mniši, a žádá, aby se za něho modlil, tázal se ho a řekl: „Odkud k nám přicházíš, bratře, anebo proč jsi přišel k poníženosti naší?“ Jemuž Zosimas vece: „Odkud přicházím není nijakž třeba říkati, ale přišel jsem za duchovním prospěchem; slyšel jsem totiž o vás věci slavné a chvály hodné, jež by mohly duši přivésti k důvěrnému obcování s Kristem, Pánem naším.“ Igumen odpověděl: „Bůh, jenž jediný zná lidskou slabost, sám tebe, bratře, i nás bude poučovati o své božské vůli a řídití ku konání toho, co náleží. Neboť nemůže člověk člověku pomoci, leč když každý ustavičně sám na sebe dává pozor a čistou myslí koná, co spravedливо jest, maje Boha rozhodčím a přijímatelem činů svých. Ježto však láska Boží, jak pravíš, pobádá tě k tomu, abys šel a nás nepatrné starce navštívil, zůstaň s námi, když jsi proto přišel, a nás všechny skrze milost Ducha vyživí onen dobrý Pastýř, kterýž dal duši svou za naše vykoupení a ovce vlastní volá zejména.“ Po těch slovech Zosimas znovu se igumenovi uklonil a prosil o pozhnaní; a odpověděl: Amen, zůstal v tom klášteře.

Tam viděl, jak starci, vynikající skutky i rozjímáním, slouží Bohu: zpívali bez umdlení žalmy a stávali po celou noc; v ruce měli stále nějaké dílo, v ústech pak žalm. Nebylo mezi nimi žádného prázdného hovoru, žádné péče o věci časné, a důchodů na léta čítaných a starostí spojených se zaměstnáními světskými u nich ani jmenováno nebylo. Jedna pak a táž byla všech snaha, aby každý z nich umřel tělu, jakoby světu a všemu, co ve světě jest, jednou pro vždy byl mrtev. Pokrmem nehynoucím jim byly výroky Boží. Tělu dopřávali jen nezbytného chleba a vody, protože každý z nich plál převelikou láskou k Bohu. Zosimu, když to uzřel, jak vyprávěl, převelice to vzdělávalo, stále rozpínal se k něčemu novému a zrychloval svůj běh, neboť byl našel druhy, kteří tedy byli nejlepšími pracovníky na vinici Páně.

Potom za nemnoho dní nastala doba, kdy křesťané slavívali svatý půst připravující se k úctyhodným slavnostem Božího Utrpení a Zmrtvýchvstání. Dveře kláštera, jež nebyly nikdy otevřeny, nýbrž stále zavřeny, umožňovaly mnichům nerušené cvičení, prosté kazičův; ani jich neotvírali, leč když některý z mnichův býval pouštěn z nutné příčiny; a místo bylo docela pusto a přemnoha, i sousedním mnichům, nejen nepřístupno, ale i neznámo; v klášteře pak byla zachována řehole, pro kterou, jak aspoň já se domnívám, byl tam Bůh Zosimu přivedl. Nu a jaká to byla a jak se zachovávala? Hned to povím. V neděli, dle níž se jmenuje první neděle postní, slavívala se podle obyčeje veřejně božská ta-

jemství a každý přijímal nekrvavou a živou Oběť; pak se občerstvil skrovným pokrmem. Po té starci, shromáždivše se v oratoři, dlouho se modlili a po mnohém klekání líbali se druh s druhem a vrhajíce se po jednom k nohám igumenovým prosili za odpuštění a požehnání, jež by je ozbrojilo k zápasu a vedlo cestou.

Když se to skončilo, otevřely se dveře kláštera a jednohlasně byl zpíván žalm: Hospodin osvícení mé a spasení mé, kohož se budu báti? Hospodin ochránce života mého, kohož se budu strachovati? atd. A všichni vycházeli, zůstávajíce přechasto jen toho neb onoho k ochraně kláštera, nikoliv, aby hlídal věci v něm uložené (neměliť ani toho, co by zloději vzíti mohli), ale aby oratoř nezůstala bez svaté služby. Každý pak se opatřil zásobami, jak chtěl a mohl; i odnášel si tento pro potřebu těla něco chleba, onen fíky, jiný datle, jiný boby rozmočené vodou; některý však nic mimo své tělo, přehozené pláštěm do nepohody, maje v úmyslu se živiti, když by si přirozenost žádala pokrmu, bylinami rodícími se v poušti. A bylo mezi nimi pravidlem a zákonem nedotknutelným: Druh ať o druhu neví s jakou přísností a jakým způsobem cvičení koná. Neboť přešedše Jordán daleko se od sebe rozdělovali, vydávajíce se do plné pouště, aby žádný nesetkal se s druhým: kdyby byl někdo uviděl druhého z dálky proti sobě přicházeti, ihned odbočoval s pravé cesty a dával se jinou stranou, živ jsa sobě a Bohu v ustavičném pění žalmů a při tom pokrmu, který měl po ruce.

Když jim byly takto uběhly všechny postní dny, vracívali se do kláštera v neděli před oživujícím Zmrtvýchvstáním Spasitele našeho, kteréžto předhodí ustanovila Církev slaviti s palmovými ratolestmi : navracel pak se každý odnášeje si ovocem svého úminku vlastní vědomí, dosvědčující mu samému, kterak pracoval a jakých prací žal semeno : nikdo se totiž neodvažoval druhu vůbec se tázati, jak byl zápas mu daný dokonal. Taková tedy byla řehole kláštera a tak bývala dokonale plněna ; poněvadž každý z nich, živ jsa na poušti pod Bohem, pořadatelem tohoto zápasu, bojoval proti sobě jako nehledaje líbiti se lidem, aniž se postě, aby byl viděn, neboť co se děje k vůli lidem, s úmyslem líbiti se jim, to velmi málo pomáhá tomu, jenž to koná, a bývá mu to někdy příčinou veliké škody.

Tož dle obyčejného zvyku kláštera také Zosimas v té době přepraví se přes Jordán, nesa s sebou pro nezbytnou potřebu maličko potravy a roucho, kterým byl oděn. Tam podle předpisu řehole toulaje se pouští, jak toho přirozenost vymáhala, určoval si hodinu k požívání pokrmu, v noci pak léhával na zemi, aby si maličko zdřímnul, kdekoliv ho zastal večer. Když pak se rozbřesklo, znovu se vydával na cestu, vždy s námahou sice kráčeje, ale maje touhu, jak později vypravoval, proniknouti hlouběji do vnitřní pouště a nalézti v ní některého otce, tam dlícího, jenž by ho přivedl k tomu, po čem dychtil ; a šel spěšně jako by rychle spěchal dojíti vzácné veřejné hospody. A když už byl proputoval

dvacet dní, v hodinu šestou na chvílku zarazil krok a obrátiv se na východ konal obvyklou modlitbu; měl totiž v obyčeji v určité chvíle denní ustati v lopotné cestě a maličko odpočinouti od práce, a tu stoje, tu kleče modliti se a zpívati žalmy.

Když pak se modlil a ani brvou nehna upíral oči na nebe, aj, po pravé straně místa, na němž odřikával Sextu, objevuje se jako podoba lidského těla. I polekal se on zprvu a podezíral ďábla, že mu nastavuje přelud, a zachvěv se hrůzou poznamenal se svatým křížem; neboť modlitba byla již u konce. Po té obrátiv oči viděl opravdu kohosi bráti se k poledni; bylo pak to, co viděl, nahé a mělo to kůži černou jako opálenou sluncem; na hlavě mělo to něco málo vlasů jako vlna a nemnoho jich padalo až pod krk. Zosimas oživ takovou podívánou a radostí jsa téměř bez sebe, rozběhl se tam, kam spěchalo to, co se bylo objevilo. Naplňovalaf ho nevýslovná radost, poněvadž po celou dobu tolika dní nespatrił žádných stop ni lidských ni jakého jiného živočicha. Žádal si tudíž poznati, kdo a odkud jest ten, jehož viděl, čekaje, že uzří a uslyší něco velikého.

Ale ona postava, jak z dálky poznala, že Zosimas k ní přichází, dala se na útěk a běžela do nitra pouště. Než Zosimas jako by neviděl svého stáří a nic nedbaje namáhavé cesty, snažil se prchající dostihnouti. On sice v patách za ní, ale ona utíkala; než běh starce byl rychlejší a znenáhla ho k prchající přibližoval. Brzy pak, jak mohl býti také slyšán hlas mluvícího, jal se volati a se

slzami vyřájeti takováto slova: „Proč mne utíkáš starce a hříšníka, služebníče Boží? Dočkej mne, buďsi ty kdokoliv, pro toho jediného, z lásky k němuž bydlíš na této poušti; dočkej mne slabého a nehodného starce, pro naději odplaty, které dojdeš za takovou práci. Zastav se a dopřej mně starci své modlitby a požehnání pro Boha, jenž nezhání od sebe nikoho.“ To když Zosimasse slzami provolával, doběhli oba nějakého místa, které bylo vyhloubeno jako řečiště; ale jak se mi zdá, potoka tam neteklo nikdy žádného a místo mělo ten tvar spíše od přírody.

*

*

*

H L A V A II.

Marie mluví s Zosimou, od Boha jí známým, a líčí mu špínu svého nevěstčího života.

Jakmile oba doběhli řečeného už místa, utíkající se běhl a opět vyběhl na druhou stranu, ale Zosimas, jsa všecek unaven a nemoha už dále běžeti, zastavil se na přední straně místa, podobného potoku, přičiňuje k slzám slzy a k vzdechům vzdechy, aby blížící se mu přece jen jeho nařikání uslyšel. Tehdy ono uprchlé tělo vydalo takovýto hlas: „Otče Zosimo, odpusť mi pro Pána, nemohu se obrátiti; aniž tak před tváří tvou státi, abych byla viděna; jsemť žena a nemám přikryty hanby těla. Ale chceš-li nějak vyhověti jediné prosbě ženy hříšnice, hod' mi plášť, kterým se odíváš, abych přikryla ženskou slabost a obrácena přijala tvé požehnání.“ Tehdy pojala Zosimu hrůza a jak říkal jakési bezvědomí, když slyšel, že ho nazvala zejména Zosimou. Neboť jsa mužem bystrého rozumu a velmi znalý věcí božských, poznal, že by ho nebyla nazvala jeho jménem ta, již nikdy neviděl a o níž nikdy věru ani neslyšel, kdyby nebyla nadána duchem prorockým.

Jakž tedy poznal, co poroučí, ihned svinuv starý a odřený plášť, hodil ho k ní a odvrátil se. Ona pak vzavši jej zahalila části těla, které zvláště náleželo zakrýti, a

obrátivši se k Zosimovi promluvila takto: „Co ti to přišlo na mysl, Zosimo, že si tolik žádáš viděti hříšnou ženštinu? Čeho se ode mne chceš dovědět neb čemu se naučiti, že jsi se takové námahy čile podjal?“ Ale on pad na kolena prosil, aby mu podle obyčeje požehnala; než i ona téhož žádala sklánějíc se: i leželi oba, druh od druhu chtěje býti požehnán, aniž co jiného s obou stran bylo slyšeti, než-li: „Požehnej.“ Na konec po dosti dlouhé chvíli dí žena k Zosimovi: „Otče Zosimo, tobě náleží, abys žehnal a nade mnou se modlil, vždyť tebe zdobí kněžská důstojnost, ty od dlouhé doby stáváš u svatého oltáře a přčasto přinesl jsi v oběť Boží dary.“ Při čemž ještě více Zosimas užasl a pot jako na sotnách poléval třesoucího se starce, jenž vzdychaje a přetrhuje slova vzlykáním v duchu nesouvislém z chvějící se hrudi praví k ní: „Jest viditelno, matko duchovní, už z tvých způsobů, že vystupuješ k Bohu a z větší části jsi světu mrtva; jest zřejmý také dar, jehož se ti s nebe dostalo, že mne tak jménem nazýváš a tvrdíš, že jsem knězem, a nikdy jsi mne nespatriła. Nu a že milost nepoznává se po důstojnosti, nýbrž po duchovních ozdobách, požehnej mi, prosím tě snažně pro Pána, a modli se za mne, potřebného tvé pomoci.“

Tehdy žena, povolivši naléhání starcovu, praví: „Požehnán budiž Bůh, jenž pečuje o spásu lidí i duší.“ Když pak Zosimas odpověděl: Amen, oba s kolen povstali a žena první tak děla k starci: „Proč jsi, snažně tě prosím, člověče, ke mně hříšnici přišel? Proč jsi sobě přál

viděti ženštinu všelike ctnosti prázdnou? Než, přivedla-li tě sem milost Ducha Svatého, abys mi prokázal nějakou službu, příslušnou této době, pověz, jak se nyní daří lidu křesťanskému, co dělají králové, jak jest spravována Církev?“ Zosimas na to několika málo slovy odpověděl: „Skrze tvé svaté prosby, matko, dopřál Kristus všem pevného pokoje; ale, snažně tě prosím, přijmi prosbu tohoto nehodného starce a modli se za celý svět i za mne hříšníka, abych prostory této tak veliké pouště nadarmo nebyl prošel.“ Ona pak odvětila: „Dnes, otče Zosimo, náleželo, abys ty jsa vyznamenan kněžstvím, jak jsem řekla, modlil se za mne i za všechny, neboť proto jsi posvěcen: ale že máme přikázáno poslouchati, s radostí učiním, co jsi poručil.“

Po těchto slovech obrátila se k východu a pozdvihši očí k nebesům a rozpiavši ruce jala se modliti hýbajíc rtoma, ale tak, že hlasu nebylo zřetelně slyšeti žádného, pročez ani Zosimas nemohl z její modlitby rozuměti ničemu; stál pak, jak jsem řekl, třesa se a hledě do země a nemluvě naprosto ničeho. A dokládal se Boha volaje ho za svědka své řeči, že když mu byla její modlitba poněkud dlouhou, pozdvihl očí maličko od země a viděl ji, jak se modlí pozdvížena jsouc do výše a jak klečí ve vzduchu asi loket od země; což uviděv pojat byl bázní ještě větší a byl ve veliké úzkosti a neodvažoval se promluvit ani slovíčka, jen u sebe znova a znova říkal: „Pane, smiluj se.“ A tak leže na zemi počal se stařec pohoršovati myšlením, aby to snad nebyl duch a netvá-

řil se jako by se modlil. Ale žena obrátivši se probudila starce řkouc: „Co tě znepokojují, otče, tvá myšlení, že se pohoršuješ nade mnou, jako bych byla duch a jen na oko se modlila? Buď ujištěn, člověče, že jsem sice žena hříšná, ale bylo mi dopřáno svatého křtu; duch však nejsem, nýbrž země a popel a zkrátka tělo, nic duchovního nesmýšlející.“ A při těch slovech znamenala se znamením kříže na čele a na očích, na rtech a na prsou řkouc: Tak nás, otče Zosimo, Bůh vytrhl ze zlého a z úkladův jeho, anať mnohá jest s námi síla jeho.“

Stařec slyše a vida to vrhl se na zem a objav její nohy řekl: „Zapřisahám tě skrze Krista, Boha našeho, kterýž se narodil z Panny, pro kterého jsi sobě zamilovala takovou nahotu a pro něhož jsi toto tělo tak seslabila, abys mne služebníka svého nijakž netajila: kdo a odkud jsi, kdy a jak jsi se octla na této poušti. Ničehož, jářku, z toho, co s tebou souvisí, mi nezatajuj, ale všecko pověz, abys veliké skutky Boží učinila zjevnými; neboť, jak psáno jest: Moudrost utajená a poklad skrytý, jakýž užitek z obojího? Řekni mi, zapřisahám tě skrze Boha, všecko; a neříkej toho z vychloubavosti, nebo abys byla viděna, ale abys mne uspokojila, hříšníka nehodného; neboť věřím Bohu, jemuž živa jsi a sloužíš, že proto jsem byl doveden na tuto poušť, aby mi Pán zjevno učinil, co se s tebou dalo. A není v naší moci protiviti se soudům Božím; neboť kdyby se nebylo Kristu zalíbilo učiniti známo, jak bojuješ, jistě by tě nikomu nebyl dal spatřiti, ani mně by nebyl udělil síly k propu-

toování takové cesty, když jsem měl v úmyslu ze své cely ani na krok se nehnouti.“

Když Zosimas toto a mnoho jiného mluvil, žena pozdvihši ho, řekla mu: „Stydím se, otče můj, vykládati tobě hanebnost skutků svých; odpusť, prosím tě, pro Pána. Avšak, když už jsi viděl nahé tělo mé, odhalím ti i život svůj, abys poznal, jak veliké mrzkosti a ohavnosti jest plna duše má. Neodepřelať jsem ti, jakž podezíráš, vypravovati o sobě, abych se vyhnula vychloubavosti, bylať jsem ďáblovi nádobou vyvolenou, ale že vím, začnu-li ti to vykládati, že ode mne utečeš, jako by někdo utekl od hada, nemoha ušima poslouchati, co jsem já ohavnice dělala. Přes to však to povím ničeho nezamlčujíc, ale především prosím, neustávej se modliti za mne, abych našla milosrdenství v den soudu.“ Když pak stařec bez ustání slzel, jala se žena vypravovati sama od sebe mluvíc takto.

„Mou vlastí byl, bratře, Egypt; rodiče moji byli ještě na živu, a mně bylo asi dvanáct let, když povrhši láskou k nim přišla jsem do Alexandrie. A jak jsem tam zvláště poskvrnila panenství své a jak nenasytnou a bezmocnou plála jsem žádostí po tělesném obcování, na to se stydím i mysliti; a nyní mi to zakazuje stud mluvíti. Jedno ti krátce vyznám, abys pochopil žár mé chlípnosti, že jsem byla asi po sedmnáct let živa (abych tak řekla) jako podněcovatelka veřejné prostopášnosti, a to ne pro nějaký dar (což mi dosvědčí pravda), neboť často, když mi chtěli dávat, vůbec jsem odepřela co

vzíti. Ale činila jsem to, aby co nejvíce jich ke mně se sbíhalo a já jim zdarma dávala hanbu svou. Ne že bych sama byla bohačkou (nemysli, že proto jsem nechtěla vzíti) žilaf jsem žebrotou nebo jako většina soukajíc z koudele niti, ale že jsem dychtila nevyhladitelnou žádostivostí váletí se v bahně, a to mi bylo životem, a mým úmyslem bylo přirozenost trýzniti všelikou hanbou.

„Když jsem tak živa byla, vidím kdysi letního času veliký dav mužův egyptských a libyjských sbíhati se k moři; i tázala jsem se prvního, s nímž jsem se potkala, kamže spěchají tito lidé tak běžíce? A on mi odpověděl: ‚Pospíchají všichni do Jerusalema pro Povýšení svatého Kříže, které se bude za několik málo dní jako obyčejně slaviti.‘ Já pak k němu: ‚A vezmou i mne s sebou, dám-li se s nimi?‘ ‚Máš-li převozné, vece, a pokrm na cestu, nikdo ti nezabrání.‘ Tehdy já: ‚Oh bratře, nemám ani převozného ani pokrmu na cestu, ale pojedu také a vsednu na některou najatou lodici, ať mne živí chtě nechtě; mám tělo, to jim bude převozným, mně na cestu stravou.‘ I chtěla jsem proto, otče můj, jíti, abych měla více milovníků (odpusť mému vyznání) po ruce k své chlípnosti. Říkala jsem ti, otče Zosimo, abys mne nenutil vypovídati mou ohavnost; děsím se, přísám Bohu, i tebe i vzduch nakaziti svými řečmi.“

Tehdy Zosimas, jen slzy roně, jí odpověděl: „Vypravuj pro Pána, matko má, vypravuj dál a nepřetrhuj niti tak spásného obsahu.“ Ona pak dále mluvíc dřívější řeč, připojila toto: „Tož onen mladík slyše má necudná

slova zasmál se a odešel. Já pak odhodivši kužel, který jsem s sebou nesla, (neboť někdy jsem ho nosívala) kvapím k moři, kam jsem viděla běžeti jiné; a uzřevši na břehu státi několik mladíkův, deset nebo i více statného těla a hbitých pohybů a k tomu, čeho jsem hledala, dostatečných, (čekali, jak se zdálo, na jiné spolčníky plavby; neboť kteří přišli dřív, už byli vystoupili na loď) vetřela jsem se nestoudně doprostřed nich a řekla jsem: ‚Vezměte i mne s sebou, kam putujete, nebudu vám neužitečnou.‘ Pak přidavši věci jiných, ještě nestoudnějších, všechny jsem rozesmála. A oni vidouce mou ochotu k nestoudnostem, jakých by se jim zlíbilo, vzali mne a uvedli na loď, již měli připravenu; a že už také měli, nač čekali, ihned jsme vypluli.

„Nu a co potom následovalo, jakž ti, člověče, vypovím. Kterýž jazyk to vyloží, který sluch snese, co se dalo na lodi a cestou a k jakým činům jsem ubožáky dohnala i proti jejich vůli? Není chlípnosti tak neobyčejné a tak neslýchané, v níž bych nebývala byla těm nešťastníkům učitelkou. A tak žasnu, otče, kterakž strpělo moře prostopášnost mou a že země neotevřela úst svých, aby mne za živa pustila do pekla, když jsem se stala osidlem tolika duším. Ale Bůh, jakž se domnívám, hledal mého pokání; neboť nechce sirtti hříšníka, nýbrž dlouho vyčkává, čekaje obrácení. Nuže, v takové zaměstnání jsouce zabráni dorazili jsme do Jerusalema; a já po všecky dni před slavností zabývala jsem se věcmi podobnými nebo i horšími; neboť nepřestala jsem na

mladících, jež jsem měla na moři i cestou ke svým službám, zneužila jsem též mnoha jiných, shledávajíc k těmž občanův i cizincův."

*

*

*

H L A V A III.

Obrácení Marie a její život na poušti.

Když pak nastala svatá slavnost Povýšení Kříže, já jako dříve jsem obcházela lovic duše mladíkův; a když časně zrána jsem viděla všechny sbíhati se do chrámu, odešla jsem také běžíc s běžícími. I přišla jsem s nimi k síním basiliky právě v hodinu klaněníhodného Povýšení a strkala jsem se a byla jsem násilně odstrkována, namáhajíc se vejíti se zástupem. Tak jsem se přiblížila ve své bídě až ku dveřím chrámu, ve kterém bylo ukazováno spásné Dřevo, s velikou námahou a úzkostí: ale hned, jak jsem se dotkla prahu brány, jiní sice vstoupili bez překážky, mně však nějaká božská síla bránila překážejíc mi vstoupiti. A tož znovu mne to odstrkuje nazpět a vidím se v síni sama. Ale domnívajíc se, že se to stalo ženskou slabostí, znovu se mísím do jiných; drala jsem se, jak jsem mohla, a opírajíc se lokty sama sebe jsem postrkovala. Ale namáhala jsem se marně, neboť opět, hned jak jsem nešťastnice vstoupila na práh chrámu, jiné sice kostel přijal, a nikdo jim nebránil, mne však bídnicí nejbídnější pojmouti se zpěčoval; a jako by seřaděný zástup vojenský na to tam stál, aby mně zamezil vstup, tak mne nějaká náhlá síla odrážela a znovu stavěla do síně.

„To jsem učinila a strpěla třikrát a čtyřikrát, až na konec jsem zemdlela nemohouc už ani se tlačiti ani se dáti zatlačovati (pozbylať jsem násilností tělesné síly) a stoupla jsem si v síni do jakéhosi koutu; tam jsem teprve poznala příčinu, proč se mi brání spatřiti oživující Dřevo. Uhodila mi do očí srdce spásná řeč ukazující mi, že ohavnost mých činů mi bránila vstoupiti. I jala jsem se plakati, litovati a bít se do prsou; a vzdychajíc z hloubi srdce a slzíc vidím nad místem, kam jsem si stoupla, viseti obraz přesvaté Rodičky Boží; i neustávám naň upírati očí a mluvím k němu takto: „Panenská Paní, kteráž jsi Slovo Boží podle těla porodila, vím že ani nenáleží ani nesluší, abych já, tak všecka nečistá, pohlížela na tvůj neporušený vždy panenský obraz, na tvůj, pravím, která jsouc vždycky čista zachovala jsi tělo i duši bez poskvrny a zcela čisty; ba spíše spravedливо jest, aby tvá čistota mne nečistou si ošklivila a mne nenáviděla. Ale že přec Bůh, jehož jsi porodila, proto se stal člověkem, jak jsem slyšela, aby volal hříšných k pokání, pomoz mi opuštěné a pomoci zbavené; dopřej, ať jest mi také dovolen vstup do chrámu a nepřipravuj mne o pohled na ono Dřevo, na němž přibít jsa Bůh, dle těla z tebe narozený, vlastní krev dal na mé vykoupení; dopřej mi také, Paní, ať jsou mi otevřeny dveře, abych se klaněla Božímu Kříži a tebe nabídla jako přijatelnou záruku Bohu z tebe zrozenému, že těla svého už nikdy nepropůjčím jako dříve oplzlému obcování; ale hned jak uzřím Kříž Syna tvého, se světem se

rozloučím a půjdu tam, kam ty, prostřednice spásy mé mi poručíš a mne povedeš.'

„Po těchto slovech byvši ujištěna plamenem víry, jako nějakou zárukou, že se mi dostane milosti, a důvěřujíc v milosrdenství Bohorodičky hýbu se s toho místa, na které jsem si stoupla a modlila se; a znovu přistoupivši vpletla jsem se mezi vcházející a už jsem necítila, že by mne někdo hnal a s druhé strany odháněl anebo vůbec mi bránil přiblížit se k bráně, která mi až dotud byla zavřena, jako by všecka ta síla, která mi dříve bránila, nyní byla uvolnila přístup, bez námahy vcházím a byvši připuštěna na svaté místo těšila jsem se ze spásného pohledu na Kříž; a viděla jsem tajnosti Boží a jak ochoten jest Bůh přijímati kající. A tak já nešťastnice, vrhnuvši se na zemi, jakmile jsem se byla na svaté oné dlažbě poklonila, spěšně jsem vyšla kvapíc k té, jež byla mou prostřednicí; a stanuvši na místě, na němž byl zpečetěn zápis mého slibu, klekla jsem před panenskou vždy Bohorodičku a mluvila jsem takováto slova:

„Tys, Panno předobrotivá, ukázala mně svou laskavost, tys neodmítla modliteb nehodné hříšnice. Viděla jsem slávu Toho, na něhož patřiti nám nečistým po zásluze není dopřáno: buď tedy sláva Bohu, jenž skrze tebe přijímá pokání hřešících. Nač ještě mysliti, neb co mi pověděti, hříšnici? Jest čas, Paní, aby se dostalo slibu záruky, kterou jsi se za mne zaručila. Nyní tudíž, kam poručíš, mne zaveď, nyní staň se mi nejlepší učitelkou spásy vedouc mne za ruku cestou pokání.' Po

těchto slovech slyším hlas, z dálky volající: ‚Přejdeš-li Jordán, nalezneš nejlepší pokoj.‘ Já uslyševši takový hlas a jsouc přesvědčena, že se ozval pro mne, zvolala jsem slzíc a Bohorodičce jsem řekla: ‚Paní, Paní, neopouštěj mne.‘ A tak volajíc vycházím ze síně chrámové a kvapila jsem spěšně.

„Když pak jsem vyšla, kdosi uzřev mne podal mi tři peníze řka; ‚Vezmi si je, matko.‘ Já pak jsem peníze darované vydala a koupivši si za ně tři chleby, jež jsem si vzala jako požehnaný pokrm na cestu. Po té jsem se tázala toho, jenž mi byl chleby prodal, která cesta a kudy vede k Jordánu; a dověděvši se, která brána města vede v ony končiny, vycházela jsem běžíc a se slzami vydávala jsem se na cestu; a doptávajíc se tu a tam, šla jsem celý den (byla, myslím, hodina třetí, když sem spatřila Kříž); posléze, když se slunce klonilo k západu, docházela jsem k chrámu svatého Jana Křtitele, ležícímu nedaleko Jordánu. I pomodlila jsem se nejprve tam a sestoupivši ihned do Jordánu omyla jsem si obličej i ruce onou svatou vodou; po té v onom Předchůdcově chrámu přijala jsem neporušené a oživující svátosti a snědla jsem polovici jednoho chleba a z Jordánu jsem se napila a tak jsem si lehla pro tu noc na zem. Když pak se rozbřesklo, našla jsem tam lodičku, i přeplavila jsem se na druhý břeh; a znovu jsem prosila své Vůdkyně, aby mne vedla, kam se jí líbí. Byla jsem tedy na této poušti a od oné chvíle až do dneška vzdalovala jsem se utíkajíc; a tak bydlím očekávajíc Boha svého, jenž spaseny

činí ty, kdo se k němu obrátili, od malomyslnosti ducha a bouře.“

Zosimas jí řekl: „A kolik let jest tomu, paní má, co bydlíš na této poušti?“ Žena odpověděla: „Čtyřicet sedm tomu jest, jak se domnívám, co jsem vyšla ze svaté obce.“ „A měla jsi jaké jídlo nebo našla jsi, paní má?“ „Dva chleby a půl jsem nesla, když jsem přeplula Jordán, které mi brzy vyschly a ztvrdly, ty jsem pomalu jedla a snědla.“ Tehdy Zosimas: „A tak bez obtíže prožila jsi tolik let? Ani tak náhlá změna tě nic nerozvrátila?“ „Tážeš se nyní na věc, dodala ona, otče Zosimo, o níž se hrozím i jen vypravovati; neboť uvedu-li si na paměť tak mnoho nebezpečí, jež jsem přetrpěla a pokusím-li se vydati počet z pokušení, těžce na mne doléhajících, bojím se, že vrazím znovu na táž bradla.“ „Přes to však, odvětil Zosimas, ničeho neopomeň, paní, čeho bys mi neoznámila, vždyť o to jsem tě vůbec snažně prosil, abys mně bez obalu všecko pověděla.“

Jemuž ona praví: „Věř mi, otče Zosimo, sedmnácte let jsem strávila na této poušti potýkajíc se s nezkázněnými svými žádostmi jako s nezkrocenými šelmami. Chystala-li jsem se pojísti pokrmu, toužívala jsem po pohárech vína, jež jsem mívala velice ráda; pijávalať jsem mnoho vína, když jsem byla ve světě; zde však mi nebylo možno ani okusiti vody, ač silně jsem prahla a žízně už dále snášeti nemohla. Vkrádala se mi touha, zazpívati si jako nevěstky, žádost rozumu protivná mnoho mne znepokojujíc a ponoukajíc, abych zpívala ďábel-

ské písničky, jimž jsem se naučila. Já však hned jsem se rozplakala a bijíc se rukou do prsou sama jsem si uváděla na paměť sliby, jimiž jsem se slavně zavázala odcházejíc na poušť, též v myšlenkách jsem se přenášela k obrazu Bohorodičky, která se mne ujala, a stojíc jako před ní plakávala jsem a prosívala, aby mne vysvobodila z pokušení, která tak velice dorážela na bídnou duši mou. Když pak jsem se mnoho naplakala a do prsou ze svých sil natloukla, uviděla jsem světlo, obklopující mne se všech stran a po té se mi dostalo trvalého bezvětrí a pokoje.

„A myšlenky, které mne znovu popouzely k smilstvu, kterakž ti vyložím, otče? V mém nešťastném srdci vzněcoval se oheň a celou mne spaloval a sváděl k žádosti tělesného obcování. Já však hned, jak se takové pokušení objevovalo, vrhávala jsem se na zem a slzami jsem skrápěla půdu věříc, že má Záruka při mně stojí jako při přestupnici, aby na mně vymáhala tresty za porušení slibu: a nevstávala jsem dříve se země, na které jsem někdy tak proležela den a noc, až mne ozářilo ono libé světlo a těžké myšlení mi rozptýlilo. Slovem, oči své mysli jsem upírala neustále na tu, která se byla za mne zaručila, žádajíc si pomoci pro svou obrozenou duši na moři této pouště. Ale měla jsem Pomocnici, přijímající mé pokání; a tak jsem prožila sedmnáct let jsouc opletena tisícem nebezpečí. Než od té doby až do dneška ve všem mi pomáhala Ochrana má a vedla mne vždycky jako za ruku.“

Zosimas jí řekl: „A netrpěla jsi nedostatkem potravy a šatů?“ Ona pak odpověděla: „Když jsem dojedla chleby, o nichž jsem prve byla řekla, sedmnácte let jsem se udržovala bylinami a tím, co jsem na poušti jedlého našla; a oděv, který jsem měla, když jsem přešla Jordán, jsem opotřebovala a sedrala. Tudíž mnoho jsem vytrpěla útrap mrazem mnoho také letním úpalem, jsouc vedrem pálena a mrazem se třesouc a stahujíc, takže jsem se často shroutila na zem a zůstávala jsem téměř bez dechu a bez pohnutí. Z toho na mne doráživalo také mnoho úkladů ďábelských a ustavičných pokušení. Ale potom a až do nynějška mnohonásobná Boží síla mou hříšnou duši a toto chatrné tílko zachovala. Vždyť jen když se rozpomenu, z jak velikého zla mne vytrhl: pokrm mám, který se nedojí, naději, jářku, na dojití spásy věčné. Živím se a odívám se slovem Boha, všemu vládnoucího, ježto ne samým chlebem živ jest člověk; a ti, kdož svlékli se sebe roucho hříchu, odívají se nemajíce šatu skalou.“

Zosimas pak slyše, že vzpomněla výroků biblických z Mojžíše a z Joba a z knihy Žalmů, řekl jí: „Učila jsi se také žalmům a jiným Písmům, paní?“ Ona však se usmála takové otázce a pravila starci: „O člověče, věř, že od toho dne, co jsem přešla Jordán, nespátřila jsem obličeje žádného člověka mimo tvůj dnes; ale ani šelmy ani žádného jiného živočicha jsem neviděla od té, co jsem poznala tuto poušť. Písmu tudíž nikdy jsem se neučila a žalmů docela nikoho jsem neslyšela ani zpívati

ani čisti; ale řeč Boží jest živá a účinná, ta učí člověka vědění. Nuže hle, tím se vypravování mé končí; a jak jsem učinila na počátku i nyní tě zapřisahám Vtělením Slova Božího, abys za mne hříšnici Pána prosil.“ Po těchto slovech, když až dosud byla mluvila, sklonila se žádajíc si požehnání. Stařec pak znova se slzami volal: „Požehnaný Bůh, jenž činí věci veliké a podivuhodné, slavné a velebení hodné, jichž není počtu. Požehnaný Bůh, kterýž mi ukazuje, jak velikých věcí uštedřuje bo-
jícím se ho. Opravdu neopouštíš bojících se tebe, Pane.“

Po té starce zadržela nedovolivši, aby si pospěšil skloniti se pro požehnání, ale praví mu: „Zapřisahám tě Spasitelem Kristem, Bohem naším, abys nic z toho všeho, co jsi slyšel, žádnému smrtelníku nevyjevoval, dokud mne Pán s této země nevezme. Nyní však jdi v pokoji, ježto napřesrok mne znova uvidíš, a já tebe, ochráněného Boží milostí. Ale učiň pro Boha, co ti nyní přikazuji. Když příštího roku nastane doba postní, nepřecházej Jordánu, jak se v klášteře činívá.“ Zosimas užasl slyše ji mluviti o klášterní řeholi; ale neřekl nic jiného než: „Sláva Bohu, dopřávajícímu velikých milostí těm, kteří ho milují.“ Ona pak dodala: „Čekej, otče, jak jsem řekla, v klášteře — ani se ti to nepodaří, budeš-li chtít vyjít — ale večer na Zelený Čtvrtek vezmi pro mne posvátnou nádobu oživujícího Těla a Krve Kristovy, důstojnou takových tajemství, a přines mi živné Dary, zůstávaje však na tom břehu Jordánu, který jest obydlené zemi blíže, až přijdu a přijmu je; neboť od té,

co jsem přijímala v chrámu Předchůdcově, prve než jsem přeplula Jordán, až dodneška jsem postrádala účastenství na tomto posvěcení, a nyní po něm toužím neukojitelnou láskou: a protož prosím, nepohrdej mou prosbou, ale buď jak buď dones mi spásná a božská Tajemství v tu hodinu, v kterou Pán učeníky své toho božského Hodu účastnými učinil. A opatu Janovi, igumenu kláštera, ve kterém bydlíš, vyříd' toto: Buď bedliv sám sebe a stádce svého; neboť něco se v klášteře děje, co třeba napravit; nechci však, abys mu to říkal nyní, ale až Pán tě dovede nazpět." To vypověděvši řekla starci: „Modli se za mne“, a znovu běžela do vnitřní pouště. Zosimas pak padl na kolena a koře se na zemi, na níž stály šlepěje nohou jejích, a vzdávaje Bohu slávu a díky čině, s radostí ducha a s plesáním těla navrátil se velebě Krista, Boha našeho, a dobrořeče mu; a znovu prošed onou pouští přišel do kláštera toho dne, kdy ostatní mniši se vracívali.

*

*

*

H L A V A IV.

M a r i i b y l o p o d á n o s v a t é p ř i j í m á n í
a o b s t a r á n j e j í p o h ř e b .

Po celý onen rok Zosimas mlčel neodvažuje se nic z toho, co byl viděl, nikomu oznámiti; u sebe zatím modlil se Bohu, aby mu znovu ukázal žádaný obličej; ale mučilo ho a trýznilo, když si rozvažoval, jak dlouhý jest okruh roku a žádal si, aby celý ten rok byl jediným dnem, kdyby se to státi mohlo. Když pak nastala neděle, přinášející začátek postů, jiní sice hned po obyčejné modlitbě pějíce žalmy vyšli, jeho však stíženého zimnicí zadržela nemoc a donutila zůstatí. I rozpomněl se Zosimas, co mu Světice byla řekla: „Ani když budeš chtítí vyjítí z kláštera nepodaří se ti“; a když po několika málo dnech z nemoci povstal, strávil ostatní čas v klášteře.

Potom, když mniši znovu se vrátili a nastal večer tajemné Večeře, učinil, co mu bylo poručeno, a vzav nádobku neporušeného Těla a úctyhodné Krve Krista, Pána našeho, nabral do košíka fíků a datlí a maličko bobů rozmočených vodou a odešel už pozdě večer, usedl na břehu Jordánu, čekaje příchodu Světice. A když žena nepřícházela, Zosimas neusnul, nýbrž bez ustání hleděl do pouště čekaje, uviděl-li by kde, po čem tak

velice toužil. A když tak seděl, řekl u sebe: „Nezabránila-liž jí nějaká nehodnost moje přijetí? Či snad už přišla a nenalezši mne opět odešla?“ Při těchto slovech plakal a pláče vzdychal a pozdvihuje oči k nebesům modlil se Bohu řka: „Nedopouštěj, Pane, abych zklamán neuzřel už té, kterou jsi mi jednou dopřál spatřiti, ani abych se odtud vrátil s prázdnou nesa s sebou hanbu svých hříchův.“ Když se tak se slzami modlil, přišlo mu na mysl dočista něco jiného a řekl u sebe: „A jak to bude, přijde-li? Není tu ani po ruce kocábky, jakže se tedy přepraví přes Jordán a dostane se ke mně nehodnému? Běda mně bídnému! Běda nešťastnému! Kdož mne o tak nesmírné dobro oloupil mou vinou?“

Tak u sebe stařec uvažoval, když aj svatá žena přišla a stála za Jordanem, odkudž byla došla. I vstal Zosimas raduje se a plesaje a velebě Boha. A znovu ho trápila myšlenka, že nepřejde Jordánu. Tehdy ji viděl úctyhodným znamením Kříže znamenati Jordán (bylať noc, dle jeho vypravování, jasná jako za úplňku) a hned jak požehnala vody, vstoupila a brala se po nich a přicházela k němu. A když on se chtěl pokloniti, zabránila mu jdouc po řece a volajíc: „Co to činíš, otče, jsi kněz a neseš božská tajemství!“ Když pak on slova její rozvažoval, ona kráčejíc po vodách řekla starci: „Dobrořeč, otče, dobrořeč.“ On zhroziv se (pojalť ho úžas z podivuhodného vidění) odpověděl jí: „Opravdu věrný jest Bůh, jenž slíbil, že mu budou připodobněni, na kolikž možno, ti, kdo sami sebe pročistili. Sláva buď tobě,

Kriste, Bože náš, jenž jsi neodmítl modlitby mé ani milosrdenství svého od služebníka svého. Sláva buď tobě, Kriste, Bože náš, jenž jsi mi ukázal skrze tuto služebnici svou, jak daleko mám k dokonalosti.“ Po těchto slovech žena ho prosila, aby začal svaté vyznání víry a Otče náš, jenž jsi na nebesích, což když se stalo a modlitba byla ukončena, podle obyčeje políbila starce na ústa; a tak přijala božská tajemství a pozdvihši rukou k nebesům zvolala: „Nyní propouštíš služebnici svou, Pane, podle slova svého v pokoji; neboť viděly oči mé spasení tvé.“

Tehdáž řekla starci: „Odpusť, otče, ještě též jinou prosbu mou vyplň. Odejdi nyní do kláštera a milost Boží tě chraň; ale napřesrok přijď, a pro Pána snažně tě prosím, dostav se zase k onomu potoku, kde jsem se s tebou prvně setkala; tam mne opět uvidíš podle vůle Páně.“ A on jí odpověděl: „Kéž bych tě mohl od této chvíle následovati a z pohledu na tebe stále se těšiti! Ale i ty mi mou prosbičku splň a z toho, co jsem přinesl, přijmi maličké občerstvení; a po těch slovech jí ukázal koš, který nesl. Ona pak konečky prstů dotkla se bobů a vzavši odtud tři zrna přistrčila si je k ústům řkouc: „Dostačí milost Ducha, aby podstatu duše zachovala neporušenu.“ A opět řekla starci: „Modli se, pro Boha, modli se za mne a vzpomínej mé poníženosti.“ On pak objav nohy Světice a poprosiv ji, aby se modlila za Církev, za vládu a za něho, opustil ji a odešel pláče a vzdychaje: neodvažoval se už dále zdržovati nepostižitelné.

Ona pak znovu požehnavši Jordán vstoupila na vody a berouc se jako prve vzdálila se od něho. A stařec se navrátil pln veliké radosti a bázně a vině sám sebe, že se nepříčinil zvěděti jméno Světice; ale doufal, že i toho se napřesrok doví.

Když kruh roku oběhl, znovu odešel na poušť konaje všecko podle obyčeje a spěchaje k oné zázračné podívané. I proputoval dálnou pustinu a naleznuv nějaká znamení, označující mu hledané místo, ohlížel se na pravo i na levo, toče očima na vše strany jako nejvášnivější lovec, postihl-li by snad někde přesladkého tvo-
ra. Ale když viděl, že nikde nic se nehýbe, poléval se znovu slzami a pozdvihuje oči vzhůru a modle se říkal: „Ukaž mi, Pane, svůj svatosvatý poklad, který si v této poušti skryl; ukaž mi, snažně tě prosím, vtěleného anděla, jehož svět jest nehoden.“ A za těchto slov došel na místo, jež mělo podobu říčního koryta; na straně jeho, obrácené k východu slunce, uzřel ležeti Světici, nebožku, s rukama, jak se slušelo složenýma a s obličejem obráceným k východu. I příběh omýval nohy Blažené slzami; neboť některého jiného údu dotknouti se neodvažoval.

Prolévaje tedy nějakou chvíli slzy a odříkav žalmy, věci i době příslušné, pomodlil se pohřební modlitby a praví u sebe: „Sluší-liž mrtvolu Světice pohřbíti? Neb stane-li se tak, nebude-liž se to Blažené nelíbíti?“ Po těchto slovech viděl u její hlavy v zemi vyryté písmo, poroučející tak: „Pohřbi, otče Zosimo, na tomto místě

mrtvolu ubohé Marie, odevzdávaje prachu prach, a ustavičně se za mne modli, zemřelať jsem právě v tuto noc Utrpení Páně, přijavši božský a mystický Hod." Toto tedy písmo stařec přečet, radoval se, že se dověděl jméno Svěťice; a poznal, že jakmile byla u Jordánu přijala božská tajemství, ihned byla zase zavedena na toto místo, na němž i zesnula; takže cestu, kterou Zosimas ne bez námahy byl prošel za dvacet dní, Marie vykonala v hodině a hned se odebrala k Pánu.

Velebě tudíž Boha a skrápěje úctyhodné tělo svými slzami, pravil: „Jest čas, nebohý Zosimo, abys vykonal, co se ti poroučí. Ale jakž vykopeš jámu nemaje nic do rukou k tomu vhodného? A hned pohleděv, vidí v dálce krátké dřevce, i vzal je a jal se kopati zemi. Ta však byla vyschlá a nepodávala se nijakž pracujícimu starci; ale mořil se zalévaje se potem. I vzdychaje zhloubí srdce a pozdvihnuv očí viděl ohromného lva, an stojí u svaté mrtvoly a lízá její šlapy. Spatřiv to, hrůzou se zatřásl, zvláště že se rozpomněl, jak Svěťice řekla, že nikdy nespatriła žádné šelmy; ale učiniv znamení kříže, byl přesvědčen, že ho bez úhony uchová síla nebožky. Lev pak přistupoval k starci pozdravuje nejen pohybem, ale i tím, jak se nabízel. Zosimas tudíž řekl lvu: „Svěťice chtěla sice, zvíře, aby její tělo bylo pochováno, já však stařec nedovedu vykopatí jámy, neboť ani nemám motyky náležité k takové práci, ani za tak dlouho nemohu se vrátiti, abych přinesl vhodný nástroj; tož ty udělej drápy, čeho třeba jest, abychom stá-

nek Světice odevzdali zemi.“ Sotva to dopověděl, lev předníma nohama vyhrabal příkop, dostačující k pohřbení těla.

Stařec tedy znovu skropil nohy Blažené slzami a mnoho jí prose, aby se za všechny modlila, ukryl tělo v zemi a lev stál při něm; ovšem nahý jako dříve, jenže měla na sobě plášť, který jí byl Zosimas vhodil a kterým Marie otočivši se přikryla si hanbu těla. Když pak stařec se vzdálil, vrátil se také lev na poušť jako beránek, a Zosimas odešel dobrořeče Kristu, Bohu našemu, a chvále ho. Potom když se navrátil do cénobia, vypravoval všechno mnichům nic nezamlčuje z toho, co byl slyšel a viděl; vykládal jim to od počátku všechno po částech, takže všichni, kdož to slyšeli, žasli nad velikými věcmi Božími a slavili památku Světice s bázní a s radostí. Jan pak igumen našel v klášteře některé, potřebné nápravy, takže ani v tom se neukázala řeč Blažené lichou a nepotřebnou. Také Zosimas zemřel v témže klášteře doživ se skoro sta let.

Mniši pak si to vypravovali dál, druh druhu tomu učíce a vykládající to jako příklad k obecnému dobru těch, kteří to chtěli slyšeti; ale neslyšel jsem, že by kdo byl to vypravování písemně zaznamenal; i snažil jsem se já písemně v známost uvést, čeho jsem se bez písma dověděl. Možná však, že i jiní napsali život Světice mnohem skvěleji a vznešeněji než já, ač jsem toho nezvěděl; pročez, jak jsem mohl, napsal jsem děj nechtěje ničeho přidávati k pravdě. Bůh pak, jenž veliké věci u-

činil těm, kdo se k němu utíkají, dejž prospěch čtenář-
stva odměnou tomu, jenž kázal to vypravování sepsati,
a učiniž ho účastným stupně i řádu, jehož dostihla Bla-
žená, o kteréž jest řeč, jakož i všech, kdo se mu líbili
od věku. Vzdejme tedy i my slávu Bohu, králi věkův,
aby i nám dal dojíti milosrdenství v strašlivý den soudu
v Kristu Ježiši, Pánu našem, jemuž povždy náleží sláva
čest a klanění s Otcem, nemajícím začátku, a s pře-
svatým a oživujícím Duchem, nyní i na věky věkův.
Amen.

Die Emilia Noldeho: Maria Egyptuca

JULES BARBEY D' AUREVILLY

S V A T Á T E R E S I E

Když kontrasty křičí, bývají lépe chápány. Nikoli bez důvodu sblížíme *Listy portugalské* s překladem *Souborných děl svaté Teresie*.^{*} Zajisté! jsme příliš katoličtí, příliš víme, jakou úctou jsme povinni světici, jejíž proměněné nohy spočívají nyní na našich oltářích, abychom se odvážili nevhodné konfrontace veliké mystické panny španělské s touto nemožnou mniškou jakéhos hraběte Oryho, vpravené v XVIII. století do zlaté legendy pohoršení. A přece, proč bychom toho neřekli? když lidé světa, mistrování falešnými doktory lidského srdce, viděli svrchovanou vášeň ve falšovaných stránkách fan-

^{*} *S e b r a n á d í l a s v a t é T e r e s i e*. Přeložena od P. Marcela Bouixe (P a y s, 1. února 1854 a 6. září 1859).

tastické řeholnice, smyšlené více méně pro potřeby nějaké strany nebo pro zájmy něčí marnivosti; bude jim aspoň možno poučiti se též v těchto dílech svaté Teresie, přeložených pro ně, co to jest pravá řeholnice, a bude jim možno studovati její zázračný ideál.

Ve Francii, kdež mají dosti ducha, by si dovolili tuto nevědomost, mluví se někdy o svaté Teresii, ale nezná se, a poněti, jež si tvoří o tomto andělu duchovnosti, jsou dosti zmatená. Vyjměme : *Nešťastník ! on nemiluje !* když mluví o démonu, a jiné slovo neméně nádherné, citované paní de Staělovou, tím skvělým nočním motýlem, který létal plnými křídly do plamene, kdekoliv býval zažehnut, a nemáte ze svaté Teresie než ten skoro populární portret Gerardův, který není ona, nýbrž lež.

II

Jest tomu už hezky dávno, co abbé Marcel Bouix přeložil s talentem skvělé věrnosti, souborná díla svaté Teresie, oné ženy, jež měla dva genie, ač jest potřebí člověku jen jediného, by byl nesmrtelným. A přece se možno tázati, kdo pak se zabýval touto publikací mezi těmi právě, jichž úkolem jest v soudobé literatuře převěšovati k záhlaví knih, které za to stojí, třapečky proslulosti. Přes důležitost a nesnadnost práce abbého Bouixa, kde jest péro, mnící se býti vážným mezi všemi těmi, jimž se zdá, že jsou zábavnými, aby bylo mělo jen odvahu zmíniti se o tom dvěma slovy? Který kritik

posléze označil obecenstvu ať již jakkoliv, že tu jest překlad, který mu podává na dosah literární dílo, počítané do první řady ve španělské literatuře, a který mu krom toho odhaluje jednu z těch zázračných *individualit*, jak se teď říká, tím zajímavější, že jest nevy-světlitelna čistě lidskému důvtipu historie, kterou však, snad právě proto, historie se nepříliš ráda zabývá. O takové látce kritika nabyła asi téhož smýšlení jako historie. Jisto jest, že nepromluvila o díle abbé Bouixe a že se přihodilo překladu děl svaté Teresie to, co se přihodilo překladu *Summy* svatého Tomáše Aquinského. Vždyť co byste věru řekli, nesmíte-li se smáti, o práci jakéhos jesuity, pojednávající o světici, byť touto Světici byla svatá Teresie?

Neboť třeba připustiti, svatá Teresie výjimkou nebyla postižena opovržlivou nebo posměvačnou impopularitou, již jsou postiženi ostatní svatí v tomto století nestoudné osvícenosti. Jsouť k ní i dobrotivi. Proč? Kdož to ví! Nejprve, že jest ze Španělska, Staráme se pravda tuze málo o Španělsko svatého Isidora Sevillského, svatého Ignáce z Loyoly, o katolickou zemi Isabellinu a Ximenèsovu; ale za to blázníme již třicet let po Španělsku maurském, po Španělsku boler, fandang, baskin a kastanět, a toť na mou věru výhodou i pro světici, býti ze země markýzky Amaeguiské.

Žerty stranou ostatně, svatá Teresie, jež není valně známa ve Francii, jak jsme pravili, leč dvěma nebo třemi vznešenými slovy, vyjadřuje lásku s takovým

plamenem, že těmito dvěma neb třemi slovy zdolala ironii národa nejméně romaneskního na světě, a ona měla proň kouzlo romaneskna! Byla proň tradičním zosobněním lásky, a se zřetelem na substantivum omluvilo se epitheton. Pro krásu její lásky odpustili jí, že miluje Boha! Ani Voltaire, jenž potupil Johannu z Arku, byl by se neposmíval svaté Teresii. Ani špinaví historikové, kteří vysvětlovali pathologií nadpřirozený heroism té druhé světice, jež nebyla dotud kanonizována než domovinou, byli by se neodvážili poskvrniti tohoto čistého světla, jež sluje svatá Teresie. Ani Renan, nepřítel světcův moderních, neosmělil by se tvrditi, že členka svaté Teresie není opravdu aureolou. Takto filosofie, není-li okouzlena, alespoň se ostýchá před sklopenýma očima neposkvrněné karmelitky, která není jen slávou Španělska, nýbrž všeho Křesťanstva a lidské duše i též lidského ducha; a proto beze vší pochyby v rozpacích, v něž ji přivádí tolik slávy, raději zmlká, než aby mluvila.

My však promluvíme! Svatou Teresii, díky tomuto překladu jejích souborných děl, lze nyní francouzskému obecenstvu poznati tak důkladně, jako až dosud byla známa málo; a my toužíme, by se tak stalo. Když tedy těmi několika slovy, vždy citovanými, mluvilo-li se o ní, působila na nejnepřátelštější obraznosti nevím jakou neodolatelnou mocí, co nastane, až bude možno čísti a chutnati tolik spisův značených otiskem nekonečné duše, té duše, která nevyjímaje nikoho z dějin

lidského ducha, — když byla nucena psát, buď aby sama sobě ulevila nebo aby vyplnila nějaký nesnadný úkol, — zachytila v dusivých mezích konečné mluvy nejvíce jeho nekonečnosti?

III

Nekonečnost! Toť opravdu charakter děl svaté Teresie. Toť odlišovací a výsadní známka tohoto talentu, který není talentem, tohoto genia, jenž není geniem, ačkoliv se mu dává toto jméno, aby se vyjádřil, poněvadž není jména nad toto jméno. Nekonečnost! Jest arci nekonečno v každé duši, ale jest v nich, ano i v největších, ve stavu utajeném, tajemno, dřímající, tak jako Duch dřímá nad vodami, kdežto v duši Teresiině nekonečno trhá své tajemství, projevuje se a přechází v řeč, v níž myšlenka přetéká ze slov.

Tato hrdinka života duchovního jest nekonečna intuicí, hloubkou, subtilitou. Ale nerozumějte tomu ve smyslu literárním, který by znamenal: na výsost intuitivní, na výsost hluboka, na výsost subtilní. Klamali byste se! Jestíť nekonečna, nekonečna ve smyslu metafysickém. Jest tak nekonečna, jako byl po ní někdy Paskal v některých ze svých *Myšlenek*. Jenže to bylo jen někdy, a u svaté Teresie jest tomu tak vždycky! A tím jsme též neuvedli celého rozdílu mezi svatou Teresií a Paskalem. Paskal jest nekonečný v pochybování, v úzkostlivosti, v bázni, a svatá Teresie jest

nekonečna u víře, v lásce a v naději; a právě oč naděje, láska a víra jsou nad bázeň, úzkostlivost a pochybnosti, svatá Teresie jest nad Paskala!

Vím dobře, že literáti, kteří nejsou než literáty, nebudou se o tom s námi shodovati, ani luza lidská; ale tof naopak důvod, který to dokazuje, úporně-li se o tom zamyslíte. Skepticismus, nepokoj a strach, jež vydávají tak nádherné křiky zděšeného orla z duše Paskalovy, jsou obecnější než víra, láska a naděje, a lidé jsou tací, že chápou lépe hlas, který na ně křičí. Lidé, jsouce podrobeni zákonu tíže, spíše padají do propastí temnoty, jež jsou dole, než vzlétají do propastí světla, iež jsou nahoře; a hle, proč svatá Teresie, jež vystoupila a nesstoupila nikdy, svatá Teresie, Uchvácená i Uchvatitelka, vítězí nad Paskalem v dílech, jež máme od ní, právě tak jako zvítězila ve svém životě nad podivínským Samotářem, jemuž se nezdařilo státi se svět-cem.

Méně ještě než Paskal, který málo zamýšlel tvořiti literaturu, když se pokoušel ve svých *Myšlenkách* utvořiti si víru, svatá Teresie, na niž jest literatura španělská velmi oprávněně hrda, nebyla literátkou, a proto možná to, co nám zůstavila, jest tak krásné! Byla svě-ticí, ale takový právě byl její genius. Svatost nevyhýbá se ničemu ve tvorech. Zaplavuje tam, zabírá tam vše, jenom když do nich vnikne. Zabírá tělo, srdce, ducha, staví jim Tábor pod nohama a proměňuje je. Co by byla Teresie bez Svatosti? Hledali bychom, ničeho nenaléza-

jíce, jejího ducha, její duše a té vůně proměněného těla, — tak proměněného jako její duch a její duše, — té nesmrtelné vůně, jež se line i z toho ještě, co nám z ní ostává, jak nám tvrdí ti, kdo ji dýchali.

IV

Ba co díme? Ani bychom jich nehledali. Zapomenutí bylo by to pohltilo. Byla by neprošla životem zůstávajíc v něm stopu, ale život by byl přešel přes ni a přecházeje byl by ji pozřel. V počátcích nic nevěstilo v jejích pomíjejících vlastnostech, že by byla více než mladým děvčetem — děvčetem typem, děvčetem ustavičným a těkavým shlukem růžového prachu země, který se rozpadá tak rychle v šedý popel na našich srdcích! Jsouc lehka jako šaty, jež nosila a jež měla nádherné a půvabné, marniva jako romány, jež četla, šťastna, líbila-li se, náchylna, jako kvítí po větře, k rozverným hovorům, měla chyby svého pohlaví, ty chyby skorem neosobní, z nichž se však obviňuje ve svém životě, tak jako by byly jen jejími chybami! Přiznávajíc se, že je našla opět uprostřed svých ctností ještě dlouho poté, kdy myslila o sobě, že daleko postoupila na cestách křesťanských, byla možná — připustiž se mi to slovo! čímsi jako Celiménou v trávě — tím není dosti pověděno! — jako Celiménou v kvítí.

Ale tráva ta byla požata ještě velmi útlá; kvítí bylo se-

žato sotva se porozvilo; a obojí u samé země kosou, jež jest kosou lásky, — té lásky silné jako smrt a která stíná duši tak jako smrt stíná život. Ucítila, jak dopadlo na ni a na jejího bratra ohnivě ostří lásky při četbě *Životů svatých*. Oba též po této četbě odebrali se hledat mučednictví do země Maurův. Dostiženi byvše od rodičův na této hlavní silnici mučednictví, na jejímž konci by je byli možná našli, rozhodli se aspoň státi se poustevníky. Bláznovství dojemná, naivní a jarní heroismus dětství, kdy vavřín voní růží a růže voní vavřínem! Tito dva Snílci, oba u věku pážat, kterým však se chtělo činu — a jakého činu! — vycházejíce ze svého snění uchovali v sobě tu velikou a rannou lásku k Bohu, jež je později oba učinila světci. Teresie však zvláště, zejména Teresie byla odplacena za svoje první bláznovství pro Boha, přijavši od něho dar všech moudrostí.

Stalať se tato koketní dívka, nevinně koketní, jež milovala svět a průpovědi světské, stala se ohnivě cudnou a něžně strohou nevěstou Našeho Pána Ježíše Krista, karmelitkou neporovnatelnou, která nenalézajíc svého Řádu dosti přísným, reformovala jej a sezula jej. Stala se tím *mravenečkem*, jak sebe nazývá s půvabem líbezné pokory u ženy, která měla srdce větší všech světův, poněvadž Bůh, bydle v něm, je rozšířil; stala se netoliko tvorem vyvoleným a nadpřirozeně dokonalým, jehož památka se vznáší dosud nad rozbouřeným světem, nýbrž též první, největší, nejvznešenější z řádových převorek, ozdobenou při všech ctnostech

Nebe všemi prozíravými, politickými, lidskými vlastnostmi země! Narodila se bez jakékoliv paměti, bez jakékoliv obraznosti, říkala, a *nejdokonaleji neschopna rozmlouvati s rozumem*; ale Modlitba, Modlitba silnější než-li všechny suchopáry, dala jí všecky vlastnosti, jež jí chyběly; neboť Modlitba zrodila Teresii, více než sama její matka: „Jsem ve všem hříčkou největší slabosti, — praví, — ale opírajíc se o sloup Modlitby, nabývám jeho síly.“ Teresie jsouc nemocna po dlouhá léta nemocemi spleťtými a hroznými, nad nimiž žasne věda pro jedinečnost příznakův a přecostřenou ostrost bolesti, ten žijící neduh, tetanos, který trvá stále, žila šedesátšedm let života nejplnějšiho, nejčinnějšiho, nejúrodnějšiho, odhalujícího obzory neznámé na nebi mystičnosti, i na území realit tohoto světa, zakládajíc, visitujíc a řídíc třicatero klášterův: čtrnácte mužských a šestnácte panenských. Dvojité život, který si žádá nejmocnějšiho klidu těla i duše, nebo čehosi ještě mnohem úžasnějšiho než tento klid... Jestíť jasno, že pro ni zákony lidské jsou převráceny, a že nejlepší způsob, jak ji pochopiti, jest říci, že už nechápeme!

Nikoliv, nechápeme již, chceme-li to vysvětliti po způsobu lidském, vynímáme-li z jejího nimbu tuto hlavu božsky nepochopitelnou, která jí musí zůstatí a která se vysmívá *odtud* vědeckému pozorování a přirozeným rozpočtům. Nechápeme již ani řeči svaté Teresie, té řeči příliš prosté, příliš etherické, příliš nedýchateľné pro nejnepřístupnost našich duchův. Zde poprvé prostota ško-

dí geniovi, jako vzduch, jako vzduch příliš čistý, který by byl smrtelným zdravím. Když svatá Teresie ve svém *Životě* vydává nám počet ze svých vnitřních kontem-
plací, když nám sestruje mapu mystičnosti, jaké nikdy neseštrojil lodivoda pro moře, jimiž proplul, a na kterých vše jest poznamenáno i nejneznatelnější úskalí; když její myšlenka přechází od usebrání ke klidu, od klidu k vytržení a od vytržení k úchvatu, svatá Teresie zřídka se vyjadřuje obrazy, a má-li je, tož jako Dante běře je s věcí nejdomácnějších a nejselštějších. Ob-
čejně však mívá průhledný jas myšlenky, křišťálovost vznešena.

V jejích zápalech po Bohu oheň, který ji stravuje, ten oheň mystický, jest bílý jako sníh, tak jest koncentrován, a hle, proč duše zvyklé hrubosti pozemské a násilnému a chorobnému vyjadřování svých vášní mohou nalézati bez barvy a bez bleskotu tento plamen zbožštělý v Bohu a ztrativší šarlat plamene lidského! Kdo vidí, že jest rozžata lampa, postaví-li se lampa ta do plného slunce, vhrouzí-li se její kapka jasu do oceánu paprskův slunečních? A to není vše tato relativní nepochopitelnost řeči. Jestliť tu sama nepochopitelnost duše, která mluví touto řečí, neslýchanou v hloubi co do pokory, jako jest neslýchanou co do prostoty ve formě.

Jděte tedy a vysvětlujte duším XIX. století pokořování světice, jež sebe nazývá vinnicí, ona, jež nikdy nezhrěšila smrtelně dle Církve a jež vinnicí jest ve svých

očíh, poněvadž si vypůjčuje něco světla Božího, by zřela neskonalou nepatrnost největších ctností! Pokuste se!

Devatenácté století z útrpnosti nad tolika skrupulemi bude krčiti rameny, rameny zatíženými nepravostí, a půjde dále přes tyto zhrublé atomy, jako by slepec krácel přes pravé perly, a bude se usmívati nad nevíňátkem světicí a možná i nad *paradoxální páleností* kritika, který by jí rád dobyl podivu!!!

V

Proto jest tomu tak, že k pochopení svaté Teresie, svrchované morální krásy svaté Teresie, třeba míti aspoň ponětí o kráse křesťanské. Hlubina čistoty té se neodhaluje leč očím, které začínají býti čisty, a nevnikají do ní, leč očisťují-li se ještě více.

Ziskem jestiť uměti si v tom zalíbiti, řekl jeden básník o četbě kteréhosi jiného básníka; ale jest to mnohem pravdivějším o četbě svaté Teresie. *Soustava světová* od Laplacea má jen nepatrný počet čtenářův, kteří ji chápou a mohou ji posouditi, ale spisy svaté Teresie jsou nesnazší na pochopení v arkánech jejich krásy než samy knihy Laplaceovy. Mníme zvláště její veliká díla duchovní, její *Život, jak jej sama napsala*, a ten *Hrad duše*, k němuž se někdy vrátíme. Než skončíme, promluvíme aspoň něco o knize snazší na pochopení pro duchy pozitivní tohoto věku (pozitivní! oni se aspoň

za takové mají!) a která nám ukáže ve svaté Teresii, jak jsme ji zahlédli, jinou svatou Teresii neznámou: totiž o *Knize Zakládání*.

Svatá Teresie jest stále pro obraznost nebo nevědomost francouzskou tím pověstným portraitem Gerardovým: krásnou světící na kolenou, s její bělostí vymočené růže, s jejím španělským okem, které chová pod sněhem klidného vínku poněkud příliš mnoho té melancholie, jež nepřichází od Boha, neboť od Boha nepřichází žádná melancholie, a s těma rukama urozené dívky, které spiaty jsou bez vady na řadrech, namlouvají jaksi hrubé látce, od níž se křiklavě odrážejí, že byly stvořeny pro purpur. Byvši namalována pro Chateaubrianda a pro společnost, jež se stala opět křesťanskou čtouc *Ducha Křesťanství*, jest to svatá Teresie této rhetoricko-náboženské knihy, ale není to Teresie španělské tradice a historie.

Marně hledáme v této aristokratické klečící řeholnici, pod tímto obličejem oválu tak čistého, který strohou a přesnou čelenkou jeví se ještě čistším, mystické panny, jejíž duše prudkostí energie zničila tělo, paralytické ženy s kostmi rozdrcenými a s nervy zkroucenými, té hromady zničených ústrojí, na nichž plápolala Extase, stínu dívky strávené, jež žila s dvěma otvory do srdce, s dvěma otvory, jimiž byl pronikl meč Serafínův, a na kterémžto srdci tak fysicky a tak reálně bylo lze po její smrti zjistiti ránu.

Nikoliv, Teresii, již tu nalézáte, možno zcela tak do-

bře nazvati Heloisou. To není žhoucí Visionářka ze Života, déšť slzí, který se řinul stále, ani mučená Extatická panna, vroucí básnířka po Přijímání, jež nám ostavila onu knihu *Výkřikův*, v nichž věty nejsou již nežli výkřiky, a není to ani svatá Teresie *Knihy Zakládání*. Svatá Teresie *Knihy Zakládání* byla pohlcována ohněm té jiné svaté Teresie, na oslněnou oči těch ubohých lidí, kteří se vždycky vzpírají přijmouti v jediné bytosti dvě velikosti.

Opravdu, zavřete tu hrud pootevřenou. Setřete ten krvavý pot, který se prýští na lnu tohoto vínku. Osušte ty slzy v těch očích omdlávajících po nebi a jež pevný a pozorný vrací se rázem na zemi, a máte druhou velikost svaté Teresie, máte Teresii *Knihy Zakládání*! Teresie *Zakládání* jest Martou Vůle, klidnou a všemohoucí, po Marii Lásky, po Marii Sedmi Bolestí a Sedmi Radostí! Teresie *Zakládání* jest jednou z nejvelebnějších žen státnic, které se posadily na zemi nebo na podnož, místo aby zasedly na trůn! Toť Blanka kastilská v klášteře, ale vznešenější matky svatého Ludvíka tím jediné, že zůstala pannou a nebyla pro to méně matkou, — matkou všech těch, jež porodila k životu řeholnímu a jež vychovala pro nebe!

Tahle svatá Teresie, neznámá, jest odhalena jen svým *Životem*. Na jistých místech tohoto zázračného vypravování, v němž nadpřirozeno úplně zabralo místo přirozenosti, viděti, jak z hloubi duše této Rozjímatelky, šíleně milující svého Boha a ztracené v něm,

dere se důvod silnější než všechny tyto plameny, který klade ruku na srdce, jež buší, a praví tomuto srdci: „Nejsi snad samo sobě obětí? Jsou tvoje myšlenky tvými myšlenkami? Nezmítá tebou ďábel? Nejsi snad vinno, že tolik bušíš?“ A polekána, pokorně a jak sluš-no jest polekána, volá k sobě Vědu, Nauku, otcovství zpovědníkovo; svolala by celou Církev, by se ujistila, že se nemýlí, že její vidění nejsou léčkami Pýchy. Radí se všude a zkouší se, a potom píše na radu a na výstra-hu ty nádherné stránky, jež zůstanou pro poučenou duši budoucích, zavedených na tyto srázy, na tyto po-kraje života duchovního, kde vše vede k nějakému vr-cholu, a každý vrchol snadno vrhá do propasti. Tehdy zjevuje se a ohlašuje tato veliká vůdkyně duší, jež byla povinna doslova spravovati až ze svého kláštera avil-ského celý národ řeholníkův a řeholnic a rozvinouti v tomto vedení opatrnost, pevnost, znalost překážek a posléze zdravý smysl, (ten zdravý smysl, mistra všeho podnikání, jak řekl Bossuet), kterého žádná hlava státní neměla snad v tom stupni, jako svatá Teresie, extatická panna, Světice Lásky.

Na neštěstí ostatně není nám možno v jedné tako-véto kapitole skytnouti úplného ponětí o životě svaté Teresie, jak jej sama napsala; bylo by se třeba zdr-žeti déle, než nám jest možno. Řekneme-li, že to jest duše vášnivě zanícená po Bohu a po dokonalosti, kte-rá vystupovala denně po čtyřicet let o jeden nebes-ký schod výše, porozumí nám iediné křesťan, křes-

fan, jenž ví, za jakou krvavou cenu se kupuje toto povolné velikolepé Nanebevzetí Lásky! Nuže kniha svaté Teresie není jen veledílem pro Zasloučence Víry. Zůstaneme-li při oceňování čirě lidském a literárním a necháme-li stranou všecky otázky, jež se připínají k životu zázračnému a jehož nemožno vysvětliti fyziologickými zákony, na něž jsme tak hrdi, *Život* svaté Teresie, *vyznávaný* jí samou, jest z těch fragmentův ducha lidského, jenž jsou důležitý pro každého ducha lidského.

Když mužové jako Cuvrer a Geofroy Saint-Hilaire jsou kolosy bádání a hloubky ve vědách přírodních, ve vnějším světě života, taková svatá Teresie jest kolosem téhož řádu, v opak těmto vědám, ve vnitřním světě duchovnosti. Pronikla, tak jako oni pronikli, do jejich oblasti. Obrátila kořeny srdce, vystavujíc nám svoje srdce. Nebyla to jediné, tak jak to ti, kteří jí nečetli, ráčili připouštět, žena povýšená obrazností, poetickými schopnostmi, stupňovanými Modlitbou a nalézajícími v rozpalujícím sebetrýznění řehole a kláštera planoucí vyjádření, které se podobá u ní nevyhasínající kaditelnici, křiku, jenž skoro děsí srdce a nutí věřiti, že Genius má řevy tak jako Lásky. Nikoliv! Byla ještě ženou mohutně založenou v rozumu, tak jako lidé chápou tento rozum, když Extase, jež unáší ducha do nebe a toto tělo hliněné okřídlené do vzdušných prostor, pouštěla ji a stavěla na zemi. Byla to veliká zpytatelka lidí, duch zakalený a naostřený pro objevy.

Tato Vidoucí ve všem neviděla než svět nadpřirozený. Viděla onen jiný svět také. Hrouzila se v temnoty duší, pro ni průhledné. Bylo třeba, aby duše poznala, měla-li je vésti, tato veliká Ředitelka, která je vedla a podrobovala vládě lidem neznámé — vládě Lásky! Její život, tak jak nám jej zůstavila, ta dlouhá báseň psaná v jednom zápalu, jest dozajista z nejkrásnějších knih literatury španělské, ale jest také nejkrásnější rozpravou o aplikované psychologii, jaká kdy byla v kterékoliv literatuře. Filosofové, kteří si myslí, že našli to, co nacházejí, domnívají se, že psychologie jest od včerejška. Překlad svaté Teresie bude jim moci ukázati, i chystaný od abbé Bouixe překlad doktora serafického (svatého Bonaventury), kde byla tato psychologie všecka živoucí, než se spatřila mrtva a rozpitvána v jejích spisech, tak iako na mramorech amfiteatrových.

Přeložil OTTO ALBERT TICHÝ

Henri Matisse

Bohuslav Reynek

KVĚTNÁ NEDĚLE

Básně

V Z P O M Í N K A

Opět prostírá se podzim fialový,
vybírají brambory a rybníky loví.

Rád mám zápach rybníků, dech hlíny,
kapry, jež jsou těžci v rukou jako hrozen vinný,

který, plný medu, sotva unesli dva muži.
Jejich žábry jsou jak červených dvě růží,

ba, krásni jsou kapři zlatí, hladcí a velicí,
třpytí se a podobni jsou v tekutých nocech měsíci.

Penízky mají jak lístky březové, jak slupka ovoce.
Divná jest jejich tíha, když doléhá na ruce,

jak ošatky jablek, jimiž celý říjen letos ruce mi voní,
a již voněly mi předloni a voněly mi loni. —

Ale proč, že ruce mi dnes už nevoní
tou, již voněly mi loni, a nevoněly ani předloni. . .

Ruce mé teskníci tebou, již z šatů dech země se line,
a jež loni měla's těžká ramena, jak veliké hrozny vinné,

hrdlo hedbábné, jako babiho léta pápeří,
smích, jako když v slunci rybník se rozčeří,

vážné a upřímné, červené rty
srdce pokojné, a plné dobroty,

oči jako právě spadlé kašfany bílé a hnědé,
bosé nohy na poli jak růže bledé...

Ty, jež všecka byla jsi jako spravedlivý keř vinný,
vrátila's se do své Ukrajiny.

Když jsi odcházela, den byl sněhem bílý.
Hořkou skyvu hoře jsme si rozdělili.

Dnes bych rád ti srdce dal, po tobě žhne;
ale nemohu, až Smrt mi je vytrhne.

15. X. 1916

VYSLYŠENÍ

V lese na prst usedla mi sýkorka, a dí,
že mne pozdravují od potoka strnadi,

z modřínu jak suchá snítka jeho rzivá veverka,
z polí lasice a zajíci a všecka havěť nevelká.

I táži se jí, odkud mne všickni znají,
že chtí se mnou mluvití jak s Adamem a s Evou v ráji.

Praví: „Vídali jsme tě tu každého dne,
zřeli, kterak tvář ti prosbami žhne,

viděli jsme ruce a oči tvé žádostné,
a dlouho čekali, až trn Boží v tobě zesládne.

Dnes tvé ruce i oči i rtové tví se usmáli,
a protože známe tě, s radostí mne k tobě poslali.“

Odlétla, i sklonila se nad mnou slunce těžká, zlatá hlava,
vítr rozhodil jí vlasy, jako hoch, jenž starší sestru roz-
česává;

snesly se až na mne, zalily mne ohnivými závoji;
srdce mé jest srdcem plamenův a tone v Pokoji.

V L É T Ě

Tuh země těžký, vřelý šat mne dusil na líci.
Již oči neviděly žen, jen ohně chodící.

I prosil jsem, ať již noci neb bouří se setmí,
aby pramének chladu do dlaní stek mi;

a s šerem k rybníku jsem odešel, mysle si:
u rybníka pokorně voní sítí a rákosí,

rybník má barvu máku, jest jako širá studánka,
ještě lepší, ukryté ptactvo tam lká,

voda svatá jest, všelikou ránu čistí,
třpytí se a šumí, nebeských stromů plynulé listí, —

spánky ochladím si o vln veliké opály...
Ale ženy výskajíce v rybníku se koupaly,

s těl si omývaly pot a osiny a prach.
V trávě vystydaly šaty, zvlhlý nach.

A opět přimkl se mi na tvář vřelý, těžký mrak,
srdce moje trhalo sebou jako v osidle pták,

bilo, utrhlo se, vskočilo v hrdlo červené,
do úst až, zalkati chtělo, zalklo mne!

A když k obloze ještě vzhlédl jsem,
dechnuly na mne červánky medovým rubášem.

BOHU OTCI

Tys to, Pane:
veliká, černá, drsná zeď,
chlad z ní vane.
Vysoká, tvrdá, studená zeď
na mé skrání.
Tisknu se na ni,
vím, že tys to; vím žes ty tam...
Tuhnu, a již jen v křečích se zmítám,
a šeptám:
Voluntas Dei
fiat...
V tom plameny chytám,
odkud se neptám —
v srdci mém skřivánci pějí,
na rtech mi kvete karafiát.

Pane, prsa tvá jsou černa, jako prsa Noci.
Ale Noc slunce pod srdcem nosí.

ÚTĚK DO EGYPTA

Že jsem nebyl tehdy smědé pachole,
byl bych s vámi prchal přes hory a přes pole,

pět by nás bývalo bylo: Ježíš, Maria,
Josef, osel šedivý a já.

Byl bych s vámi běžel bos a vesel,
každý potok byl bych prvý přešel,

rybky stříbrné vám chytal, do ok zajíce,
hrozen krásný, modrý uzmul z každé vinice,

květin od struh nosil, lezl pro datle na palmy,
a za to všech vás tichý pohled byl by žehnal mi;

a byli bychom putovali: Ježíš, Maria,
Josef, osel šedivý a já,

a jako vonný plod by byl mi uzrál každý den,
zsládl do věčnosti, v dobrotu vaši pohřížen.

Večer, k oslu uléhaje, byl bych býval plakal.
Pod hvězdami mrazivými poslouchal, jak vyje šakal, —

ale mně by nebyvalo bylo příliš zima
na oslově břiše a pod nohama oslovýma.

Díval byl bych se, jak kvete měsíc medový,
slova sladká, po šíji ho hladě, říkal oslovi —

věrou pna se po Bohu jak úponky keř vinný,
naděje pln, šířící se za hory a za skaliny,

srdce láskou nalito, jak mlékem prsy Mariiny.

M R T V Í

Krásné a spravedlivé jest umírání,
mrtvých úsměv jest jako z pastvin váni,
jako půlky jablek zimních kosti jich skrání.

Jejich ruce jsou jako svadlé podzimní listí,
všecky žilky a cévy možno si v nich sčísti,
jako z listu bílého lze jim z dlaní čísti.

Ruce jejich jsou tiché a studené
jako luna, jako úsvit dne,
pokojny, že úzkost žádná jimi nepohne.

Mrtví jsou ovoce ze slunných snětí,
uzrávše do klína Panina letí,
mrtví jsou nejprudší naděje děti.

Mrtví jsou zora, mrtví jsou kuropění,
mrtví jsou rosa, mrtví jsou ptáci, mrtví jsou východu
rdění,
mrtví jsou paprskové ze tmy chtičů vykoupení,

mrtví jsou Světlo, jež z této země už není.

A G O N I E

Svět je tak teskně bílý,
mé ruce, lože i zdi,
a všecko studí jak voda.
Na okně kytká nachem se rdí,
v hrdlo mne oštěpem bodá.

Tvář otcova, jež se nade mnou chýlí
jest těžka, jako chléb v má zduchovělá ústa.
Ale jest na ní napsán života osud
prstem Božím.
Jest zrcadlem Ježíšovým, obtočena hložím,
šedí ptáčci očí pijí tam krve rosu.
Ale já tvář svou již v úsměv složím,
bude jako blankytné okno, v něm pučící tichý strom.

Paže se na prsou skříží
jako na lodce vesla,
dlouho již slabost jich nesla
divnou tíži,
dne zlatý dóm.

Srdce své rád bych vzal do obou ještě dlaní,
a dal bych je Naší Paní,
ale jest těžké, nehnu jím ani,
bolestí rudý lom.

POŽEHNÁNÍ

Pšenici holubům,
rybám vody průhledné,
pokoje plný dům
otci a matce mé,

skřivánkům svítání,
dítětkám dej jasné dni !

Sestrám dej milence!
Hvězdy své rozzáři,
nahrň je do věnce
lásce na hlavu !

Milostí záplavu
rozlij jí po tváři
z urny měsíce !

Slunce vylij v pole,
žita dej, ne bez koukole !
Hroznů na vrších
nasyp jako kamení,
nechť vinařek zní smích
podobný plameni !

Nivy nám pohlad,
vždyť máš je rád!
Zima-li, zadýchej
pastevce stád. . .

Ale Otče můj,
mé srdce ukřižuj. . .

ÚTOČIŠTĚ V NEVINNÝCH

Nevíte vy, zvonky, metlice a kopretiny,
jak vás mám rád!
U vás, pokorných a bez proviny
hledá můj hlad, —

u vás, ptáci zelení a modří, kropenatí,
hledám chvilenky pokoje,
z vás mi snad se prosté moje dětství vrátí
bez strachu, bez boje!

Dětství, ó dětství! koutku ráje,
z něhož mne vyhnali!
Na tě vzpomínám si, nalézaje
hrdélek ptačích krvavé korály

zavěšené na vonných šijích stromů. . .
Bože můj, kde jsi?
kde moje dětství? rád bych zas *domů!*
Do tiché své vsi,

za přátely svými, psy a slepicemi,
dávno mrtvými už. Vím, pln hříchů
půjdu. Ale oni budou prositi a neoněmi,
jako lidé, v Soudu tvého hrozném tichu.

SVÍTÁNÍ

Den odívá se v jitřní, plesnou sukni rudou,
noc tiše snímá si hvězd diadem...
Zda pokojně tak střídati se budou,
můj Bože, s nocí den kdy v srdci mém?

Jest modrý pahrbek již oblit svatozáří,
tvář stydlou hladím choré svojí naděje;
snad probuditi ji mi přec se zdaří:
„Jest neděle dnes“, dím jí, — snad se usměje...

O Bože můj, že sladka ještě zavolá si,
až procitne, zda těšiti se smím?
Zda rozechřáta, vesela, a čista tvými jasy
k modlitbám ruce zdvihne, probodené plesáním?

DĚVČÁTKO NADĚJE

Děvčátko, má naděje si sedí na zápraží,
dívá se a nezpívá;
slza za slzou mu do oček se vráží,
kohos čeká, tesklivá.

Snědé děvčátko, má naděje, má tuhé, rudé šatky,
zalité sluncem nachovým,
jež husto rozlévá se jako umírání nápoj sladký.
Stanuv u ní, pokojně jí dím :

„Děvčátko, má naděje, už nečekej, jest po klekání,
víš, teď už pouštějí psy.
Vrať se ke mně, poklekni a řekni Naší Paní :
Sladká a dobrá jsi,

víš, koho jsem čekala, víš, kde dlí,
ty, jež jsi Nadějí Páně,
a víš, proč asi celý den tváře mé nezbledly,
na teplé upřeny stráně,

proč oči mé nezavolaly, poznavše hostě zdaleka,
na srdce, na skráně, rty,
a hrdlu neřekly, by zplesalo, dvojici rukou ať zatleská,
a nohám, ať běží v ústrety ;

hled, já jsem neměla kdy ani na úsměv,
čekala jsem celý den,
až s Trnové Koruny - Slunce všecička skanula krev
a v teplou se vssála zem. . .

Ale teď, Paní, už nevidím, ovinuta hustou tmou —
zda přece nepřijde za chvíli? . . .

Paní má, nezapři, pověz, vid, že sestru mou
lásku zabili?

TICHÁ PROSBA

Pane Ježíši, jenž jsi miloval oslátka,
uslyš srdce mé, jež k tobě lká,

uslyš pro čistotu těchto nejmenších
prosbu moji: Pane můj i jich,

učiň mne tak dobrým jako ona ;
učiň, bych ti sloužil jako tráva vonná,

jako stromy, jako potoky, jak pahrbkové.
Oni šťastnější jsou v každé zoře nové,

milosti dech vždy jim z tváří vane. —
Neb když z Ráje s vyhnal nás již, Pane,

když tě trápíme, a nevíme už ani kdy,
Bože, když jsi nás již ssadil do bídy,

na svět hanby, slepoty a pokušení,
aspoň, prosím tebe pro pláč hříšné Magdaleny,

**aspoň, prosím tebe pro tvou sladkou Matku :
v poslední Den, v srdcí úzkostech a zmatku**

souditi nás přijed' dobrém na oslátku...

DŮVĚŘIVÁ PÍSEŇ

Sladká, březnová jest třetí postní neděle.
Tváře sobě nahřívají borovičky nakřehlé,

haluzky si spodní ještě z sněhu vytahují.
Divám se na ně, a tuto modlitbu si sestavuji :

Doba doufání jest, jásotu čas není,
všecky věci dobré nosí závoj Umučení,

v bídu svou se choulí, o pokání prosí,
žádosti nechodí než po špičkách a bosy.

Nikdy nejsme přitiskli tak, srostli s zemí,
ale nikdy nejsme těhotnější nadějemi.

Duše, plna tvořících se slastí, těžka chodí,
čeká, až ji Milosti proud toho břemene osvobodí.

Jako stromky z sněhu, ze starého člověka
se svléká, hanba její v Krista Ježíše se obléká.

Řeky ohně Roucha tohoto jsou řasy...
Pane, tebou takto zahalena, ran tvých prýstíc jasy

vid, že duše moje bědná někoho též spasí!...

NAŠÍ PANÍ

Kdyby hlas můj šuměl jako jarního deště krůpěje,
snad bych pověděl, jaká ve mně vzpučela naděje ;

kdyby slova má tak zlata byla jako zrna pšenice
snad bych pověděl, jaký sladký mrak mi lehl na srdce;

kdyby ústa má byla jako vonný plod naříznutý,
snad bych pověděl, co k divnému úsměvu je nutí.

kdyby jazyk můj byl čistým plamenem,
rád bych pověděl, jaké světlo prosí v nitru mém

by po tvářích lidí smělo se rozliti...
Ale snad, Matko, pohled můj poví ti —

že bych rád, Matko má, se rozběhl v dav
a dával políbení pokoje s tvých Rtů je vzav. ...

S M R T I

Sestro Smrti, Evina dcero prvorozená,
(dal bych rád ti oblakových květin sladká jména

a volati dal tě skřivánkům, kosům a kukačkám)
— ejhle, co pro tebe na srdci mám :

Evina dcero prvorozená, sestro a milenko Kaina
i Abele,
nevěstko strašlivá, již věčná žádost kde komu ustele,

milenko Smrti, i z těla svlečená rozkošnice,
jež obraz smíchu svého vtiskuješ v milců svých
zřítelnice

že se v tmu pak odvracejí jako zhřešivší děti ;
milenko-ohni, která s nás ožeháš starostí smetí,

vichre lásky, jenž shazuješ s duší staré jho,
víre žádostí nových, blesku početí nového,

matko, již v lůně radosti nové úpějí,
nevěsto, již srdce plno hrobů jest a nadějí,

ty, již neodolal ani Boží Syn,
přišel, Tvář svou složil v sladkých prsů stín,

Sestro, horo slastí, když jsi v jámu světa
svedla Slovo, strhni Parakleta!

Laetare 1917.

by šeptal: vstaň den dnešní jako plesáním orosená
panna,
zvěstující Radost Novou, Novou, suknicí červenou
opásaná,

na pahorku stojící, zatopená stříbrem rána,
hořícíma rukama Lásky Boží korunovaná!

KVĚTNÁ NEDĚLE

Kéž by se mi vyřinul z prsou pramen světla
na místě slov těžkých, zemitých, jichž ani jedno neplá;

prosím tě, ó Pane, v sladkou neděli dnes Květnou,
ve dni, jehož dobroty se hřích ni hoře netknou,

jenž jest Umučení rouchem průsvitným a září stříbřitě
jako mlha chovající slunce v jarním úsvitě:

Pane, který poprvé dnes jsi se králem ukázal,
králem tichým, plachým, jako ptáci z skal,

který na oslátku vjíždíš, krasší Šalomouna,
rozprostřena maje roucha, kvítí jako vonná rouna,

králi, jehož pohledem jest bída jako jablko sladka,
králi, jehož úsměv radosti budí, jako děti své matka,

králi, jehož každé slovo potůčkem jest nadějí —
a ježž asi proto záhy na Trůn přibijí,

abys neunikl již a neučinil z země sirotu:
Pane, prosím, zastav se a probuď k životu

moji duši, kterou, nečistý cár ubohý,
abys měkčeji se vezl, oslátku stru pod nohy...

DIALOG

Pane, duše má ti bēdnosti své nikdy nevypraví!
— „Pán tvůj zbit a zplván, není na něm zdraví. . .“

Ježíši, tak nám i sobě zavolej Utěšitele!
Či snad ještě nemá, kam by usadil se na zemi celé, —

zda-liž Holubice skrytu dosti hlubokého naléztí
si nedovede ve pralesech neřestí? . . ,

Neb Duch Bídý čeká, že nás Ohněm jejím oděje a
až budeme bez Chleba i bez Vína a hanbou svou jen
nasytí
zakrytí —

Duch horoucí, Duch žárlivý zdaž nečeká,
Duch, který věky nevypravitelně lká,

až zemi zcela zůstaviš mu, tichý Synu Člověka?

BALLADA Z DĚTSTVÍ

Teplý byl dubnový večer,
k večeři měli jsme bramborovou polévku s opencem.
Slunce se rozplývalo jako vonná krůpěj másla,
slunce, do něhož uměl jsem se dívat,
jediný z druhů, protože jsem nejméně viděl.

Tehdy jsem byl šťasten, jako dítě, jehož otec a matka
jsou dobří a spokojeni,
bylo mi šest let, a stanul jsem vedle Smrti, dívenky
zlatooké,
vlasy jsem jí oběma rukama shladil na temeno,
políbil jsem ji na čelo, ona se odvrátila,
a za ruku mne pojal kuplíř Život.

BOLEST

Bolest jest oheň, jenž se v duších nikdy na smrt ne-
A oheň ten jest vínem žízně Boží, uloží.

ohněm tím Bůh napájí se, sytí,
oheň ten ho utěšuje jako kvítí,

ohněm tím jej duše usmiřuje jako olejem oliva,
ohněm tím ho duše jako rouchem odívá,

obléká ho věru neshívané do tuniky;
oheň ten mu závojem jest svaté Veroniky,

na Kalvarii mu svatá bedra halí,
plátnem jest, v němž do skály ho pochovali;

a běda nám, kdyby se na chvíli do něho nezahalil:
Bůh, Oheň ohně, nah jsa, srdce by nám spálil!

MODLITBA

Bože můj, který „*Ducha dáváš ne na míru*“,
jako rozsívku režnou duši svou k nohám ti stru,

prosím, Pane, nasyp, kolik vejde se!
Trouchniva jest, ale požehnáš-li, co chtíti budeš unese;

Pane, natřes v ni ovoce s Sedmi Snětí!
Naděl, důvěřuji tobě, jako andělům děti,

andělům, již průvodci jsou svatému Mikuláši.
Pane, bázlivý jsem, jako chlapci plaší,

prchám, ale navrátím se za chvílku,
zvědav, jako když si liknou u doupěte králiků:

Otče, buď ji nahrň, nebo nech si rozsívku. . .

B Á Z E Ň B O Ž Í

Otče, smutno mi jest a pln obav jsem,
čistá jitra mne netěší, v plen dána úzkostem :

ale dej mi Tvou Bázeň, a již ničeho báti se nebudu,
a ihned plotem plesání opletu duše své zahradu,

a ptáčky ji osadím nejsladších radostí
kteří z tvých Rukou zrní vždy vděčni budou zobati ;

a Matce tvé vzdělám tam domek, jako měla u Jana
v Efezu,
a bude potopen do třešni, bílého do bezu.

Ona mne pak vyšle za zdi, za ploty a za křoviska,
sezvu všecky, kteří jsou hladovi a jimž se stýská,

řka jim : Pojdte ke mně všickni, v nichž rána lásky
Boží kvasí ;
vymyji vám ji olejem dobrým, zjizví se vám v znamení
spásy,

pojdte, pojdte všickni, rouháním znavení,
v duši mé olej Bázně Boží se prameni,

srdce mé se otevřelo, a jest cisternou Klanění.

H O S T

Přišel ke mně v podvečer, já nevím kdo byl host ten ;
za ruku mne měkce jal, a v srdce vetknul osten.

V srdci trn se obrací a bodá bez úlevy ;
v duši světla uhasla, ni o pokoji neví. . .

Takto stýskal jsem si v studených dnech března ;
nikdo netrap se, že stezek Božích nezná :

nebyl trn, jež do srdce mi host ten vložil,
bylo zrno, rostlo, duch v něm ožil,

stromek lásky bezejmenné z něho zrost mi,
krví mojí zalévám a mrven nepravostmi,

a již pupeny se na něm rozjiskřily. . .
— Bože dobrý, Bože radosti a síly,

Bože pokorných a tichých, (také byl ten host)
prosím tebe Ducha tvého pro krutost i pro sladkost

— taký host byl — ale kdo byl, duše moje neví —
uděl tomu stromku dobrotu a plodnost révy,

jediný již hrozen více nežli ona sama váží,
jež se všecka do plodů svých vlévá a již blaží

veselost a pokoj obdarovaných. — A jestli host můj
u tebe,
ovoce až sklídím nějaké, mne propusť do nebe,

abych u tvých nohou složiti mu mohl prvotiny.
Pak se opět vrátím v země stíny,

jako vlaštovky se z jihu v sever vracejí.
Ale řekneš-li bych zůstal, budu raději. . .

V Srdce tvé svou lásku vrátím, v Ústa tvá svou naději;
jako ptáci na svobodu puštění tam teprve rozpějí.

UMÍRAJÍCÍ VYPRÁVÍ O JARU

Tato chvíle voní fialkami.
Rozpomínám se, bratři, na jara mezi vámi.

Ale bylo by třeba, aby slova má se rozvíjela jako
plátky růže;
pověděl bych rád krásné věci skryté, umírající vše již
řící může,

chvíle umírání sestrou jest Soudu chvíle. —
Nuže, vzpomínám nejprve na sasanky bílé,

potom na dubnové slunce, v paloukou na housata,
jež bývala vedle veliké bílé husy jako krůpěje zlata,

a myslím na včely v jívách, na dívky, na holuby...
Ne však: marno — mnoho věcí, a jazyk můj jest příliš
hrubý,

aby světlem zpronikal jich roucha, ukázal je v nahotě
Ráje,
ukázal, jak v divoucí naději všecko v smrt sládně a
zraje, —

aby sevřel Ducha jejich v objetí slova.
Sotva se skřivánek vděčnosti pod dlaně mé chvály
schová...

Umírám. A slyším šepot: „Ze slov nebude tvá Píseň
Nová —
bude to šumot plamenů, sršících z dychtění Parakle-
tova!...

MODLITBA

Pane, myslím na chvíli, až se tato země promění,
až budeme bez břemen a věčným světlem oděni,

až nás zlaté prsy utěšení mlékem pokoje nasytí,
až budeme odpočívati, radostmi přikryti —

takový jest sladký večer, v zrcadle vše to již duše má
vidí:

Ale vidí a nemá — nerozsvíceny chodí tváře lidí,

jenom oblaka a země, vody, pláním Lásky tvé jsou
nassáty,
a chci-li se těšiti bezelstně, mohu jen s zvířaty...

Pohled, jak se hlady, prázdnotou a zarytostí třese me:
proto, Bože, úpěnlivě prosí tebe srdce mé,

prosím tebe pro lásku, již chabou *k tobě* mám —
duše naše údové jsou tvoji, živý jsme a bolestný tvůj
Chrám —

Bože, nechod, nechod již tak zbědován!

M Á J O V Á N E D Ě L E

. . . „reple tuorum corda fidelium
et tui amoris in eis ignem accende.“

Jarní den jest sváteční,
větvoví pokojně k nebi ční,
a jako světlo měsíční

pupeny svatě plají. —
V mého srdce háji
doupňáci lkají:

Žádosti mládí.
Přehojni, vypili
krve mé pramen.

Žizní a hlady
spadají za chvíli
s haluzí ramen.

Pupence ranné
seschnou se na trní
prázdnou spalující —

ale háj srdce uschnuv, vzplane
v nesmírném, jásotném úpění
Ohnivou Holubicí,

Ohnivou Holubicí!

NAVŠTÍVENÍ PANY MARIE

Alžběta, veliká, červená kytice lásky sedla si v stromu
a čekala, až utěšení sešle jí Hospodin. stín,

Těkala po horách neklidná jako plamen duše její
netrpěliva se vyptávala travin a ptáků již v nich pějí —

ale teď unavena sedí plna krásy a doufání
vědouc, že nadějí Bůh nikoho nadarmo neraní.

A náhle cítí tajemný, těžký a přešťastný strach,
srdce jako beran jí skáče v útrobách,

a život se jí kormoutí, v něm děťátko tleská ručkama,
v očích vlní se jí střelami šípů zbrázděná tma :

s pahorku blízkého Maria se béře,
a jest to, jako by se blížily jitřní růžové keře,

a jako by se blížily keříky myrtové.
Její prsy jsou jako medem těžkých stromečků dvě,

a její život jako slunce mezi pni jejich vzcházející,
a jako červené plesné ptáče jsou ústa její v zlatosti lící.

S pahorku schvátala Maria, a líbe svoji sestřenici.

1. VII. 1917

FRANCIS JAMMES

C H A R L E S G U É R I N

Žádají mne, abych ho pochoval. Napsal jsem již jeho matce, že jsem se rozpakoval nad takovým úkolem.

Nuže tedy! Třeba znovu rozevřít skříň, z níž jsme vybírali prostěradla, když zde ležel. Třeba jej do nich zaobaliti, ukryti jeho tvář lidem a složiti ho do země.

Své lože pusté odstel jako hrobu stěny
a zasni jako mrtvý spí, jak přemožený.

Umírá v Lunéville, v tomže Tém dni, jež byl přetrpěl již v Orthezu:

To truchlivá a dlouhá byla květná neděle. . .

Na Hod Boží svátkův Umučení trnová koruna pronikla mu tak hluboko do čela, že záplava krve v něm utopila život.

Můj pohled se naposledy noří do jeho očí, než je navždy zavrou.

»Pohled mrtvého Alberta Samaina«, řekl mi Eugène Carrière, »to bylo rozvrácené údolí.«

I přemítám o ustavičných mlhách, které vystupovaly z tohoto druhého údolí slzí, na něž padají, jako závoje z hlíny, unavená víčka Charlesa Guérinova.

Včera jsem procházel stezkami, kde jsme bývali spolu. A když jsem si tak opřel ručnici o kterýsi dub a porozjímal svahy, vykousané petrklíči, a naposlouchal se ptácat a dotkl se kousku mechu a nadýchal se mladistvé vůně proudících vod, poprvé jsem ucítil, že Jaro se neobnovuje všechno.

Charles Guérin byl takový, že nevím, zda od Stéphanu Mallerméa byl by nám kdo dal vzor důstojnosti povýšenější.

Byť jeho dílo zasluhovalo více pocty, než se mu dostalo, nikdy nikdo ho neviděl zneužívat jmění, jež měl, by popohnal slávu. Příliš dobře věděl, že byla jeho, aby s ní činil jako s prodanou. Uchovával si cudnost Paula Claudela, H. de Régniera, Remyho de Gourmonta, Francis Vielé-Griffina.

Ruce zůstaly mu holy, davše jeho srdce. Takto vydal všechno s vznešeností těch, již nechtějí míti než ducha.

Nebyl marniv ani na cenu, již mu dala Akademie francouzská, ani na jistotu, že by ho přijala, ani na výhody, jichž by mu mohla poskytnouti jeho rodina, mocná v Lotrinsku. Takový, neznám ještě, zaklepal jednou

večer na moje dveře, božský poutník, jenž zapěl pro mne nejkrásnější ze svých hymnův, tak jsem ho i shledal o mnoho později věrného svému přátelství:

Ale žádný z nás nechť, nedbajíce na věk, dne, kdy se pevně stiskly ruce naše, nezapomene.

Dnes pak, z našich dvou srdcí moje zůstává samo. Budiž pohřební a žárlivou urnou tohoto *Rozséváče popelu*.

Ubohý Váš přítel Charles Guérin skonal této noci mozkovým zánětem.

Toť depeše, jež jsem dostal od jeho otce, kterého tolik miloval, a jehož mi představil jedním z oněch starobylých a spravedlivých pánův kraje, jichž autorita jest plna něžné péče. Jejich nejupřímnější hovory vždycky měly vtisknuty slavnostní formy, jež v Bibli se utvářejí mezi otcem a synem. Tradice katolická nikdy nepřestala vládnouti v tomto velikém domě. A nad sny mladých dívek, háčkujících v parku, a nad hrami jeho bratra, a nad *Vznícenými melancholiemi* toho *Osamělého srdce* nikdy křídla klekání nepoletovala, aby se nesnesla.

Charles Guérin šel ze svého bytu do zahrady. Byl bled, bledostí oněch, jež osvěcuje plamen v nitru. Byl to věru *Člověk vnitřní*. Jeho přímé čelo, pod vlasy vy-

česanými vzhůru, trochu dlouhými, jeho palisandrové oči zasazené do ebenových řas, jeho nos sotva vystupující, jež občas nakrčil s rozkošnou ironií a jemuž tehdy podával šňupnouti, černé jeho vousy, jichž se ostří nikdy netklo, vše to se skládalo v zjev hodně mnišský, zvláště brával-li se růžemi, přebíraje se v svém růženci.

Vrátil se do schodů, usedl za stůl své drahé rodiny. A zatím, co tolikerý šepot těšících se malých dívek odpovídal bzukotu vos na mísách s ovocem, dva truchlivé pohledy se potkávaly s bolestnou něhou, dva pohledy, jež se asi navzájem tázaly v předtuše tohoto hořkého smutku: Pohled Charlesa Guérina a jeho matky.

Nehodlám se tuto zabývatí básnickým dílem tak dokonalým a tak důležitým, jež se čítá mezi vytrvalejší tohoto věku. Klasická forma verše, k níž se nadobro byl vrátil, tkána z oné čisté řeči, již znají Jean Moréas a Henri de Régnier, ale jež jest cizí těm, již nepřemýšlejí, než jak by *se vyšinuli*.

Charles Guérin zemřel, aniž náležel Čestné legii. Bud velikým příkladem lidem mladším než byl on. Že jeho pohřební lože nikterak není zasypáno věnci, právě proto mohou dnes rozjímati si básníka, vystaveného ve vší jeho velikosti s prostým čelem.

Až do konce dovedl býti druhem těch, kteří před ním hnětli chléb bolesti. Jmenoval s pohnutím Mallarméa, Rachildovou a Moréase. Příliš dobře znal cenu trýzně zneuznaných, by jí nechválil na bližním a nepřijímal v sobě.

Dobře dokračoval, ve své řadě, jako dobrý voják, jímž byl, a jenž si vyvolil hranice, by zde stál na přední stráži. Nechtěl býti větším než byl.

Ó moji přátelé! Proto se naň rozpomínám, jak byl v Orthezu, za vlažného večera na návsi, kde hrála hudba, a jak lapil jemnými svými prsty za křídélka lyšaje, utekšího se na svítlnu.

Přeložil Bohuslav Reynek.

SVĚCENÍ PONTSKÉHO PILÁTA

Od Julia Vander Bruggena.

Jeden z velekněží právě ukončil proti Ježíšovi důtklivou žalobu, kterou množství pochvalným křikem ještě zdůraznilo, a když si byl majestátně usedl, čekal uprostřed dusného řevu na odpověď soudcovu.

Suroví, násilničtí vojáci drželi kopím v pěsti jen s velikou námahou nepokojný, rozkacený lid na uzdě.

Ježíš, jenž se svázanýma rukama tam stál, máje jasný obličej obrouben rudou svatozáří svých vlajících vlasů, hleděl na Piláta, a tento na své stoličce, ruce opřeny o rozehnutá kolena, zůstal zachmuřen, něm a nerozhodnut. Oči s nervosní vytrvalostí upřeny na zemi. Neopovažoval se podívat ani na zimničně rozčileného žalobce, ani na netrpělivé pomstychtivé shromáždění, ani na Ježíše, jehož tichá pokojná tvář ho už byla pomátla. A zatím co oči všech spočívaly na něm, sevřela ho veliká zbabělost a překonala ho bezradnost a vydala ho,

bez vůle, zuřivě rozlícené rotě, která naň volala, naň posměchem trpce a krutě útočila, a že dlouho mlčel, ze zbabělosti ho vinila. A Pontský Pilát ani se nehýbaje setrval v bezmocné poloze, klonil hlavu pod tíží obviňování, jehož neměl odvahy odbyti, a tak jeho vzezřením před záštiplným lidem stalo se, že tento pánu svou vůli vnutil.

A hulákání stávalo se prudším a prudším, ostré hlasy žen a dětí převládaly ve výbuchu tohoto běsnícího šílenství.

Pontský Pilát se cítil tímto neustávajícím povykem drcen, soudnost ho opustila, myšlenky se mu pomátly. Přál si ohnivého děště na Judeu, aby nátlaku lidu ušel. A jeho mlčení trvalo věčnost. A uprostřed pronikavých hlasů, které žádaly smrti Ježíšovy, a křiku o propuštění vraha Barabáše, naklonil se žalobce k Pontskému Pilátovi a řekl: „Ty se chvěješ o život člověka, jenž se rouhá Bohu židovskému a uráží císaře! Co si pomyslí o tobě lid? Pospěš si dopřáti mu divadla, jehož si od tebe žádá, nebo chceš, aby tato krvežíznivá smečka tebe obžalovala a na tebe se vrhla? Přišla hodina, abys si u lidu oblíby dobyl. Cos už učinil? Nic. Ku předu, vzhůru! Sláva bude laciná...“

Zatím co tento muž mluvil, podíval se Pontský Pilát kradmo na Ježíše a zachvěl se.

Potom se pozdvihl bled a třesa se tázal se Ježí-

še: „Jsi-li ty král židovský?“ A Ježíš odvětil: „Ty pravíš.“

Při této odpovědi, dané pevným mírným hlasem, ozval se hlučný výsměch. Množství křičelo: „Odklid ho! Ukřižuj ho!“ A velekněží a zákonníci a strážní řekli: „Nemáme jiného krále než císaře.“

I padl veliký zmatek do duše soudcovy a náhle vytušil, že odsouzení Syna Mariina znamená neodvratnou záhubu Židův. Jako by byl hleděl do budoucnosti, viděl, že se Židovství zatemňuje a že jest živě se deroucími vlnami nového učení pohlcováno. Viděl v budoucnu, že s úmrtím Ježíšovým nezbytně povstane smrtelný zápas nynější víry, a že on ve chvíli své smrti teprve pro celý svět bude zrozen.

Strašlivý boj se v něm dokonal.

Býval by rád ještě otálel, veledůležitou chvíli ještě oddálil, rád nevynesl soudu, jehož Židé na něm žádali. Ale Ježíšova odpověď ho od toho odrážela, nutila ho, aby se vzdal.

A množství křičelo ustavičně, a velekněží zběsilost ještě rozněcovali; a někteří mužové, vystoupivše jiným na ramena, odporovali pánovitým, prudkým hlasem. A všichni volali pochvalu znovu a znovu, silněji a silněji...

V tomto bouření hlasů a pohybů setkaly se pohledy Ježíšův a Pontského Piláta, a v jasných

modrých očích Obnovitele četl soudce velitelský rozkaz, jenž se projevoval v kousavé ironii, vtiskl se mu do ducha a podmanil ho. A v Pontském Pilátovi, ponenáhlu jako očarovaném těmato jasnýma modrýma očima, jež byly přece tak mírné, a jako by mu říkaly: „Zbabělče, ty se neodvažuješ mne odsouditi?“ rostla nenávist množství. Marně se pokoušel vymaniti se z oplétající ho moci, která mu poroučela Ježíše vydati. Oh, toho zoufalého malomocného boje proti množství, které si žádalo člověka, a tohoto člověka, jenž řekl: „Odsud mne!“ A Pontský Pilát, bez sebe, poddal se tomuto útoku spojených vůlí, byl přemožen nedolatelým pokušením a vydal Spasitele v ruce Židův...

Když pak si správce Judee, svým neodvolatelným nyní rozhodnutím zdrcený, uvědomil svůj děsný zločin, k němuž byl dal svůj souhlas, padl těžce na soudnou stolicí.

Náhle však znovu vyskočil a pohleděv na Ježíše, kterého vyváděli, mumlal temným hlasem, v němž se projevila surová radost z trestu: „Tvá krev padne na vaše kleté plémě, jež se mi nyní hnusí.“ A Spasitel, jehož tvář zářila slavnostním blahem, obrátil se a odpověděl úsměvem k nevypsání.

Hans Flesch von Brunningen

METAFYSICKÝ KANÁREK

Rodina o sedmi hlavách byla rozsazena u oběda. Měšťanský lněný ubrus měl mnoho skvrn, hnědých, červených a zelených špenátových. Kulhavá kuchařka, jež neměla než jeden zub, právě donesla čtvrtou krmí. Byly vaječníky, jež tatínek čerstvé donesl z anatomie, a krvavé knedlíčky. Teta Johannes, která jako čestný host seděla v čele, vzala si první. Teta Johannes byla z Liberce v Čechách a štyra. Měla zelené ruce a znala Odysseu nazpaměť. Šfourajíc teď v krvavé omáčce, řekla: „Fürtrefflich!“ a nos jí visel. Křičel červený kanárek jí v hlavách a pil v svém domečku, který byl přidělán na laciném lustru. Teta Johannes vzhlédla a děla: „Tedy dobře!“ A ostatních šestero měšťanských nosů zatajilo dech. To byl totiž kanárek z Kamčatky a potomek Tiki-Takiho, který ustavičně se stěhoval s Napoleonem a vlastně už za Fridricha Velikého prý pořádal světové dějiny. Tetě Johannesovi jej podstrčil Eskymák na světové výstavě v Brussele, právě když výstavní palác se chytal, řka: „Sapli rumpala menti činkava vh!“ to jest: „Zavři, otevři, protřep, nechať svítí!“ Nyní tedy visel v rodině Weinschweisserovic a čtrnáctero očí na něm lepnulo a vaječníčky vystydaly na tlustých talířích z kameniny. Teta Johannes dále si vedla: „A že netoliko vás miluji jako svoje příbuzné, ale také uctívám jako tvrz měšťanské rodiny a svobodné, prozíravé německé domácnosti, přišla jsem, a toto zvíře, jež jsem

slovy zkouznila a očarovala, by k spáse bylo účinné, přinesla jsem s sebou. Pošeptalo mi této noci, že pošle zlata, kolik budeme chtít, a nebude konce bohatství. Možná, že jsem ho také správně nezkouznila.“ Údiv se ovinul kol mís rodinné duše. Zatím přišly ušní lalůšky v cukru, jež zbyly od minulé neděle.

A takto pravil otec upřímného, mužného čela, a košatých vousův a s barevnou pivní čepičkou, on, kterýž rozřezával umrlce: „Dobrá, peníze, — velmi dobře, peníze. Darujeme institutu, a přijde nová budova. Jiný díl na dobročinnost.“ A pohladil si vousy. Také bychom mohli do Itálie, na místa nesmrtelná.

Takto však promluvila máť Eulalia, ještě mladá, — nezrodila děti, jest nevlastní a spává tu s syny, tu s otcem, statečná spoluléhačka. — Takto tedy promluvila, s utaženým hrdlem a bujnými ňadry, jež se dmou, a masová nudle tam uvázla: „Dobrá, peníze. Zvětší se domácnost. Přispěje se něčím spolku hospodyněk a spolku Alžbětinu, aby jméno Weinschweisserův v novinách se projevilo.“ Ukázala pokojně své dokonale bílé zuby. „A třebaš automobil, červenavý fiat a klobouků od Drecolli.“ Zasnila se do řídkého drdolu tety Johanna. Nahoře však ječel kanárek a teta Johannes mu podala zelenavou ruku, at se živí klováním a štípáním, i mručela slova. Fridrich, přísný jun dvacetí čtyř jar a zápasícího rysu kol rtův a plavých nazad sčesaných vlasův zahodil číšku kávy z cikorie, tak, že otec přísně se podíval, a křičel: „Heil! Heil!“ a chystal se,

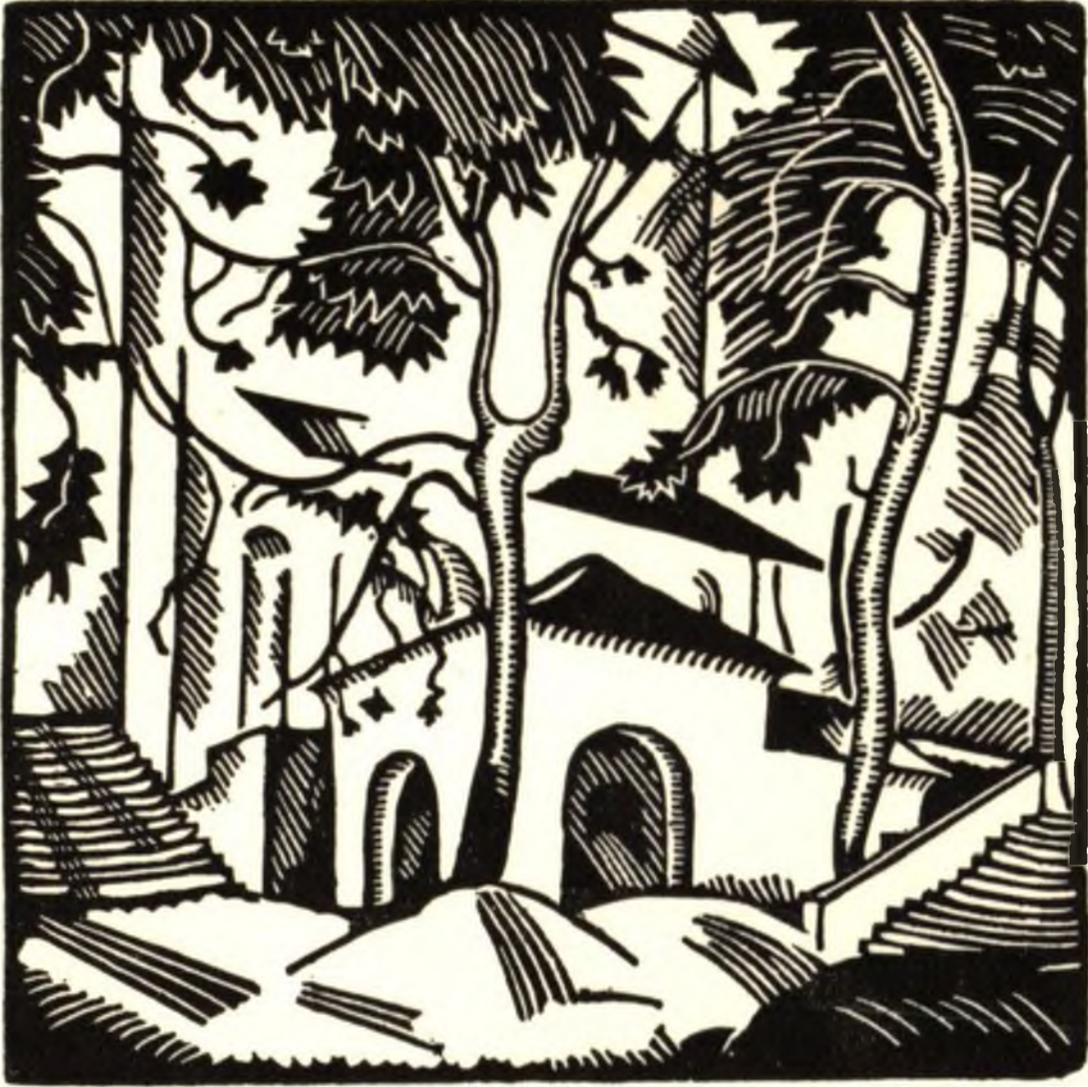
že jme se pěti „Wacht am Rhein“, čemuž se s prosbou opřeli. Ale Friedrich dumal: „Heil! Schulverein — německá mládež — pud zpytavý — pandekty — cesta do Řecka — založení klubu — nacionál — liberál — heil!“

Sestřence Mathildě však jako flétna rozprávěl Adolf, volný myslitel a sociální politik — ona ukazovala stře-
víčky z kůže malých dítek a koketovala s jinochem, kterýž pěšinku nosil po straně a byl v akademickém svazu, a básník a jeho ideálem směs z Karla Krause, Franka Brauna a Treumanna. Jinoch takto jako flétna rozprávěl: „Peníze — oh, peníze! Ty všecky dám tobě. Sladké hedvábné punčošky, sestřenko, spodničky. Odcestujeme. Do světa. A snítí budeme pohádky v spacích coupés. Riviera, Paříž.“ Zděsil se myšlenkou na tolik kokot, jichž tam jest. Mathilda vzkřikla: „Juhu!“ a v rozmaru mládí vyhodila oknem růži. Padla na nos řídicímu učiteli Maxu Hinterbeinovi, kterýž ohrnuv ho, bral se dále. Kanárek však pobledl vzkřiknutím „juhu“ a klepal křídly a teta Johannes zavarovala: „Buďte pokojni, děťátka! Snad hned se něčím projeví.“ Ale vidouc, že všichni hovoří, jen ne malý Otto, sedmnáctiletý, obrátila se na něho a z ohrady jejích falešných zubů vyšlo: „Nu a ty?“ Malý s odchliplýma ušima a ošklivou palicí dále si vyškraboval lupy na lněný ubrus a zvolal potom slyšitelně: „Vy všichni jste děsní blbci.“ Otec Weinschweisser starostliv se podíval, a červený pták jal se cosi pouštět, an Otto dále teď promluvil: „Tucet“ — a pokynul rukou na místo v novinách — „a

pak mentscher. Jest nejlepší. . .“ I obrátil se k oknu a vyplil se v modrý májový den.

V tom zvolala teta Johannes: „Ejhle!“ Kouzelný kanárek totiž se scvrkl, proklouzl dráty a usadil se na rameno tety Johannesesa, nedaleko ucha. Rodina Weinschweisserova se vypiala a naslouchala. Teta Johannes zbledla, a na rukou se jí vyrazily karmínové skvrny. Dole na ulici volal kdosi, aniž možno blíže udati důvod, pohádku o starých šatech. Zčista jasna vzduch v pokoji sezelenal, a vrstvami se jal převalovati. Červený pták hvízdal: „Přijď, milánku, přijď do parku, o půl deváté. . .“ Teta Johannes vzkřikla: „To jest to!“ a její bulvy zmizely pod okraji víček, řasami nebohatých. Kuchařka se přihnala. Zvědavostí jal se její zub houpati z předu nazad. Otec Weinschweisser vzrušen si hladil bradu a volal: „Aj, nu, — aj, nu —“ Neboť ejhle, čpavý smrad se rozmohl kolem země. Tma jako v pytli, slyšeti tepoty křídel a křik, a ekstatický hlas tety Johannesesa. Vedle opětovaného přání zahrál teď také orchestr světa v hřmění a v blescích: „Přijď, milánku.“ Tohle trvalo čtyři minuty. Když se opět rozsvítilo, byla země pustá a prázdná. Svět byl mrtev. Z trosek domu Weinschweisserova vzlétla dvojice kanárek v éther. Jedním z nich byla teta Johannes, která věříc slibu, jež jí pošeptal kouzelný pták v ucho, že jí pomůže by už nebyla štyrou, své kouzelné formulky nevyřkla, a nyní s mocným potomkem Tiki-Takiho létla na sirius, by konala posléze své povolání, a přivedla na svět ná-

rod ptáků. Jinak ještě otec Weinschweisser se promnul k živobytí. Nalezl z své choťi jen punčochu, z kuchařky zub a z ostatních členů rodiny jen plynové zálivy ve vzduchu, jenž byl nyní hněd a měl fialové pruhy. Vedle toho shledal otec Weinschweisser, že má vousy sžehnutý. Potřásl tedy svou vykleštěnou hlavou, sklonil se břichem na zemi, zamručel cosi jako „posvátná půda domoviny“, — a koupil si pak za čtrnáct haléřů „malý přes“ v nejbližší elektrice, a odjel na mars, by pracoval v svém povolání. Ale vrátili ho obratem pošty, a od té se zbytečně namáhá, pučením zalidniti zemi novými Weinschweissery. Nejnověji se zabývá myšlenkou, že přistoupí s prosebnou žádostí k své sestře Kanari rozené Weinschweisserové, by Evropu zalidnil nastěhováním kanárků. Toto snad se mu podaří — — —

Richard Seewald. Madonna della Fontana
(Dřevoryt)

Vilém Hausenstein

DŘEVORYTY SEEWALDOVY

Motivy: dva koníci, již na tuhé oji táhnou vůz po hranatém svahu, pouliční scena za revoluce s domy, jež jako by se potácely, lázeňské pobřeží, akrobati, čluny, vjezd do nádraží, nároží ulice — ne více a ne méně než nároží ulice — a posléze zvířata na pastvě a kousek slunečního svitu nad krajinou. Zkrátka: věci všední, příliš všední. Vyjádření: pokus uplatniti na nich schema vise. Vise, protože v banálním spatřuje se cosi záhad-

ného. Schema: protože zvláštní chce býti zredukováno v arabesku. Dvěma slovy: nové umění. Tyto dřevoryty nejsou než hlasem v choru nové doby. Nechceme dělati hyperboly, ale věc věcně označiti. Tyto práce nejsou vpřed se deroucími obrazy. Jsou, to tiché výkony osobního talentu, jenž živ jest v čase a vroucně se snaží ztvárniti řeč doby pro sebe na vyjádření vlastního citění. Tento temperament není bouřliv, ale důvěrný. V okruhu nového umění není převratem ani výbojem, ale téměř konservativní. Má usebranou pozornost až mistrovskou. To však neznamena, že by tyto dřevoryty nepřinášely nic nového na světlo. Ovšem jsou v souvislosti s obecným hnutím a ovšem jsou spíše zladěny na něžné sloužení než na robustní útočení, ale koření v původním citění. Důvěrné není neosobní. A kdybychom našli neosobní, bylo by to proto již neprožitým? Možno snad říci, že nové umění chce neosobní. Chce novou úroveň. Nechce — jak přechoasto nesprávně se říkává —

nestlumeného vybuchnutí individuální přirozenosti ani subjektivní explose, nýbrž chce v jistém smyslu cosi konvenčního, v čem osobní vlastnosti by se vyžívaly nehlučněji, ale ne s menším cítěním. Krasopisnost těchto dřevorytů souvisí s touto vůlí. Ale krasopisnost není zde samotnou. Formulka situace jest zde nejen čistotně napsána, ale jest též vytěžena z okamžiku, ze speciálního pocitu. Tyto dřevoryty jsou dokumenty, v nichž listujeme za pokojných chvil, a dle nichž měříme, ne sice nejvyšší teplotu, jistě však psychologickou a formální vlnku doby. Což mnohem více vzrušuje než si myslíme. Proto jsou hodny zájmu. A proto najdou přátele, jež v nich rozeznají rysy bytostné a sympatické.

Přeložil Bohuslav Reynek

Richard Seewald, Ovce
(Dřevoryt)

MIROSLAV RUTTE

O N O V É K N I Z E

Život duše není tak souvislý, ani tak přímočarý a jednotný, jak jej m y s l í m e. Kdybychom mohli ve chvíli, kdy je vyvrácena z rovnováhy, zachytiti bezprostředně její vnitřní dění na duchový film, jenž mohl by zaznamenati nehmotně, sledovali bychom, že bychom dostali obdobnou řadu obrazů, jako když zachycujeme nějakou realitu světa vnějšího. Viděli jste jistě všichni ve filmu ruch některého cizího města: nuže, co je tento život, promítnutý na plátno? Před očima míjí vám ulice s lidmi a vozy, pak třeba tržště s tlupou žebráků, potom zakrslý strom u špinavé zdi a vyhublá tvář, vykloněná z okna vysokého domu. Výsledný dojem, jež si posléze odnášíte, onen ruch cizího města, utkaný z tisíců životů a osudů, nebyl však na žádném z oněch obrazů: kdybyste uviděli každý zvlášť a v různé dny, neznali byste ho. Konečná představa městského ruchu tkví kdesi jinde: tkví v pohybu obrazů, jimž dle určitého řádu a vnitřní nutnosti k sobě se druží, v pohybu, jenž vám zjevuje náhle netušenou souvislost, která je vlastní plastikou věci. Obdobného rázu byl by i film, kdybychom mohli na něm zachytiti život duše, mučené citovým

rozcuchem; dostali bychom rovněž řadu ostrých obrazů, vidin a představ, zdánlivě nesouvislých a oddělených, jichž ucelenost vyrůstala by teprve z pohybu, jímž by se k sobě přidružovaly. Činy, jimiž obyčejně spodobujeme vášně, nejsou již jejich obrazem přímým, nýbrž *n e p ř í m ý m*, jsouce jen otisky, jež zanechávají vášně v životě, nebo jich účinkem a tlakem na okolí. *Vášeň a cit samý o sobě*, pokud nevycházejí z vnitřní oblasti duchového, *j s o u p o h y b o b r a z ů a p ř e d s t a v*. Představa, jež bolest vyvolává, může nám mnohdy říci více o její podstatě než čin, který vzbudí.

Pokusem o takovýto bezprostřední záznam lidských citů je kniha prós J. Č a p k a „Lelio“. Jeho povídky nejsou povídkami v epickém smyslu: jejich děj je pouze v pohybu představ. Zaznamenává jednotlivé obrazy, do nichž vyrušený duch promítá své utrpení, a rychlým sledem těchto obrazů, jimiž posunuje před vaším zrakem jako duchovým filmem, usiluje vám bezprostředně sdělit skutečnost bolesti. Cit objevuje se zprvu jeho vnitřnímu pohledu jako určitá nehmotná barva; pocítí nutnost sdělití dojem citové černě, červeně nebo běli, jenž ho naplnil, a tento barevný pocit stává se mu i kompozičním vodítkem: hodnotí i myšlenky především dle jejich barevné působivosti, kdežto ideový obsah je mu až druhořadý. Na prvních próсах knihy můžeme dobře pozorovat, jak básníkovi, který je zároveň malířem, byly inspirovány výtvarné vidiny: v povídce „Rukopis, nalezený na ulici“

je to představa bleděmodrého pokoje, v němž muž se svěšenými rukama pln lásky pohlíží na ženu, jež zrovna promluvila; v „Plynoucích do Acherontu“ je to vidina podivného tichého pohybu dívčí mrtvoly, plynoucí po řece, jež udává základní ton krajinomalbě i úvahám, v „Opilci“ představa kontrastu mezi životem města a africkou stepí, a posléze v „Záchraně“ vidina „pokojné krajiny, spící ve světle měsíčním“, v jejíž tichost rozlévá se posléze celá povídka. Postupem knihy však barva, jež byla zprvu jakoby utkvělá, točíc se ve víru, dává se do pohybu: z víru rozvíjí se proud. Vývoj, jež prodělává Čapkův duch, nazval bych vývojem o d b a r v e n é v i d i n y, zřené zároveň a mnoha stran a rozložené v křížící se plošky, k s y m f o n i c k é s t a v b ě. „Veš“ a „Syn Zla“ jsou již více variacemi určitých citových barev. Jako v symfonii je thematem citový stav, jehož rytmus se rozvíjí, šíří a stoupá, aniž však naplňuje se vědným obsahem, tak i v poslední próse Čapkově nejde o děj, nýbrž o skupinu představ, jež by svým rytmickým rozvojem vzbudily pocit nahého zla.

Srdce, jež hovoří k nám z těchto prós, je utrýzněné a těžké, jako by stále bylo stlačováno pocitem lítosti a zavržení. Teskná je řada postav, do nichž vmýšlí si samo sebe a v nichž prochází světem: tiskne se k vratům v prsou odhozeného člověka, minuvšího se svým životem, leží na dně řeky v tělech utopenců, mučených touhou po životě, potácí se po nohou

oklamaného opilce a choulí se k žalární zdi ve věžňovi. U-sedá s žebrákem do prachu a stále jako by trpělo tíživou vidinou viny. Ale z onoho prachu, z lítosti, zhuštěné až v zoufalství, pozvídá se náhle na křídlech soucitu vysoko k nebi: a tehdy jsou jeho slova plna smířené něhy, a dopadají k zemi jako svit návečerních hvězd, v němž je průzračný chlad prostoru, jímž prochází. Leč i tyto osvobozené chvíle lámou se netušeně: a v srdci ozývá se náhle znovu potřeba rouhání, potřeba potřísnutí vlastní běl zlým kalem země. Poděšeno vlastní svatostí, rozdvojeno náhlou pochybou i studem, vrhá se znovu k zemi, do nejtemnějšího z jejích koutů, jako by mělo osudnou potřebu trpěti, dokázati sobě samému svou nehodnost a naplniti si ústa prachem. Čapkův vztah k životu je směs hořkosti a lásky, podivu a výčitek; jeho slova jsou rozvířenou stupnicí od proklínání k andělskému chvalořečení. Jeho výsměch je těžký bolestí a jeho radost je těžká slitováním. V pohledu, jímž obzírá svět, je vždy cosi z ponuré optiky polospánku: za všemi lidmi i věcmi plouží se vždy nesvětský stín, jenž je proměňuje v touživé přízraky, které nás tísní proto, že jim nevidíme jasně do tváře.

Čapkovy prósy podobají se svou utvářeností ohňům, šle-hajícím do hluboké tmy. Mají všecken nepokoj a měnivost plamenů, ale mnohde i jejich zmatenost a neurčitost. Jejich tvary se chvějí a přeskakují, a často jsou pohlčovány barvami. Obraz, než stačíš jej pochopiti, bortí se náhle a netušeně

v jiný, takže mnohé z obrazů, nemohouce vyzníti prostě jen svým citovým tónem, vzbuzují dojem symbolů, jimiž nechtějí býti. Pohyb je leckde příliš kvapný, aby nezapůsobil jako zmatek. Vidiny jsou zřeny někdy příliš malířsky anebo zase příliš hudebně, takže samy utlačují svou výrazovou sílu. Při symfonickém rozvádění pak mnohdy je opomenuto, že představa nemá vždy oné bezprostřední srozumitelnosti a ohebnosti, jakou má skupina tonů. Přes to však kniha J. Čapkova je radostným kladem naší mladé prósy, neboť je do důsledků organickým a svérázným celkem nejen svým stylem, nýbrž i vším nazíráním a básnickou technikou. Měkká vlna teskného lyrismu, která v mnohém vzpomíná K. H. Máchy, ukazuje, že kniha Čapkova přes všechnu netušenost a bizarnost své formy vyrůstá z domácí půdy, a že i v ní, byť ne-
zvykle a nově, hovoří duch naší račy.

(Z Národních Listů 1917)

Albert Ehrenstein.

S M R T H O M É R O V A

aneb

m u č e n n i c t v í b á s n í k o v o

Drama pro kinematograf

„Proemieskní slova úvodní.“

Protestuji slavnostně proti věštbě geniálního dandyho Ovida, neslýchaně krátkou lhůtu dávající: „Vivet Maeonides, Tonedos dum stabit et Ida, dum rapidas Simoïs in mare solvet aquas.“ Jako kdyby Homer tato zavšivená, nejbližše splatným zemětřesením zhandikapovaná místa neměl přežiti o aeóny!

Protestuji dále proti bláznivému překroucení, jehož se dopustil můj cynický přítel Lukyan, že Homér za trojské války (1193 — 1184 př. Kr.) býval dromedářem v Baktrii. Pravdivo spíše blbské slovo archaických pedagogů: „Sedmero měst se přelo o čest, že porodila Homéra: Smyrna, Rhodos, Kolofon, Salamis, Chios, Skyros, Athenai.“

Ale oč se rozliční otcové měst tak úporně přeli, doví se lehkovážně oklamané potomstvo teprve tímto filmem.

1. o b r a z

Homér básní Illiadu a Odysseji; starý muž přechází před svým stanem, skanduje a drnkaje na lyru.

2. o b r a z

Na statku Odysseově Homér deklamuje cosi svému králi. Odysseus káže otroku, by podal pěvci pohár vína i čestný dar: krávu naraženou mlékem. Homér děkuje s radostí, pije, dává si chodící honorář otrokem dovésti domů, a prohlašuje hrd, rozjařen vínem, žádný tvor že by daru více byl nezasloužil než on. A ukazuje na sochu Foiba Apollona, ujišťuje ani tento bůh že by byl nebásnil lépe než on, nanejvýše stejně dobře. Neníť Apollo prý nežli odnož amúsského Zeva. Homér

však umění básnické zdědil, jej zplodili pěvci, Fémios s Demodokou.

3. o b r a z

Na Olympu, obklopen devaterem křepčících Mus, Foibos Apollo slyší toto rouhavé vlastní oznamování se básníkovi i řítí se bílou horskou mlhou do Ithaky, na ramenou složen luk a kuši plau hřmících šípův.

4. o b r a z

Hrozící tváře. Dochází k závodům. Odysseus ať rozhodne mezi básníky Apollonem a Homérem. Apoll sahá po lyře Homérově. (O čem píše mladistvý bůh, ukazuje.)

5. o b r a z

Achilles opírá svůj třpytný štít o zeď a zkouší, vrhaje se na ni ohromným svým jasanovým kopím, proraziti bránu Troje. Kopí se roztrhává. Zuřivý Achill rukama chce vyzdvihnouti bránu z veřejí. Darmo varuje, hroze se zdi, Apollon; Pelidský neustává, když pak si nakládá kolísavá vrata

staré Troje na svá demonská ramena, využívá šíp bohův paty Achillovy. Řekové a Trojští bojují v známých malebných postojích o mrtvolu Achillovu. Zatím co tlustoch Aias zabíjí nejudatnější Trojany, snáší Odysseus velmi obtěžován, mrtvolu k lodím. . . Vděčna podává Achillova máti Thetis Odysseovi zbroj Achillovu.

6. o b r a z

Odysseus vyslechl tento podplatný chvalozpěv s pohnutím, ale Homér zůstává nevzrušen, jeho zpěv,

7. o b r a z

líčí lásku Apollonovu k Dafné. Kterak zamilovaný bůh se připližuje za nymfou u pramene se česající, jak ji špehuje, do lesa i z lesa pronásleduje. Dafné téměř polapena v posledním okamžiku pozdvihuje rukou k matce své Zemi, a sklání je, a jest jí proměněna v suchý keř. Takže bůh místo sladké děvy tiskne hořký vavřík (daphne laurus.)

8. o b r a z

Když Homér skončí, obnovuje se v Apollonovi hoře po milené Dafné, zahaluje si hlavu. Lhostejný uznává plačící

bůh, že Odysseus ho prohlašuje přemoženým, stiská pln soucitu ruku Homérovu, hladí ho lítostně po očích, lících a ramenou, a vyznává, že jsa přemožen, nemá moci, aby odvrátil od hlavy Homérovy osud básníka.

9. o b r a z

Odysseus, veslo na ramenou, loučí se s Homérem. By usmířil Poseidona, jemuž oslepil syna Polyféma, jest Odysseovi jíti na pout, která má trvati tak dlouho, až dospěje národa vnitř země, jenž by považoval jeho veslo za lopatu. Odysseus poroučí básníka péči Telemachově a Penelopině.

10. o b r a z

Ale Telemach jest ustavičně na lovu divokých koz. A Penelopa uděluje básníkovi, an se v domácnosti nejeví valně užitečným, (její nejtěžší, modrou pentlí okrášlené, krotké zamilované krmné huse rozšlápl nohu) menších a menších porcí, až posléze s těžkým srdcem, zpola vytlačen konkurentem, domácím žebrákem Irem, se rozhodne odejíti z paláce. Penelope mu vymazala dvě hrudy sýra na chléb a Homér se dává na cesty.

11. o b r a z

Pozbyv rodičů v nejranějším dětství a neznaje svého otcovského města, jež by ho mělo živiti v kmetském věku, pouští se nejprv do bohaté Asie, Feničané, kterým za to dává Odysseem darovanou krávu, berou ho s sebou na své lodi

Sedmero bolestných zastavení

12. o b r a z

1. S m y r n a. Nežli básník, zesláblý plavbou a strádáním vejde do města, obarví si zšedivělé svoje vlasy a vousy. Pěje na náměstí za chlebiček. Lid však se mu vysmívá — barva na vlasy byla špatná, vydala mu zelené kadeře vlasův a vousů. Vysílen sedá si ubohý, posmívajícími se mu dětmi pronásledovaný žebravý šumař v městském parku smyrnenském na lávku a usíná, opřen o nízkou hradební zeď. Nedojat tabulkou „Tyto sady se doporučuji ochraně obecnstva“, sahá velbloud přes zeď a zelenou barvou zláká, ožirá lebku Homérovu, že jest hola jako krysí ocas. Od té nosí paruku.

13. o b r a z

2. K o l o f o n. Přílišným užíváním kalafuny a ustavičným brnkáním na harfu podbírají se prstové Homérovi. Bojí se,

že mu uhnije ruka, touží po pokoji a ošetření. Dává se polou zoufalý, polou v roztoužení, za krásnou ženskou do chrámu Apollona Kúrotrofa. Sklání se a úpí k bohu, by žena pohrdla divokými nocemi lásky a svěžími jinochy a nad ním se smílovala. Ale ta se naklání chrámovému sluhovi a Homérovi nezbývá než dále skládati Illiadu a Odysseji.

14. o b r a z

3. R h o d o s. Zklamán odchází Homér z Asie. Na Rhodu s počátku ho pěkně uvítají. Ale potom jej odvedou na královský hrad a ukazujíce mu na zticha blbnoucího dědu, ujišťují ho, to že Heraklid Tlepolemos, jemuž v Illiadě dal zahynouti rukou Sarpedonovou. Načež zuře prohlašuje syn idiota starce, Tlepolemik Thersites, že Homér napsal krvák, a básníkovi další prodlévání na ostrově úředně zakázáno.

15. o b r a z

4. C h i o s. Dobré víno tohoto ostrova opět pozdvihá náladu Homérovu: Prozpěvuje si svoje písně. I blíží se důvěrou oblaženému jinoch semitského vzezření: Lykofron. Prosi Homéra, by mu ještě něco zadeklamoval. Básník vyhovuje. Lykofron jej chválí, nabízí mu, že sám též bude přednášeti

zpěvy Homérový, a sice kamkoliv přijde. Ale Homérovo jméno jest prý ještě mladé a neznámé, na propagandu že se podnikne vše, co myslitelno, ale takové věci jdou velmi do peněz, zkrátka vymámi na něm jako „odškodné a příspěvek na — výlohy“ pramnický syr, jež sedlák básníkovi daroval, ohrne ještě nos nad jakostí syra a vytrácí se na věky. Lykofron byl — první nakladatel.

16. o b r a z

5. S k y r o s. Skyrští slavi veselku Pelidského Neoptolema s Heleny a Menelaa dcerou Hermionou. Pěvec Achillův psy vyštván neopěvaným, opilým Pyrrhem.

17. o b r a z

6. S a l a m i s. Homér právě přichází včas, by jako divák se mohl účastniti procesí ku cti tlustého Aia i SVATÉHO Teukra. Že jsa krátkozraký před kněžími nesmeká paruky, za vytí chátry zahrán s ostrova.

18. o b r a z

7. A t h é n y. Když Homér od Prytaneia si žádá býti stravován, navrhuje Platon, syn Kassnerův, by rhapsod, an

v svých ostatně hypermoderních zpěvech o Athénách příliš málo se zmiňoval, a jinak také tuze tam hověl chlípnosti, vypisuje necudná spojení Zevova s Herou, Aresova s Afroditou, střepinkovým soudem z Athén byl vyobcován. Stává se.

19. o b r a z

I o s. Polou slep a po čtyřech se plahoče, tu a tam soucitnými lodníky přijat, toulá se Homér z města do města, z ostrova na ostrov. Žádné občanstvo nechce ho živiti, opět a opět jako obtížný cizozemec posílán šupem, otcové kterékoliv obce energicky se brání, že toto mrzácké chlapisko by bylo vyšlo z jejich Polidu. Na pobřeží losském posléze vyčerpán si odpočívá. Rybářští chlupci, prázdné sítě na ramenou vy-lézají z člunův a škádlí ho. Dávají mu hádanku:

„Co jsme chytili, nechali jsme tam.
Čeho jsme nechytili, neseme sebou.“

Homér zoufale hloubá, nemůže najíti rozřešení. Lykofronovi podobný hošík, syn Lykofronův, jej osvíti: protože nebyli s to, aby chytili nějaké ryby, viskali sobě na břehu vši, lapené pobili, nelapené proti vůli nesli si domů. . . Všiví kluci odcházejí. Homér nařikaje potřásá hlavou. Maje hoře z toho,

že, teď i duchem sestárnuv, prostičké hádanky klučinů nedovedl uhádnouti, vrhá se s skalin do moře.

20. o b r a z

Bědný hrob Homérův na losu. Nápis : „Zde pokrývá země svatou hlavu Homérovu, jenž v svých písních opěval hrdiny.“

21. o b r a z

ukazuje břich vládního rady profesora Methusalema Leichenstilla, jenž, by rychleji postupoval v úradě, všecky obrazové okrasy Achillova štítu si dal vytetovati na břich.

22. o b r a z

Učební hodina u prof. Leichenstilla. Vedle katedry stojí, Lykofronovi a jeho hádanku vysvětlujícímu synku velice podoben, primus Eugen Pelideles. Mele: „Sedmero měst se přelo o čest, že porodila Homéra: Smyrna, Rhodos, Kolofon, Salamis, Chios, Skyros, Athenai.“

I vzdouvá se moře proti podiu kathedry, vlnami hnána
připlouvá mrtvola Homérova. Kterak pohled jeho mrtvých
očí se dotýká Pelidela, krvácejí jeho rány. . . a na všecko a
na všecky se vrhají vody času. —

Přeložil Bohuslav Reynek

DRAHOCENNÝ UMĚLECKÝ NÁLEZ V DÓMĚ SVATOVÍTSKÉM

Starý hradčanský chrám vydal opět jeden ze svých pokladů. V poslední době přikročilo se k opravě oltáře v kapli svatého Zikmunda, jakož i k částečné úpravě kaple samé, a především večer — při prohlédávání hlubin oltářních — našli pp. kanovník dr. A. Podlaha a stavitel dómu arch. K. Hilbert převážnou uměleckou a historickou památku: skříňku ze slonové kosti s ostatky svatého Zikmunda s potvrzením císaře a krále Karla IV., že obsah jest pravý.

Laskavosti páně kanovníkově děkuji, že jsem tento vzácný předmět si mohl již prohlédnouti, ale marno mluvit: člověku až srdce plesá!

Uložení jeho i nález sám odpovídá uložení ostatků svatého Václava a jejich nalezení stavitelem dómu K. Hilbertem.

V rouše barokního oltáře zůstalo totiž staré jádro oltáře gotického s tumbou, jež jest prázdná, a s oltářním stolem, který však měl pod obalem neznámou, zamřížovanou dutinu. V této dutině našli jmenovaní odborníci v pondělí, 8. července, večer olověnou skříňku asi $\frac{3}{4}$ metru dlouhou a na ní olověnou desku, v níž jest gotickým písmem vyrytý latinský nápis oznamující, že v truhličce jsou ostatky svatého Zikmunda, krále burgundského a arelatského, a že je v hrob uložil císař římský a král český Karel Čtvrtý roku 1363. V této truhličce, v níž se i krásné pečetě císařovy na důkaz autenticity nalézají, byla pak ona skříňka ze slonové kosti, o níž jsme mluvili, a teprve v které jsou uloženy — tu zase ještě v olovu — světcovy ostatky.

Skříňka jest asi 3 dm. dlouhá, asi $1\frac{1}{2}$ dm. vysoká a asi tak i široká. Dřevěná kostra její obložena jest destičkami ze slonové kosti, na nichž kolem kol jsou rozkošné reliefky figurek na zlaceném podkladu a částečně polychromovaných, kteréžto destičky jsou na kostru částečně připevněny hřebíčky se zlatými hla-

vičkami. Sloh skříňky jest gotický, ač na první pohled činí dojem románský: víko jest ornamentální, sedlový hřbet jeho opět figurální. Toť tedy onen nový, dosud neznámý poklad svatovítský. Bude patrně opět jednou vrácen tichu oltářního nitra, pro něž byl Otcem Vlasti určen, a zmizí zase na staletí očím lidským. Ale třeba že jen jedinkráte a na krátko zahlédnut, o jednom svědčí jako vše, co vyšlo z vůle a ducha našeho Karla IV.: ať to jest most, ať hrad, ať kaple, ať chrám, ať hrob Svátého knížete, ať uložení ostatků svátého Zikmunda, *že všecko, čeho se tento muž dotkl, jest vždycky myšleno pro věky a vybaveno vznešeností a krásou!*

Jar. Hilbert.

(Venkov, 10. července 1918.)

Škola. Dřevoryt z dílny basilejské s počátku 16. století

Z BEZDĚČNÉ KORESPONDENCE

„... Pan inšpektor Ždímal, též profesor fyziky a matematiky na reálce v Telči — blahé paměti, neboť mne zplodila k vzdělanosti — dal si mne dne 30. října 1917 předvézti četníkem na hejtmanství do Dačic, kamž mi noha nedovoluje dojít. Jest to od Staré Říše 5 hodin. V noci poprášil sníh sušší věci, oplotky, kameny, hromady chvoje a vyšší kopce a teď časně zrána mží studeným deštěm. Jedeme tudíž v cikánské boudě, kdesi s bídou na chvat sehnané. Ležím na slámě vzadu jako svázané dobytče, (zatím co četník sedí pokojně vpředu s vozkou — z čehož viděti, že neuteku —) a popěvkuju bezděky pro sebe verše z národní písně Velecké:

Velikomocný císaři
ať to sklidíme v bázni Tvé,
tím živíme čeládky své,
bližní, též i svá hovádka,
však sme všichni Tvá čeládka.

Vůz příjemně drkotá, do plachet zafukuje mírně vítr a bouda pěkně nás chrání proti podzimnímu mžení...

Pan inšpektor Ždímal sepsal protokol, před tím podav mi kolegiálně ruku — i já měl kdysi rozběhnuto na profesora, ba mnozí myslí, že už jsem jím byl a že mne vyhodili — sám pak podepsal a poněvadž já, opojený čerstvým vzduchem, na nějž už dlouho jsem nevylezl, nezdál jsem se ani sám sobě dosti schopným k tomuto úřednímu výkonu, podepsal za mne četník prý jakožto „svědek“. Spokojil jsem se jen podotknutím, že papír ten nemá smyslu. Četník, vykonav všechny povinnosti svého stavu, odešel, a poněvadž nemohu na pravou nohu, pomohli mně sluhové se schodů až do průjezdu, kdež mne nechali ležeti — neboť lékař přikázal, bych na nohu nestoupal — na holých dlaždičkách, pěkných čtverečkovaných dlaždičkách, čistých, tu a tam jen poplivnutých. Ležel jsem hodinu, kdy pání obědvají, chodili mimo lidé, a ač důslednost situace k tomu vybízela, nepoprosil jsem nikoho

o almužnu. Byl jsem v cizím místě, pod schodištěm sl. c. k. okr. hejtmanství v Dačicích, kde jistě číhaly paragrafy proti žebrotě naostřenější, a každý z mimojdoucích zajisté mi dosvědčí, že jsem nežebral. Z čehož plyne: jsem dále plně loyální.* Hodinu, v níž páni obědvávají, poležev na dlaždičkách průjezdu c. k. okres. hejtmanství v Dačicích, byl jsem pak odvezen v pokoji do Staré Říše mhavou, již vyjasněnější jesení, ozdobenou stříbrnými kmeny bříz a těmi zbytky zlatistých korun, jež ještě nebyly složeny na zimu do pokladnic, opažených parcelami hnědých a zelených políček. Z koutů temných lesů vytahoval si listopad dušičkový úbor a sbíral cáry svadebních košil, jež nebudou nikdy došity...

Ctěná paní, vybízí mne knihkupec p. T. B. z N., bych Vám poslal knihu „Axela“ od Villiersa de l' Isle Adama. Vám knihu a jemu „účet s obvyklým knihkupeckým rabatem.“

Knihu Vám s radostí posílám, ale máme jisté vydavatelské způsoby, jež se arci světu zdají nezpůsobnými, jichž však jest se nám přidržovati pro malý počet našich čtenářů a chce-li se dbáti spravedlnosti.

Předně dbáme toho, by knihy naše byly dobré obsahem a úhledného zevnějšku, na dobrých papírech atd. Tak Axel jest tištěn na ručním rýhovaném papíře a dvojí barvou.

Dále dbáme náležité kompensace. Jest teď mnoho velmi chudých lidí, často vysoce vzdělaných, ducha vznešeného, „krásných duší tuláckých, které umírají žízni na březích proudů Ráje.“ Buď si hájí neodvislosti a panenskosti duše, nechtě-

* Kéž by mi tato zdrženlivost mou potrhanou loyality poněkud zalátala!

jíce se przniti na některých často odporných a morových „místech“, nebo jiným životním osudem odkázány jsou vždy *čekati*, až na ně dojde, až i jim Štěstěna nějaký zob utrousí. Uznávajíce i jejich potřeby duchovního osvěžování, a zminěného *čekání* majíce plnou zkušenost, rozhodli jsme se k zmíněné kompensaci ve vydávání Dobrého Díla, jehož vyšlo již 50 svazků, a Nova & Vetera, 29 svazků. Kompensaci „na zdař Bůh“, nedbající železného zákona, vyjadřovaného příslovím: Kupsobě nastal. Darmodej umřel. Tedy kompensace na způsob starých „*honorářů*“ ! Kdo jsou schopni dáti více, dávají více a tím umožňují, by jiní mohli dáti méně nebo dostati zdarma.

Neznám Vás a nevím, jste-li poklasnou nebo správcovou na velkostatku S. I kdybyste byla sama paní velkostatku, jest možno, abyste byla chudá jako ta kněžna v drobných prosách Vrchlického, která v parku svého zadluženého zámku daruje žebračce poslední peniz, by pak přiseděla zimní večer u nevytopených kamen bez večere. Proto nezkoumám ani hloubky, ani dna Vaší peněženky. Máte na vůli svazek vrátiti nebo podržeti. Ale toto bylo nezbytno připojiti průvodem, aby, jak již jsem řekl, spravedlnost netrpěla. V úctě

J. F.

Důstojnému Pánu P. X. X., katechetovi ve N. — S díky stvrzujeme 17 + 10 K. Jak rádi bychom stanovili pevné ceny, by bylo možno ušetřiti našim odběratelům takových nemi-

lých rozpaků, jež projevujete na rubu složenek! Ale učinit; tak, vyloučíme ze svého podnikání pomoc Boží, a — konec vydávání! Kdyby Vašich 27 K za 4 svazky, mezi nimiž jsou takové knihy jako *Listy svatého Jeronýma* a *Život ctih. Anny Kateřiny Emmerichové* nedoplnila X. X., vídeňská služka, svými 70ti korunami, nebo kaplan X. Y. svými 300 korunami, nebylo by možno podniknouti nového svazku. Kdybyste nám to tak nerozpočítával: za sv. 40. 1 K, za sv. 42. 2 K, za sv. 41. 7 K a za sv. 37. 7 K, a poslal beze slova 27 K, pomyslíme si: vydrží matku, sestry, snad i pije, hrá v karty a nevyhrává, neb něco jiného lidského tropí, ale má rád knihy, — a my s radostí knihy pošleme. Ale tak nízko ceniti naše svazky! V této době, kdy cívka nití jest za 20 K a sousto na lžici za koruny!

—

„P. T. Račte nám obratem zaslati a přiložte sl. list po 1 výtisku všechny Vaše bibliofilské publikace brož. váz., *ne dražší však než do 25 K jedna.*“ Podivná podmínka pánů Hejdy a Tučka, knihkupců v Praze! Možná že o tom ani chefové nevědí a že jen nějaký příručí jich jménem něco chce s námi podniknouti — k našemu prospěchu.

—

Urozená paní hraběnko!

Na váš lístek z psacího stroje odpovídám, že katalogu knih nemáme a že sotva byste si u nás něco „pro vojáky a děti“

vybrala. Usilujeme o knihy dobré a krásné v duchu katolickém a nynějšími světskými potřebami a zábavami naprosto se neobíráme. Kdybyste vážněji chtěla seznati naše snahy, jsme ochotni Vám ukázky poslati.

V úctě . . .

Pane doktore, byv vyzván knihkupcem posílám Vám „Axela“ od Villiersa de l' Isle Adama.

Úctu však přiložiti nemohu, protože „krámských“ cen nemáme. Vydáváme „na zdař Bůh“, usilujíce o Dílo opravdu Dobré a snažíce se i chudším dopřáti naší četby tím, že nestýcháme se přijímati darů neb *půjček* od těch, kdož jsou strážci veřejí „stanů Semových“, do nichž se celý svět teď dobrovolně nebo nedobrovolně stěhuje, nebo jejich správci.

Vypustí-li teď někdo, jehož jméno není v „deskách zemských“ zaneseno, slovo *půjčka* přes ohradu zubní, bývá považován za podvodníka. Víme to, ale sedmnáct let naší práce tedy od počátku tohoto století, totiž 50 svazků „Dobrého Díla“ a 29 svazků Nova & Vetera též něco váží na bezpečnost úvěru u nás.

Můžete-li tedy, pane doktore, pomozte nám něčím : k Novému Roku se toho vždy nahrne, že každý, koho nám v tuto dobu Prozřetelnost přivede na oči, zdá se nám poslem s nebe a chytáme se ho za křídla. Často arci uváznou nám v ruku

místo křídel jen šosy, ale okolnostmi hnáni doufáme vždy
v nemožné a věříme v zázraky; ký div, že se osmělujeme i
před pány doktory.

V úctě

J. F.

Karel ČAPEK

Karel ČAPEK, **BOŽÍ MUKA**. *Kniha novel*. Praha, naklad. J. Otto, 1917. Svazek 19 cm vys. a 12·5 šir., str. 204. Za 4 K.

V knížce této poučíte se o chabosti a beznadějně omezenosti lidského rozumu, jak o něm učí Církev. Když ne milostí, pokrokem nic se v něm nespraví. Jest v ní též ukázáno, že kromě vzdělání školového jest ještě jiná vzdělanost a jiné cesty života vyššího. „Můj bratr nechodil do škol, nemá ponětí o vědách; neví vůbec, co je možno a nemožno... nikdy se nestaral o to, co smí, jakoby neměl svědomí ani hranic...“ A jest zde obhajováno tajemství osamocených šlépějí v lidském životě, „kročejů, které odnikud a nikam nevedou.“ A jest zde oslaven zázrak: „Hleďte, viděl jsem ledacos a četl mnohé nad to; ale ze všeho toho nic jsem nechápal lépe než vzkříšení dcery Jairovy... Kdyby se věci děly tak, jak jest přirozeno naší duši, dály by se zázraky.“ A učí se zde, že „minulost není tak samozřejma, jak si Matys myslí. Je nesmírně nejasná. Časem staly se podivné a nemožné věci. Zdá se mně, jako bych stál na kraji polo neznámého světa; něco jsem už objevil, ale ostatek jde neskonale dále a šíře, než jsem tušil... To je milosrdný omyl, že se nám vlastní minulost jeví známou; známe jen něco, ale vše ostatní... Většinu měli bychom teprve prožít!“ Ano, jen takovýmto rozjímáním dostaneme se k rodovému svědomí a k odpykávání za dědy a báby, k odpykávání viny dědičné, z čehož teď lidstvo jakoby bylo vymiškováno. A mnoho jiných záblesků Absolutna vám zazáří při pozorné četbě této novinky.

Georg GROSZ

Georg GROSZ, **KLEINE GROSZ MAPPE**. 20 Originallithographien, Der Malik-Verlag, Berlin-Halensee, 1917. 30 cm × 23 cm. 100 Exemplare. numeriert Nr. 21—120, à 35 M. 15 Sonder-Exemplare, vom Künstler signiert, auf Kaiserlich-Japan, numeriert Nr. 6—20, à 50 M. Desgleichen Nr. 1—5, à 60 M.

Jest-li též úkolem umělcovým, by nám odhaloval z důležitostí kolem nás, čeho každý nevidí, pak Jiří Grosz koná dobře své dílo. Když chodíte ulicemi velkoměst, když se zastavujete v uzlech těchto ulic, v kavárnách, hostincích, vinárnách, vidíte pěkně ošacené pány a dámy, a jen matně tušíte, co pod šaty doutná, jaké obludnosti duševní oděv přikrývá. Nechce se jaksí všeho domyslíti, co z pádu prvotního člověka zdědil člověk moderní. Třeba, by promluvilo dítě do slavnostního průvodu veličenstva Buržoy: „Král jest nahý“ a kde kdo, i dvořané v průvodu vidí, oč se báli zavaditi: ohyzdnou nahotu těch, jimž jest vše dovoleno.

Jiří Grosz jest též objevitelem Ameriky po jisté stránce: Když totiž zobrazuje Nový Svět jako bolestnou parodii snah Christoforových, ten jeho zvláštní život, který daleko předbíhá groteskností sobectví a krutostí nelásky Svět Starý, daleko do předu, že na něm možno studovati moderní pokrok, do něhož se svět rozvíje ke konci konců,

François COPPÉE

Leon Bloy: *Žebrák Nevděčnik*. 25. dubna 1893.

„... potkávám na ulici Coppéa a ejhle, ten akademik mne pozdravuje.

Na mou věru! ano, almužna chudého! Nepocífoval jsem toho potřeby, avšak přece, jaká štědrost v tom smeknutí klobouku; i vzdaluje se s srdcem sladce rozhoupaným, sám u sebe si hovoře: Právě jsem někoho obšťastnil!...

Srdce Coppéeovo! Ach! nepoznám nikdy zbabělejšího, nikdy nuznějšího srdce. — Kdo to? zvolá vyslanec Jupiterův. — P ř í t e l k d e k o h o, odpoví, třesa se, pacholek Amfitryonův,

denní přijímání

Leon Bloy, *Čtyři léta zajetí*: 10. března 1902.

„Jansenismus stále trvá. Jest nekonečný počet domnělých katolíků, kteří nevědí, že každodenní přijímání jest důtklivým požadavkem Modlitby Páně: *P a n e m q u o t i d i a n u m*. Bizarní křesťané, kteří ho nechtějí, nezbytně znovu obnovují bez svého vědomí odstrašující Zlobu Betléma. — Byl jsem cizincem, řekne jim soudce, a n e p o s k y t l i j s t e m i p o h o s t i n s t v í.“

22. dubna 1902 tamtéž:

„Tělo Ježíše Krista! Jaký to plamen šlehne často srdcem, n e m o s c i e n s u n d e v e n i a t a u t q u o v a d a t ?“

24. května 1902 tamtéž:

Pudu buržoasnímu nejodpornějším jest denní přijímání. Buržoa jí v š e c h n o, vyjímaje Boha.

Jaroslav MARIA

Jaroslav M a r i a, *Werther*. Román. Druhé vydání. Nakladatel Vilímek v Praze r. 1918.

Zde sentimentalismus jest pěstován ve skleníku. Pravá laboratoř jedů pro srdce rozmazlená a rozměklá. Toto jest ta pravá germanisace, hlubší než ty jiné, poněvadž citová. Bylo by třeba napsati: dílo velmi špatné, kdyby se samo nudou neodsuzovalo. Plamenům, Koniáši, na zlost blbým Čechům, kteří si v takové četbě libují.

Carlo MENSE

Carlo M e n s e, *Dáma s vějířem*. Kresba. 1914. U Goltze (Zeichnung P. 727) v Mnichově r. 1917. za 60 M — Vel. kresby 31 cm X 17 cm. Skvostná Dáma v Alastairském úboru, rozpustile sedící. Tvář vyloužená všemi zažitky toho, čemu svět zvykl říkati láska. Jsme příliš staří na takové motivy. Vracíme, ač dílo uměním výborné.

Jarmil KRECAR

Jarmil K r e c a r, *Ilseino srdce*. Nákladem Bradáče na Vinohradech. 1917.

Autor dlouho brousil, tepal, ciseloval. Ale k drahým kamenům, k zlatu a stříbru nelze snadno se dostat, i bral materiál lacinější a cítí se pod prsty, že se to brzy ošoupá a ohnuší.

Richard SEEWALD

Richard S e e w a l d, *Variété*. Dřevoryt. (Goltz v Mnichově r. 1917. za 20 M.) — Příliš umělecké pozornosti zábavám, jež snad mají smysl tak do patnácti až dvaceti let. Aspoň tento list nic zvláštního v životě neobjevuje. Neuschová se.

Arnošt PROCHÁZKA

TANEC SMRTI. Povídky. Uspořádal Arnošt Procházka. V Praze 1917. — Zbytečná snůška kde čeho, kterou prý, jak pitomě směšně, bez ironie, vysvětluje p. pořadatel v úvodě, není jaksi látka o smrti vyčerpána, „což dnes by bylo vůbec nemožné uskutečnit.“ Články jednotlivé jsou posbírány z knížek, jež jsou každému snadno po ruce. Tak se dělá literatura: vybrakují se dobří autoři, vytrhají se cedrové desky vzácných řezeb a starodávných run z opázení chrámů a paláců, sbíje se lacinými latováký umrlčí truhla, olakuje se úvodem pořadatelovým a nese se okázale ulicemi. Ale co všechno se nevaří na tento p o k o s t (umrlčí práce: po kostech)! Jest toho sice kbelíček, jen na čtyři strany, ale dosti smradlavé, bychom směli o tom i my říci, co nám slina na jazyk přinese. Nuže, v těchto divagacích* co věta to lež a nestoudné na cti utržení Smrti, o níž, jak napsal jistý jezuita, každý ví, v níž však nikdo nevěří. Tento harlekýn, jako svéráz vyšňořený prýmky všech esthetismů a filosofismů, balancuje na vysokých kothurnech svých postojů sice dosti udatně a vytrvale na stará kolena. Nešlo by tedy ani tak o rovnováhu. Nemoc jest jinde. Neboť ať sebe více se zapírá, ať sebe méně papíru popíše, cí t í t e, že slova jdou z něho jako po klysteru. Až stydno, pomyslíme-li si, že i člověku, jemuž bylo dáno všelicos v Čechách zpuchřelého rozvrátiti a všelicos pěkného z ciziny do naší půdy přesaditi, dásně se klepou snad už proti jeho vůli, kteráž dle jeho hesla se měla díti, byf svět zhynul (*Pereat mundus, fiat voluntas mea*) a blekotají mu bezděky nejvšednějšími frásemi ostatních našich velikášů a břídlů; od Šaldy, Macharů, F.V. Krejčích, až k Masarykům, Drtlnům a obecným politikářům nevyjmenovatelným (kdož by také dovedl vyjmenovati všechnen ten český potěr zprtané evropské kultury?)!

Ano, až tam to dotáhlo umění snadno žvaniti, pěstované jen pro toto umění.

* Divagace! t. j. mluvení z cesty, kdyby však autor nebyl až příliš přičetným!

Papež BENEDIKT IX.

Dr. Beda D u d í k: *Dějiny Moravy*, díl II., kn. V., hl. 1.

Politika Římská libovala sobě ode dávna, aby národové, jazykem a povahou k sobě slušící, také v osobité státní skupenství se spolčovali, nedadouce nutiti se do různorodé státní hromady a do spolků s národy cizího jazyka a cizího původu i mravu. Již v IX. století za Rostislava a Svatopluka, nanovo pak v X. věku za Boleslava Chrabrého poznávali slovanští národové této politiky na sobě; proč by i za Břetislava byla Stolica Římská zpěčovala se vstoupiti zase na tuto cestu spravedlivou? Kdyby tehdež v Římě byli panovali muži jako Jan VIII., Sylvestr II. a jiní jim podobní, zajisté by se rozhodli podporovati úmysly Břetislavovy; ale té doby seděl na stolici Petrově ničemný holobrádek, kterýž nazýval se Benediktem IX. a jehož byli jsou hrabata Tusculanští, podobně co předchůdce jeho Jana XIX. na nejvyšší v Církvi důstojenství v zšerednění jeho povýšili.

GAMMA

G a m m a, *Brázda*. Dvě knížky českého novináře. Knižka první: Uměním. Knižka druhá: Životem. Štencův grafický kabinet, Praha 1917. 2 svažečky (290 str. + 276 str.) za 12 K.

Marně se pokouším protáhnouti se touto Brázdou od počátku až do konce. Co zbytečných „otázek“, co zbytečného psaní, když si spisovatelé neučiní osou Absolutna!

Rudolf GROSZMANN

Rudolf Groszmann, *Mädchen in Hängematten*. Radierung. (Goltz, München, 1917, za 60 M.) — „Dívky ve visutých sítích.“ Jedna zívá, druhá dřímá. Zdá se, že se obě silně nudí ve svých líných tělech neoběhaných jaloviček. Umělec tato těla sice znamenitě vyjádřil, ale nevíme, proč je platiti v drahocenném leptu, když teď jsou tak laciná na potkání ve skutečnosti. Vráceno.

Bismarck

Leon Bloy, *Žebrák nevděčnik*, 4. února 1893.

„Četba Bismarka od Moritze Buscha. Hanebná kniha. Autor chtěl oslaviti kancléře, i učinil to tak nízce, tak hloupě, že jeho veliký svazek jest nejhroznějším pamfletem proti tomuto falešnému velikánu, jehož prostřednost září na všech stranách. By duch německý se zošklivil kde komu, třeba jen, by takováto kniha, kde válka jest den za dnem vypravována, neposkytla nikdy dojmu velikosti!“

Genius

Leon Bloy, *Žebrák Nevděčnik*, 8. května 1892.

„Talent, každým milovaný, přísluší Otci a Synu. Genius, celým světem nenáviděný, náleží jen a jen Duchu Svatému.“

KROFTA

K r o f t a, Praha-Smíchov, Palackého tř. č. 34. Krofta jest český vynálezce a vyrabitel lidského zdraví. Pracuje s nábožností liturgickou. Zavedl po způsobu církevního 40ti denního postu 40ti denní kury na omlazování a znovuzrozování plic, jater, žaludku, ledvin, střev, močových měchýřů, mozků i duše, a to jarní a podzimní. „Již ve sv. bibli učí Mojžíš“, tak čteme v jeho evangeliu, „že v krvi všelikého těla duše jest! to znamená, že duše je jen v takovém těle, kde je čistá krev. Kde je nečistá krev, odtamtud duše utíká — nemocí. Proto kdo se má rád, chce býti zdrav a veselé myslí, musí čistiti krev!“ Maně se zamýšlíte o čistokrevných koních, kteří jediní jsou, zdá se, hodni duše, nebo abychom se přidržovali výše stylu „Kroftových zpráv“ — neboť tito lidé budou za chvíli psáti jako Šalda — jedině čistokrevní koni zasluhují míti duši. Že by se „moc v nemoci dokonávala“ jak učí svatý Pavel, lidumilům a hlasatelům všelidského idealismu světového do lebek nevpravíte. Pomalu aby se člověk styděl i za své zdraví! Odtud nejspíš obecné rčení „nestydaté zdraví“.

Mikrob

Leon B l o y, *Žebrák Nevděčnik*. 29. května 1892.

„Pocituju zřetelně, že celý svět se klame, že celý svět jest klamán, že duch lidský padl do nejhustších temnot.“

Příklad: Dotírá na mne myšlenka, že slavný M i k r o b, vysvětlující všechny nemoci, na němž si současné lékařství tolik zakládá, jistě jest a nemůže býti ničím jiným, než nejprohnanější lží starého Nepřítele. Oč jiného jedná se ve skutečnosti, ne-li o d ů k a z (!), že všechny příčiny chorob jsou p ř i r o z e n é místo DUŠEVNÍ, jak vždy věřili lidé, v nichž přebýval živoucí Bůh? Fysiologové tohoto mikroba viděli. Viděli ho svýma tlustýma očima. Ach! chlapíci, kteří se s tolikerou námahou přičinili pochopiti, že taková jest f o r m a, již vzal na sebe p r o ně sám Princip zla, starodávny Demon, jenž byl Duchem nebeským, a že jich mikrob jest posledním zakuklením Neposlušnosti!

chudí

Jean Sire de Joinville: *Život svatého Ludvika, krále francouzského*, Dobrého Díla sv. 43, str. 135:

„Když jsem se vrátil ze zámoří, byl Jan Ermin v družině, když jsem se ubíral do Paříže. Zatím co jsme jedli ve stanu, dav chudásů nás prosil ‚za Boha‘ o almužnu, a velmi hlučeli. Jeden z našich lidí přikázal a pravil jednomu našemu zbrojnoši: ‚Skoč a vyžeň ty chudasy.‘

„Ach, pravil Jan Ermin, velmi, velmi špatně jste promluvil; kdyby nám nyní král francouzský poslal po svých poslech každému sto stříbrných marek, nevyhnali bychom jich; a vy zaháníte tyto posly, kteří vám nabízejí, že vám dají vše, co vám možno dáti: totiž že vás prosí, abyste jim dali za Boha, to jest abyste jim dali ze svého a oni že vám dají Boha. A Bůh to praví svými ústy, že mají moc udělití nám Jeho; a praví svatí, že chudí nás mohou smířiti s Ním, tím způsobem, že jako voda hubí oheň, almužna hubí hřích. Ať se vám tedy již nikdy nestane, pravil Jan, abyste tak zaháněli chudé; ale dávejte jim, a vám dá Bůh.

F. J. NOGUÉS

José Junoy, *Arte y artistas*, primera serie, p. 41.

„Umění rozjímavé a vyrovnaného rytmu.

V jeho leptech prosté postavy jsou tvrdy a jasny v prostoru. Pohybují se pokojnými gesty, tvoříce vyrovnané skupiny. Technika jest rovněž strohá a skoupá. Šťáva života obtížně koluje. Ale idea jest jasna i klidna, s vyznačeným klasickým sklonem.

Nogués obětuje ve svých komposicích všecky záminky ornamentální, jsa zaujat jen a jen vznešenou prostotou obrysu.

Tento zvláštní umělec též kreslí, a podivuhodně, rabelaiské organické znetvořeniny. Jeho umění karikatury nikdy se nezvrhá v parodii — jest harmonie v znetvoření.

Nogués umí zdobiti porcelán s vybranou jemností japonského umělce.

Vytesal z alabastru pokojnou a hutnou postavu, jež připomíná torsa řeckého mramoru z dobré epochy.

Na jedné svěží a smavé jeho malbě* barvy jsou živoucný a slastný a jako smáčeny rosou...“

* La Sarda na (ve sbírce Juñer-Vidalově).

Paul CÉZANNE

José Junoy, *Arte y Artistas*, p. 46.

„Malba Cézanneova jest výsledkem veliké rovnováhy v kresbě a dokonale sytosti barevné. — Barvy v jeho obrazech žhnou uvnitř — jako šťáva země; mají však zároveň, logickou a učleněnou konstrukcí ploch, vzhled kompaktní a chladné architektury.“

Correo de las letras y de las artes.

Vydává José Junoy v Barceloně, 54 calle de Balmes. Prvý sešit vyšel v listopadu 1912. Obsah velmi roztěkaný, ale tu a tam užitečné poznámky o umělcích a jejich dílech.

Josef EBERZ

Josef Eberz, *Blauer Fluss*, Aquarell. 1916. (Goltz, München, za 100 M) — „Modrá řeka.“ Ultima Thule barev, k jejíž tajemné řeči marně bychom. prozatím hledali tlumočníka. Vrátili jsme, ale dojem zůstává.

cizoložství

Leon Bloy; *Žebrák Nevděčnik*. 9. července 1893.

Cizoložství. Často se ještě říká, že milovník ženy provdané trpí tím, že se o ni sdílí s jejím mužem. Jaké pokrytectví! Právě opak jest pravdou. Právě toto sdílení jest velikého půvabu. Člověk v mase usazený jest nevyličitelné prase.

LÜBECKÁ BIBLE

Die 92 Holzschnitte der **LÜBECKER BIBEL** aus dem Jahre 1494 von einem unbekanntem Meister, herausgegeben von Dr. Hans Wahl. Verlag Gustav Kiepenheuer, Weimar 1917.

Dílo bylo vydáno jen v 550ti číslovaných exemplářích, tisknutých v dílně W. Drugulinově v Lipsku. Dřevoryty byly rukou omalovány dle originálu. Číslo 1.—25. jsou tištěna na ručním papíře van Geldern, rukama vázány do bílé sviňské kůže v umělecké průmyslové škole ve Weimaru se stříbrnou ozdobou dle návrhu Jindřicha van de Velde. Číslo 26—100 jsou na papíře van Geldern tištěna a do nebělené svini kůže rukou vázána dle návrhu Waltera Tiemanna. Číslo 101—150 jsou tištěna na papíře hladkém, na nějž se tisknou mědirytiny a jsou vázána jako čísla 26—100. Ostatních 151—550 jest tištěno na německém ručním papíře a svázáno dle návrhu Waltera Tiemanna v pergamen.

K dokonalosti snad by bylo přispělo, kdyby i texty pod obrázky byly reprodukovány z originálu. Ale i takto, jsouce šťastně napodobeny typy Drugulinovými pod v. r. n. nádherou omalovaných dřevorytů, nikterak neruší a snoubí se s nimi v ladnou jednotu.

Až vzadu na dvou stránkách, skromně a neznatelně, připojeno jest několik poznámek vydavatelových.

Vítězslav HÁLEK

Vítězslav HÁLEK, **POHÁDKY Z NAŠÍ VESNICE**. Břevnov, 1917.

Zhruběli jsme od dob Hálkových. Ký div, že mnohé nám chutná zprvu příliš sladce. Ale slušno po chvíli přiznati, že jest to příjemná, přirozená sladkost cukrátek ze starých mísníků „zlaté babičky“, která zná míru a jen vzácně a to ještě úkradkou dětem se podstrčí, by přísný mrav neměl ani záměnečky mračiti se. Tato milá střídmost a opatrnost v sladkém teprve vám zalahodí, až z jiných stránek zavíří buben, všeskne křídlovka, zafíčí ostré tóny cikánských a lupičských hvizdů a prudká nějaká bouře vášní protřhá ticho vesnice nebo poděsí ji, až ani nedutá. Poněvadž na štěstí jen málo se z Háлка na školách „probíralo“, jsou nám mnohé kusy z brusu nové a moderní, občerstvujícími objevy. Není to tedy knížka zastaralá a chválíme zúčastněné soukromníky, že ji vydali. Neboť „knihka tato vytisknuta přesně podle vydání z roku 1874, vyšla ve 307 číslovaných výtiscích jako druhý svazek knihovny Bibliofil. Knihu (13 cm krát 9 cm) upravil Jožka Baruch, vytiskla Grafia typy Tiemannovými, svázal Antonín Malík. Vydali Arch. C. K. Latzel, M. U. C. K. Dvořák a Arch. C. J. Matička. Břevnov 259.“ Knížečka má 112 stran; na bílých deskách zlatě ražena polní kvítka, hřbet jest též zlacený, tři vinětky a iniciály rudou barvou zdobí ji uvnitř.

Julius ZEYER

Julius Zeyer *Xaver*. Novella, věnovaná Jos. Václavu Myslbekovi. Spisů Julia Zeyera sv. II., „Novelly.“ V Praze, „Unie.“

Běží jen o novelu *Xaver*, která jest v tomto svazku tří novell poslední. Nevěděl jsem, že Zeyer má též tak ubohé věci. Po Olympii tak jednotné, tak prosté, tak vznešené tato slepenina. — Kdo milují Zeyera jako básníka, ať připojí ještě lásku k člověku, a tuto novellu *Xaver* ať vyjmají z jeho knih a pálí, by mu byla země lehčí.

Ptali jsme se při kteréši knížce vydané jeho fondem, zač pyká, když takové výrobky se vydávají z jeho fondu. Už vidíme: za tuto ubohou novellu *Xaver*, psanou snad v studentských letech a nyní bez piety k velikému poetovi pojatou do souborného vydání jeho spisů.

síla

Život ctihodné Anny Kateřiny Emmerichové od P. Schmögera, svazek II. kap. XIII. O svatém Vavřinci.

Vavřinec viděl, že kněz nesl tajně Velebnou Svátost k velice ošklivé malomocné, která ležela v bídné chatrči u městských hradeb. Ze zbožnosti následoval tajně kněze do chatrče a v modlitbě skrytě se díval svatému úkonu. Kněz podal nemocné Tělo Páně, ale ta zvrhla, a svaté Viatikum vyšlo s vydáveným z úst. Kněz, jehož jméno jsem věděla, stal se také svatým, byl zde všecek zmaten, jak Svátost z nečistoty vytáhnouti. Všecko toto viděl pacholík Vavřinec ze svého úkrytu; i nemohl již své lásky k Velebné Svátosti přemoci, vrazil do komory a potlačiv všeliký odpor, vrhl se na vydáveninu a vzal Tělo Páně s největší úctou do svých rtů. Viděla jsem, že za toto hrdinné přemožení dostalo se mu milosti veliké odvahy a nepřekonatelné síly od Boha.

Anna Maria TILSCHOVÁ

Anna Maria Tilschová, *Ze Staré Indie*. Nakladatel Kočí v Praze. 1918. Za 2 K 50.

Autorka má dar jazyka, ale nemá co vypravovat. Tyto indické povídky jsou tak mělké a dětinské, že upoutání byvše často některými zdařilými stylovými obraty a původními postřehy dychtivě čekáte, „jak to dopadne“; ale dočtete a — nic. Ano, pěkně vypravované nic.

Charles-Louis PHILIPPE

Leon Bloy: *Čtyři léta zajetí*. 7. března 1902. „Četba hrozného románu, který mi půjčil Randon a který jsem si přál poznati, protože se považuje za veledílo: *Bubu de Montparnasse*, autor Charles-Louis Philippe. Talent docela povýšený, až dojem genia poskytující, jaká vřás neznanost Boha a jaká obludná sentimentálnost v jeho náhradu! Četba této knihy mne naplnila hrůzou.“

Jiří ŽIVNÝ

Jiří Živný, *Motýlek*. Komédie ve třech dějstvích. S původní lithografií Jana Štursy. Vydala Kamilla Neumannová. V Praze 1917. Za 3 K.

Obraz mravů jisté společenské třídy, zralé na vyhubení. Kdo hledá v knihách umění, krásy, na téhle se zmate a podiví se, proč se píše o věcech tak všedních a proč se vydávají.

William JAMES

William James, *Pragmatism*. Nové jméno pro staré způsoby myšlení. Populární přednášky o filosofii. Přeložil Josef Špaček. Nakl. Laichter v Praze 1918. Za 3 K 50.

Myslím, že právě takovéto způsoby myšlení měl na zřeteli J. Barbey d' Aurevilly, když napsal: Toliko nad činy svého života se zamýšlíme, — nebo nad skutky života jiných. Ostatek myšlení jest filosofie, — díra vrtaná nebozezem do mraku.

„VENKOV“

„VENKOV“. Ústřední list česke strany agrární. Chtěje též něco zvědět ze světa, na radu přítele Fr. (že prý tam bývají též referáty o umění a literatuře), poslal jsem 3 K do administrace „Venkova“. Myslil jsem si, že na to Nic, jež si teď noviny patentovaly, stačí i lecjaký „Venkov.“ Ač mi toto měsíční předplatné dávno vyšlo, pošta mi donáší jej denně vytrvale, přes všechna moje v r a c e n í. Prvně vážně byl jsem nucen všimnouti si této strany v kriminálu. Vynikajícím členem cely, do níž mně zavřeli, byl beze sporu p. Petr Zbož. Když zvěděi, že jsem od Želetavy, představil se mi jako přítel p. poslance Staňka a důvěrník strany agrární. Stal se záhy jaksi otcem cely a jsa pán v sametové vestě a majitelem drahocenné podšívky kožíšku (byla za 80 zl. až odkudsi z Ruska), bavil cikány, vrahy, zloděje a nás ostatní vězně. Jedna anekdota mi uvízla a teď, kdy agrární strana denně na mne dotírá, bych si hnojl její mrvou, stále se mi vynořuje. Byla z mládí p. Petra Zbož a příliš mi ilustruje tento Venkov. Prý mu otec prerokoval, když něco kloudného vyvedl: „Ty jsi Petr, to jest skála, a na té skále zbuduju leterát.“ Rozmilý čtenáři, jak jsi seděl jednou v kriminále, nezbaviš se vzpomínek z něho na celý život.

svoboda vůle

Svaté G e r t r u d y P a n n y: *Posel nebeské zbožnosti*, kn. 4. hl. 26.

Kteréhosi Velikého pátku okolo hodiny třetí mluvila k Pánu: „Āj, Milovníku můj nejsladší, abych odpověděla lásce Tvé za tak nezaslouženou hořkost Tvého přenevinného utrpení, podávám Ti srdce své, a toužíc snášeti všelikou hořkost a bolest nejsladšího Srdce a neposkvrněného Těla Tvého od hodiny této až do hodiny skonání svého modlím se, abys mi dal, kdykoliv z lidské křehkosti vzpomínka na to z mé paměti vypadne, cítiti tělesnou bolest srdce, která by hodně odpovídala hořkosti utrpení Tvého.“ Pán odpověděl: „Taková vůle a věrnost srdce tvého dosti značně mi odpovídá. Ale abych v srdci tvém mohl míti plné zalíbení, dej mi svobodu činiti a zadržeti v něm cokoliv chci, nerozhodujíc, zda sladkost či hořkost v ně vliji.“

Richard SEEWALD

Richard Seewald, *Der Seiltänzer*. Radierung. Umělcem podepsáno. 15¹/₂ × 13¹/₂ (u Goltze v Mnichově r. 1917. za 30 M.)

Takovéto motivy v jejich plnosti shromážděny jsou v albu „Die fröhlichen Städte“, proto listu tohoto nepodržíme.

Carlo MENSE

Carlo Mense, *Kresba*. Studie ženských aktů. Vys. 22¹/₂ cm, šir. 28¹/₂ cm.

Zde umění, sice znamenité, nemůže zmoci vznícené ženské tělesnosti, která se sama sebou opájí a jež není nikdy úplná, když nesnaží se „užívatí.“ I Neposkvrněná byla by nepochopitelnou obludou, kdyby nebyla svolila k Plodnosti.

Carlo MENSE

Carlo Mense, *Vlajky*. Akvarel. Výš. 19¹/₂ cm, šíř. 19 cm. U Goltze (Zeichnung P. 725) v Mnichově r. 1917. za 80 M — Krásná souhra praskajících barev, rozvlátých větry nad širým, litřním mořem.

TRÉVAL — VIOLA

Tréval — Viola, *Stříbrné své vlny voda vyleje . . .* Román. V Praze 1918.

Už z nápisu patrně, že zde jest úsilí o román „poetický.“ A za četby poznáte, že i mravnosti a spořádanosti, jakož i správného milování dbá autor, což nás arci nepřipoutá ke knize, bychom ji ještě jednou přečtli.

škola

„Proti cvičící, předpisující a klassifikující škole, dusící každý zárodek volného dětského projevu, staví Křička problém dětské spolupráce, možné prozatím mimo školu a stranou jejích rušivě kontrolních orgánů.“ — Toto napsal L. N. Zvěřina, když posuzoval Křičkovu knihu „Dítě a hudba.“ Co jest kursivou, sami podtrhujeme a tážeme se: Nač tedy škola jest, když dobré výchově a dobrému učení jen překáží? Když dlužno s dětmi za školu, chce-li se s nimi něco dobrého vykonati, proč si upřímně neřici, že opravdu nynější škola jest příliš bídným haraburdím, drženým učitelskou kastou, proti mladosti, proti svobodě, jarosti, kráse, a že by se měli nad tím lidé ještě myslící zamyslití.

„NÁROD“

Národ, roč. 1. v Praze, 12. července 1917. č. 15. — V ohlávce jakéhosi útrpného práva vlečen prohlédl jsem celé číslo. V celém „národě“ nic než žvást a žvást. I Viktor Dyk již mluví národně. Přece však: K o h i n o r, stiskací knoflíky, kalhotové knoflíky, špendlíkářské zboží. Waldes a Spol. Snad to bude dobré. Uvidíme, až to přijde, až jich zkusíme. Již již o ně chceme psáti, ale zrazuje nás p. Šmíd, který je má, že prý arci knoflíky jsou pevné, ale trhají látku. Tedy ani ne knoflíky, nic. V celém „národě“ zhola nic. Letí do pece. Ale na duchu cosi utkvívá. Patrně, že český národ, ocitnuv se po dlouhém nočním chlastu v situaci Švandy Dudáka, poznává, že se třeba rozhodně něčeho chopiti: Tu a tam kmitne se v egyptských tmách evropské kultury nějaký fosforeskující plamének, přelétne záludný svit, jež těžké oči považují za spasné světlo bloudících. Lapá po chvostech, jež tlukouce si pohodlně o uhlaženou smůlu české vlasti, srší štíplavými jiskrami: Samý národ, samé lidství, hluboká všelidská soustrázeň a jiných ouhrabečných ideí do syta. Ký div, že chňapaje po „lisčích“ ocasech, dostává se mu jen kopanců Čertových kopyt.

Eugen **KALKSCHMIDT**

Eugen Kalkschmidt, *Krieg und Arbeit im Westen*. Erlebnisse und Berichte aus Frankreich und Belgien. Von Eugen Kalkschmidt. Mit 16 Sonderaufnahmen. Verlag von Jul. Hoffmann in Stuttgart. Preis M 2.50.

Vlastenecký spis o věcech samozřejmých nebo snadno domyslitelných. Fakta samá pravda, ale ideje hubené a málo zajímavé. Odhozeno.

alabastr

„Jest pak alabastr druhem bílého mramoru, rozličnými barvami kropenatého, z něhož dlabávají se nádoby na masti, protože prý nejlépe se v něm uchovají neporušeny. Nachází se u Theb egyptských a u Damašku v Syrii bělostnější než kdekoli jinde, nejvzácnější však v Indii.“ — *Rabani Comment. in Matth.*, lib. IV., cap. XXVI.

Jan Fr. **HRUŠKA**

J. Fr. Hruška, *Třetí kniha Chodských bajek*. Podle názorů a mravů chodských. S použitím chodského ornamentu vyzdobil akad. malíř Josef Matějka. Za účasti Literární Jednoty v Plzni. Nakladatelství Hejdy & Tučka v Praze.

Děfinské, učitelské spisování. Hloupoučké mravokárství.

Robert Hugh **BENSON**

Robert Hugh Benson, *Pán Světa*. (Lord of the World.) Přeložil z angl. Karel Vratislav. V Praze, Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba, 1913. Za 4 K, váz. za 5 K 40 h. S podobiznou Bensonovou a krátkou úvodní poznámkou o jeho díle od překladatele. Tlustý svazek (22 cm × 14.5 cm) o 458 stranách.

P. M. HAŠKOVEC

Prokop Miroslav Haškovec, *Stati literární*. Řada I. 1913. V Praze. II. svazek Knihovny Grafické edice Veraikonu za redakce Ant. Dolenského a Jar. Hrnčire. Ozdobil Miloš Klicman.

Marná, plevnatá literatura. Netřeba odhazovati. Jak jen silněji z hloubky oddychneme, samo to odlétá jako pýří.

Frederi MISTRAL

Frederi Mistral, *Mirèio*. Přeložil Sigismund Bouška. Autorisovaný překlad. V Praze 1916. Nakladatelství J. Otty. Sborníku Světové Poesie č. 125. Form. 18¹/₂ cm × 12¹/₂ cm. Str. 366.

Z předu informativní studie o Mistralovi, vzadu poznámky a vysvětlivky. O hodnotě překladu viz: Sigismund Bouška.

Lothar SUCHÝ

Lothar Suchý, *Pro rod a půdu*. Patnáct kapitol z kroniky jihočeského člověka. V Praze, 1917. Stýblovy knihovny vybrané četby sv. IV. Za 2 K 50 h.

Forma správná i myšlenky, bychom tak řekli, spravedlivé, ale venkovem, vesnicí vás to nezačaruje, jak si přejeme od básně. Jest to snad poučné, ale ne poesie. Vraceno.

R. KIPLING

R. Kipling, *Spisy XIV., Světla, která zhasla*. Přeložil L. Vojtig. Praha 1917. Hejda a Tuček. Za 2 K 40 h.

Spisování i obsah působí nepříjemným dojmem těch marnivých vojenských pánů, kteří za míru vycpávali si ramena a prsa, by nabyli hrdinnějšího vzhledu a by sami si dodali odvahy. Vraceno.

Ewald DÜLBERG

Ewald DÜLBERG, **SECHS HOLZSCHNITTE ZUR PASSION.** — Šest dřevorytů k Umučení: Nesení kříže. Ukřižování. Smrt. Snětí s kříže. Kristus na klín Matky položen. Pohřeb Páně. — V dubně 1916 bylo 60 exemplářů tohoto alba natištěno: z nich 15 rukou umělcovou na hollandě van Geldern s čerpaným okrajem, a 45 na hollandě pásmovém. Číslo 1.—15. obsahují titulní dřevoryt jakožto list 7. Všechny exempláře jsou rukou číslovány a umělcem podepsány. Formát 65 X 55 cm. U Goltze v Mnichově r. 1916 za 100 M (r. 1917 za 180 M), lepší r. 1916 za 300 M (r. 1917 za 400 M).

Zde není jen prosté zobrazení těchto šesti výjevů z Křížové Cesty, ani zde není těchto výjevů zneužito jako symbolů k věcem nižším, Jest zde „pravé“ umučení Páně a jen třeba pokorně přistoupiti a mlčky se dívat. Ostatně, zdá se, že při každém listě, jakmile se začne ve vás ozývatí smysl kritický, slyšíte zvučné předzpěvákovo: Křesťane, pozastav se při tom rozjímaní! A věru nezbyvá, než zapřítí smysl kritický a rozjímatí, aby obrazy byly v nás plodny. Jest zde sice několik odchylek od obecného podání, od tradice. Ale jest třeba i tu se zapřítí a hledatí v ý z n a m u té oné odchylky, jež zde nejsou vzpourou, nýbrž akcentem nějaké vyšší hodnoty, potřebnější, než jakou by bylo věrné zobrazení. „Mistr Matyáš Grünwald má nástupce“, praví historik umění (v Norddeutsche Monatshefte); expressionismus, přísný zákon prostorového principu, gotický výraz... píší lidé školoví (Dr. Ludwig Coellen), chtějíce, bychom se, my prostí diváci spokojili s jejich věděním. Nechceme jen vědět. Díváme se s bázní — právě proto jest dřevo v ostré hrany řezáno, aby se v duši vřezávaly — a díváme se s chvěním kouzlu, jež se líne z oliv, libé a měkké soumráčnosti v zahradě Josefa Arimathejského.

André HELLÉ

André HELLÉ, **DRÔLES DE BÊTES.** Texte et dessins de André Hellé. Éditeur-imprimeur A. Tolmer et Cie, Paris. 42 cm X 31. cm. Str. 48. Za 6 fr.

Přední deska jest malována a rovněž 21 obrazů v knize. Na první straně nápis: L' Arche de Noé s vyobrazením archy na vlnách. Na třetí a čtvrté straně jsou vypsána zvířata, jichž malované obrazy jsou v textech na listy přilepeny. Jsou to: Tigr, žirafa, marabut, lev, pták z ostrovů, krokodíl, krocán, had, želva, velbloud, pštros, žába, kráva, husa, beran, opice, osel, slon, pes, medvěd. Na páté straně archa Noemova pluje v okrových vlnách, pod deštivými mračny téže barvy. Na šesté vycházejí zvířata z archy po tradičním můstku, s oslíkem v čele. — Kniha pro malé i velké, psaná, kreslená i malovaná umělcem. Texty i obrázky posmívají se živočichopisným pedantům školovým. Stránky, plné slunného mládí, pracovány s uměleckou vážností, jaké zasluhují hračky v době, kdy kromě zájmů žaludkových není jiných zájmů, a v níž hry umění a děti jsou jedinými bohumilými *Sursum corda* práce.

škola

„O reformě školních budov. Spolek pro reformu národních škol v Praze neúnavně pracuje i v nynější době u vědomí, že právě po válce bude nutno přihlížeti, aby výchova naší mládeže byla nejdokonalejší a nejpečlivější. Při snaze té uspořádal 17. ledna přednášku... o reformě školních budov... Projekt arch. Lišky z Hradce Králové: Ústřední síň jest hlavní tepnou celé budovy školní, z ní vchází se do všech tříd... v ní možno umístiti i kinematograf pro poučné přednášky atd. atd.“ — I kdybyste, milí páni, tyto nové budovy ze zlata postavili, s nynějším systémem školským nebudete z nich míti děti méně hloupé, méně sprosté, méně protivné, méně zpustlé. Kromě toho ještě se u nich zpřesní, co již teď blyje do očí. Patrně z tohoto ústředního zařízení, že školy budou ještě „veřejnější“ a že v nich veškeré tajemno, dodnes ještě roztroušené po záhybech a po kabinetech na křivolakých chodbách, všechna ústraní a skrytosti, tak milé dětským srdcím, omezí se (nebo lépe zkoncentrují se?) na záchody. A úroda této nové fáse housenčí rány? V e ř e j n é d ě t i ! b r r , v e ř e j n é d ě t i ! ó Nejsvětější Rodino Nazaretská!

učitelky veřejné

„Výkřik zoufalství! Výpomocné učitelky jsou za dnešní těžké doby válečné stvořeními nejbědnějšími. Co se na nich páše, jest přímo hanebností. Zastupující dnes své narukovavší kolegy na školách chlapeckých, moří a trápí se s nezvedenou a zanedbanou mládeží, která rve nemilosrdně jich nervy a ubírá jim zdraví... Na meze a úbočí pást se jíti nemohou, neboť ta místa jsou dnes zabrána již c. k. erárním dobytkem. A tak perspektiva jich do budoucnosti jest srdcervoucí. Což není již citu? není studu? není milosrdí? Nemá-li pro nás sluchu c. k. zemská školní rada, ani okres. školní rady a škol. rady místní, jsme nuceny apelovati touto cestou na veřejnost a volati: Pro Boha! ujmete se nás! hyneme, živoříme, hrozí nám hlad!!! Zoufalé...“

Tak čtete ve Venkově ze 4. června 1918. Myslili jsme dosud s Chestertonem, že učitelky jsou bědná stvoření. Dle vlastního jich přiznání vidíme, že to jsou stvoření nejbědnější... Volky nevolky, vše skryté bude zjeveno — dle Písem.

Paul FRÉMEAUX

Paul Fr é m e a u x, *Les Derniers Jours de l'Empereur*. Ouvrage couronné par l'académie française. Illustrations d'après des documents iconographiques anciens, communiqués par l'auteur. Paris, Ernest Flammarion, éditeur. 1908. Un vol., couv. ill. en couleurs, 115 pages, 95 centimes. Collection illustrée in-8.

Tato výborná kniha vyjde v českém překladu v Dobrém Díle.

Dr. KRAMÁŘ

Proces Dra Kramáře a jeho přátel. Sv. I. Obžalovací spis. „Prameny současných dějin českých“. Rediguje a vydává Dr. Zdeněk V. Tobolka. V Praze 1918.

Thustá věc. Od četby těchto Kramářovštin, osvoboď nás, Pane!

F. M. DOSTOJEVSKIJ

F. M. D o s t o j e v s k i j, *Ves Stěpančikovo a její obyvatelé*. Ze zápisků neznámého. Přeložil Stanislav Minařík. Nákladem Ludvíka Bradáče na Král. Vinohradech, 1917. Vybraných knih svaz. VI. Vel. 19 cm X 12,5 cm, str. 280. Titul dvojitě barvou. Brož. za 5 K, váz. za 7 K, v kož. hřbetě za 10 K, Dobrý překlad a pěkné vydání.

Jean Jacques ROUSSEAU

F. M. D o s t o j e v s k i j, *Výrostek*, V. hlava, IV.: „Řekl jsem jednou studentovi, že Jean Jacques Rousseau přiznává se ve své zpovědi, že už jako jinoch rád za rohem potají vystavoval obyčejně zakrývané části těla obnaživ je a tak číhal na okolo chodící ženy.“

Jakub DEML

Jakuba Demla *Šlépěje*. V Jinošově na Moravě 1917.

V knížce této paraduji dva národní mazli: český Šalda a moravský Jakub Deml. Slovem „mazli“ nemíním to, že jsou miláčci národa, ale rád bych tím vystihl podstatnou jejich vlastnost: mazliti se s sebou a s těmi, kdož mají k tomu náchylnost a ochotu. Jest to jakési duchovní měkkounství lásky, jež se prozrazuje v takovéto moudrosti: „Obličej lásky nikdy není přísný“, tvrdí kněz Jakub Deml v opak pravdy, neboť obličej lásky bývá velmi často přísný. Takovými větami se knížka jen hemží. Jsou zde též otištěny posudky jeho děl, nejvíce od ženských; vidíme, že tato škola mazlů se rozhojňuje v národě, topícím se v sentimentalismu literárním i politickém. Jakými nicotnostmi se piplá autor jest viděti z tohoto odstavečku, stojícího o sobě: „Donesli od šafářů kadlátko a vážili je na decimálce u nás v hospodě dne 5. října 1917. Děti se chtěly zvážít a tak je pan učitel zvážil: Drahuška má 18¹/₂ kg. Boreček 15 kg, já 70 kg, moje sestra Františka 59 kg. Bezpochyby pozbyla na váze, když vedla tuto neděli toho erárního koně z Brna do Jinošova, neměla ho vést sama a k tomu ještě v noci!“ — Prý jest P. Jakub Deml zase v duchovní správě. Biskupové arci nemají kdy, povšimnouti si takovýchto „šlépějí“.

bokem (!!)

Listy sv. Jeronyma, I. Český překlad od p. Striže z r. 1917 str. 253: „Učinil jsem mu po vůli; zavolav písaře, na chvat a rychle jsem diktoval a po straně (neb na okraji) listu (a ne bokem listu) krátké poznámky připojoval. Ač jsou *Listy sv. Jeronyma* divem překladatelského umění, přece nesluší tak výbornému překladateli pouštěti se do takovýchto libůstek a *svéhlavostí*, při nichž nemluví, jak srdce velí, ale jimiž děláje řeč, chce též přispěti svou hřivnou do vrzavého koncertu brousků a brusířů jazyka zpronevěřilého národa.

Václav FLAJŠHANS

Václav Flajšhans, *Jazykové desatero*. Listy „Naše řeč“, roč. I. č. 9., strana 264:

V tomto desateru brusičském na hlavní a první příkázání zapomněl p. učenec (jak na ně zapominají většinou brusiči a tato „Naše řeč“ zvlášť): Na to, že třeba vždy mluví a psáti něco vůbec, něco *krásného, pravdivého a dobrého* zvlášť a že máme již vrchovaté uši ustavičného plkání o správném mluvení bez myšlení, o „národě“ bez účasti národa, o Husovi a jiných nudných národních frásích.

Vlastislav HOFMAN

Vlastislav HOFMAN, **F. M. DOSTOJEVSKIJ**. Cyklus třiceti kreseb. Úvodní studii o Dostojevském napsal Jan Bartoš. 1917. Nakladatel Fr. Borový v Praze.

Volné listy v prostém obalovém papíře s titulem a vinětkou hlavy Dostojevského, vys. 48 cm, šir. 32·5 cm. Textová část i s tituly a obsahem má 16 stran. Původně za 24 K. —

Vlastislav Hofman „rozkládá a vymýcuje do tragické souhry“ své vidiny, „dává základ k povýšené filosofii“ obrazem. „Pracuje citem spontánním, tušením jsoucna ... proto není stylistou klassické odrůdy, proto přejíždí chvějícími se prsty po všech strunách svého rytmického nástroje.“

„Mé kresby všech jeho hrdinů mají něco z tvářnosti Dostojevského...; kdyby bylo možno překrýti a překřížovati je v jednu podobu a kdyby byly silné nápomocné představy, pocítili bychom, zdali jsem aspoň poněkud oživil osobu, jež zemřela, ale žije rozptýlena jako prach ze spáleného těla...“

Zadívejte se třebaš na starce Zosimu. Rebus několika značek, sotva určujících hlavní rysy hlavy. „Vyškolené“ naše oko chce mít zřetelná ústa, nos, oči, všechno, co jest přece nezbytno k „figuře“. Když marně hledáte očima smyslovýma, tu kdesi za oponami vědomí jinými smysly vidíte: Z rozptýlených značek, prachu jeho těla, v y r a z í v á m a ponenáhlu vstává tajemný přízrak, jakási podstata starce Zosimy, něco z tváře k podobnosti tvůrcovu, a i když se již na obraz nedíváme, zasetý nebo probuzený do je m roste, Stařec vodí vás pod hlaholně znějícími klenbami své klášterní moudrosti otevírající smysl nábožnosti Dostojevského, která „z dnů věků a z let starodávných“ vyvěrajíc utěšovala ho v hodinách hoře a v pustinách všedností, jež ho obklopovaly.

Svatá TERESIE

Svaté TERESIE JEŽÍŠOVY KNIHA O ZAKLÁDÁNÍ. Ze španělštiny přeložil Rudolf Linhart. Dobrého Díla svazek 44. ve Staré Říši na Moravě, v prosinci r. 1917. Upravil a dřevorytem vyzdobil Jaroslav Benda. Titul a obálka dvojí barvou. Krásný svazek 20 cm vys. a 12 cm šir. o 240 ti stranách hustého tisku.

Málokterý svazek Dobrého Díla zdařil se tak jako tento. Všechno v řeči i v zevnějšku tak zkázněno, tak mlčenlivé jako karmelitský klášter, vším obrácený do vnitra, jak naznačuje krásná vinětká v titulu od prof. Bandy, jenž svým jedinečným knižním uměním nemálo přispívá k dobrotě Dobrého Díla. Obsah neméně poutá. Jaký rozdíl těchto „Zakládání“ od nynějších vzdělavacích a humanitních podniků, nemocnic, sirotčinců, škol, útulen atd. zakládaných jistotami kapitálu, při nichž pomoc Boží byla by tak zbytečnou, a jejichž historie by tak málo bavila! Prosté a pokorné zápisy Teresiny o těchto výbojích milosti čtou se jako napínavá vypravování o tehdejších výpravách španělských conquistadorů; při každém jednotlivém Zakládání máte dojem těch stavů, v nichž se ocitali Cortesové, Pizzarové a l., majíce řešiti svoje nemožné úkoly: s osmi sty bojovníků porážeti vojska třístatisícová a dobývati millionové říše holýma rukama.

NOVA ET VETERA

pořádá

a s pomocí Boží a přátel Studia

čtyřikrát do roka vydává

Otto Al. Tichý

v Staré Říši na Moravě.

Tiskem

Frant. J. Trnky v Třebíči

a **Františka Obziny ve Vyškově.**

K 511